

Univerzita Palackého v Olomouci

Filozofická fakulta

Katedra psychologie

**PŘÍSTUPY OSOB V NEMONOGAMNÍCH
VZTAZÍCH KE SPOLEČNÉMU SOUŽITÍ
A VÝCHOVĚ DĚTÍ**

EXPERIENCES OF PEOPLE IN NON-MONOGAMOUS
RELATIONSHIPS REGARDING SHARED
HOUSEHOLD AND CO-PARENTING

Bakalářská diplomová práce

Autorka: Bc. Mira Schejbalová

Vedoucí práce: PhDr. Marek Kolařík, Ph.D.

Olomouc

2025

Děkuji vedoucímu své práce za to, že si mě na poslední chvíli vzal k sobě pod křídla, poskytl mi několik cenných rad při psaní a zároveň důvěru při samostatném vypracování výzkumu. Dále patří díky všem respondentům a respondentkám za sdílení svých osobních zkušeností. Zároveň bych chtěla poděkovat MC za korekturu a pomoc s programem na přepis rozhovorů, čímž mi ušetřil hodiny práce navíc. A také René, KWH a K48 za to, že jsou.

Místopřísežně prohlašuji, že jsem bakalářskou diplomovou práci na téma: „*Přístupy osob v nemonogamních vztazích ke společnému soužití a výchově dětí*“ vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího diplomové práce a uvedla jsem všechny použité podklady a literaturu.

V Olomouci dne 31. 3. 2025

.....

podpis

OBSAH

ÚVOD	5
TEORETICKÁ ČÁST	6
1 Rodinný systém	7
1.1 Definice rodiny a její základní funkce	7
1.2 Vývoj v oblasti rodinného systému	8
1.2.1 Od předindustriálních uskupení po nukleární rodinu	8
1.2.2 Současnost a budoucnost rodiny	10
1.2.3 Česká rodina v datech	11
2 Konsenzuálně nemonogamní vztahy	16
2.1 Definice monogamie vs. polyamorie	16
2.2 Typy polyamorního soužití	17
2.2.1 Polyamorní vztahy z hlediska hierarchie	17
2.2.2 Polyamorní vztahy z hlediska uspořádání	18
2.3 Sdílená specifika polyamorních vztahů	21
2.3.1 Komunikace a pravidla	21
2.3.2 Žárlivost a vztahová vazba	22
2.3.3 Demografické charakteristiky polyamorních osob	23
3 Polyamorie jako rodinné uspořádání	25
3.1 Výzkumy polyamorních rodinných uspořádání v zahraničí	25
3.1.1 Rodičovství polyamorních osob	25
3.1.2 Zkušenosti dětí s polyamorními rodiči	27
3.1.3 Kontakt polyamorních rodin s institucemi.....	29
3.2 Výzkumy polyamorních rodinných uspořádání v ČR	30
3.2.1 Polyamorie v ČR.....	31
3.2.2 Polyamorního rodičovství v ČR	31
3.2.3 Dokumentaristické průzkumy.....	32

VÝZKUMNÁ ČÁST	35
4 Cíl výzkumu a výzkumné otázky	36
5 Metodologie	37
5.1 Typ výzkumu	37
5.2 Design výzkumu a tvorba dat	37
5.3 Výzkumný soubor a jeho výběrová kritéria.....	38
5.4 Metoda zpracování dat.....	39
6 Etická hlediska a ochrana soukromí	41
7 Výsledky výzkumu	42
7.1 VO1: Přístupy polyamorních rodičů k výchově dětí	42
7.2 VO2: „Polyamorní rodiny“ z hlediska vnitřního fungování.....	48
7.3 VO3: Interakce polyamorní rodiny se společností a institucemi.....	55
8 Diskuze	59
8.1 Limity.....	64
8.3 Přínosy	66
8.2 Oblasti k dalšímu výzkumu	66
Závěr	67
SOUHRN	68
Použitá literatura	72
PŘÍLOHY	82

ÚVOD

Polyamorie je specifické konsenzuálně nemonogamní uspořádání mezilidských vztahů, které je momentálně aktuálním, a z pohledu psychologie zajímavým, tématem výzkumů (Klesse, 2018, Pallotta-Chiarolli, Sheff a Ruby, 2020; Alarie et al, 2024). Vzhledem k tomu, že i v ČR se osvěta ohledně tohoto tématu postupně zvyšuje, a polyamorie se tak stává potenciálně o něco méně tabuizovaným životním stylem (Vojtko, 2024), lze očekávat, že se nejen psychologové s polyamorními lidmi setkají, ať už v individuální praxi či během párové terapie. Podobně jako je tomu u homosexuálních párů, také někteří lidé v polyamorních vztazích mají v současnosti rodiny a vychovávají děti (Sheff, 2016b), a tudíž je jen otázkou času, kdy bude třeba, aby existovali informovaní odborníci z řad sociálních pracovníků, pedagogů či terapeutů (Kisler a Lock, 2019; Woodbridge, 2022).

Cílem této práce je poskytnout sondu do rodinného života polyamorních osob, tedy zjistit, jaká specifika se projevují ve fungování jejich společné domácnosti a při výchově dětí, a čím se tyto polyamorní rodiny případně liší od monogamních párů s dětmi.

V teoretické části je nejprve věnován prostor vývoji rodinného systému jako takového, přes typy rodinného uspořádání až po současnou situaci (rozvodovost, porodnost, alternativní směry). Následuje kapitola popisující definici, strukturu a fungování konsenzuálně nemonogamních vztahů včetně polyamorie. Poslední kapitola teoretické části se zabývá souhrnem zejména zahraničních výzkumů, jež zkoumaly polyamorii specificky ve vztahu k rodičovství a výchově dětí.

Praktická část pak obsahuje kvalitativní analýzu polostrukturovaných rozhovorů s 11 polyamorními respondenty. Tato analýza byla zpracována na základě „zakotvené teorie“ (Glaser a Strauss, 1967) a odpovídá na hlavní výzkumnou otázku: „Čím je specifické polyamorní rodičovství?“ identifikováním tří hlavních specifíků, ve kterých se polyamorní rodiny mohou odlišovat od rodin monogamních: přístup polyamorních osob k rodičovství a výchově jako takové, fungování vícečlenné polyamorní rodiny a interakce polyamorní rodiny se společností a institucemi.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Rodinný systém

1.1 Definice rodiny a její základní funkce

Rodina je důležitou základní jednotkou společnosti, která „umožňuje svým členům efektivní růst a rozvoj, usnadňuje zvyšování jejich znalostí, dovedností a schopností, vedení ke zlepšení kariérních vyhlídek, podporuje pozitivní osobnostní rysy, fyzické a psychického zdraví, umožňuje jednotlivcům stát se produktivními lidskými bytostmi“ (Kapur, 2024, s. 3). Přes prvotní intuitivnost termínu **rodina**, jež označuje uskupení tvořené členy rodiny a vztah mezi jejími členy, se však laická ani odborná veřejnost zcela neshoduje na její konkrétní definici (Miller, 2016).

Dermot a Fowler (2020) uvádějí několik **definic rodiny** užívaných napříč historií v rámci sociologie, jako např. že rodina je „sociální skupina, která se vyznačuje společným bydlištěm, ekonomickou spoluprací a reprodukcí, zahrnující dospělé osoby obou pohlaví a jedno nebo více dětí, vlastních nebo osvojených těmito dospělými“ (Murdock, 1949 v Dermot a Fowler, 2020, s. 3) nebo „vícegenerační skupina, která obvykle žije ve stabilním soužití a jejíž dospělí nesou hlavní odpovědnost za péči o děti“ (Archard, 2010a, v Dermot a Fowler, 2020, s. 3).

V těchto definicích je rodina často prezentována jako statická instituce, jejíž primárním účelem je výchova dětí. Podle Dermot a Fowlera (2020, s. 3) „tento přístup ze své podstaty nutně nebude schopen zachytit řadu dalších blízkých a pečujících vztahů, které aktéři chápou jako rodinné,“ a jsou toho názoru, že chápání toho, co je to rodina, je spíše založeno na každodenních očekáváních tzv. „**rodinného chování**“ (*family practice*). Toto chování je podle nich zásadnějším indikátorem než charakteristika osob, jež se na něm podílejí (Dermot a Fowler, 2020, s. 5), a tudíž nabízí flexibilnější definici rodiny, která zároveň může stále být dostatečně statická a institucionální v době, kdy dochází ke změnám ve formě rodiny. (Dermot a Fowler, 2020, s. 3). Podobného názoru je Cheal (2007, s. 7), podle kterého rodina reprezentuje spíše kvalitu vztahu než konkrétní vztah, a vždy existuje v konkrétním sociálním kontextu.

Tato kvalita vztahu se tedy manifestuje v chování, jež je považované za rodinné, a jehož účelem by mělo být naplnění tzv. **funkce rodiny** (Miller, 2016). Jak shrnuje Špásová (2023, s. 13–15), mezi hlavní funkce rodiny může patřit funkce *biologicko-reprodukční*

(neplatí však např. u bezdětných párů, ať už kvůli neplodnosti, věku či vlastní volbě), *sociálně-ekonomická* (historicky jedna z nejvýznamnějších funkcí po té biologické), *socializačně-výchovná* (taktéž důležitá funkce, skrz kterou osoby přejímají hodnoty a vzorce chování z rodin), *emocionální* (přirozené prostředí lásky a přijetí), *ochranná* (jak *zaopatřovací* ohledně základních životních potřeb, tak *pečovatelská*) a také funkce *rekreační a regenerační* (utváření bezpečného rodinného klimatu a rozvoj jedince pomocí nejen volnočasových aktivit). Pod sociálně-ekonomickou funkcí spadá např. *poskytnutí obydlí/domova, stabilní uspokojování potřeb a požadavků* a *poskytování ekonomického zabezpečení*, mezi socializačně-výchovnou patří *péče o děti a jejich výchova, předávání morálních norem a hodnot, poskytování vzdělání a zdokonalování kompetencí a schopností*, v rámci emocionální funkce pak nalezneme *emoční naplnění a pomoc při řešení různých typů problémů* (Kapur, 2024, s. 6–10).

Dalo by se tedy říci, že rodina je název pro **rodinný systém**, jehož funkcí je naplňování výše zmíněných potřeb a který lze definovat jako komplexní systém osob, které „(1) sdílejí povědomí o společném původu, (2) zažívají určitý stupeň emocionální vazby a (3) vytvářejí strategie pro uspokojování potřeb jednotlivých členů rodiny a skupiny jako celku“ (Anderson a Sabatelli, 2011, s. 6). Tento rodinný systém pak sdílí určitá specifika, jako je *pocit pospolitosti/celistvosti* (uvědomění si, že patří do rodiny), *existence různě komplexních vztahů mezi jedinci* (rodiče, sourozenci, manželka strýce z druhého kolene) a *vzájemně propojená závislost* (Anderson a Sabatelli, 2011, s. 7–9), a také určité strategie a pravidla, které slouží k *potvrzení rodinné identity, nastavení hranic, zvládnutí rodinného emočního klimatu, udržování životaschopnosti rodiny, přizpůsobivosti a zpracovávání systémového stresu* (Anderson a Sabatelli, 2011, s. 10–16). Místo statických typů rodin jsou dnešní rodiny stále více proměnlivé a většina domácností v průběhu času mění své složení a uspořádání (Gerson a Torres, 2015, s. 4).

1.2 Vývoj v oblasti rodinného systému

1.2.1 Od předindustriálních uskupení po nukleární rodinu

Jedním z rozšířených názorů je, že nukleární rodina existovala jako univerzální a dominantní forma ve všech historických obdobích a kulturních kontextech. Jiní naopak oponentují, že až do průmyslové revoluce neexistovala (Miller, 2016). Do 70. let 20. století převládaly ve studiích věnovaných vývoji rodiny a příbuzenských vztahů dva obdobně rozdílné předpoklady týkající se jejich vnitřního emočního klimatu. Funkcionalističtí

sociologové tvrdili, že předmoderní rodiny se vyznačovaly hlubokými příbuzenskými vazbami a citovými pouty, která se na cestě k modernitě ztratila. Jiní zase tvrdili, že předmoderní rodinné vztahy byly převážně instrumentální a chyběla v nich náklonnost mezi partnery, rodiči, dětmi a obecně mezi generacemi. Láskyplné rodinné vztahy považovali za výdobytek modernity (Ehmer, 2021, s. 155). Předindustriální Evropa však vykazovala bohatou rozmanitost rodinných forem a tendence ke standardizaci a diverzifikaci rodinného chování se dlouho vzájemně prolínaly (Ehmer, 2021, s. 144–145).

Rodinou strukturu rolníků v předindustriálním období ovlivňovaly především ekonomické podmínky a majetkové vztahy, a zatímco mnoho domácností zahrnovalo i nepříbuzné osoby, které přispívaly k pracovní síle, jako jsou zemědělství dělníci nebo učni, mezi drobnými rolníky byly rozšířeny i rodiny nukleárního typu, tedy dvojice muž-žena a jejich děti (Ehmer, 2021, s. 145). V takovém případě byla středem takovéto rolnické rodina manželský pár, jenž se stejnou měrou podílel jak na chodu domácnosti, tak rodinného řemesla, kdy manželé pracovali bok po boku, a pokud jeden z nich zemřel, byl často nahrazen novým sňatkem (Ehmer, 2021, s. 145).

S úpadkem zemědělství a nárůstem námezdní práce se ekonomická role rodiny změnila, ale samotná rozmanitost rodin zůstala během počátků průmyslové revoluce zachována (Ehmer, 2021, s. 147). Od 15. do 18. století však rodinný život stále více podléhal vlivu diskurzu ohledně rozdělení rolí ve společnosti a státních nařízení, která posilovala patriarchální autoritu mužů, čímž se s postupnou industrializací, urbanizací a striktnějším oddělením veřejného a soukromého života stalo přesvědčení, že domácí práce a péče o děti jsou výhradně ženskou povinností, povolna normou (Ehmer, 2021, s. 150–152).

Tato schémata, která nepřestala hrát velkou roli až do konce 20. století, se plně projevila teprve na konci 18. století. V průběhu 19. století byla navíc podpořena tehdejšími medicínskými poznatky, antropologií, psychologií a psychiatrií a staly se široce přijímanými normami mužských a ženských rolí (Hausen, 1981, s. 55–57), přestože toto „patriarchální paradigma bylo nejen čím dál více zpochybňováno intelektuály, a to jak muži, tak ženami, ale bylo také často ignorováno nebo vyvráceno obyčejnými muži a ženami, žijícími své každodenní životy” (Fairschild, 2007, s. 3). Po druhé světové válce se standardizace rodiny ustálila (Therborn, 2004) a spolu s rozvojem celosvětové tržní ekonomiky vyžadující sociálně a geograficky mobilní pracovní sílu se i rodinný systém organizoval kolem

autonomního manželského páru osvobozeného od rodičovské kontroly a schopného reagovat na ekonomické příležitosti (Gerson a Torres, 2015, s. 3).

1.2.2 Současnost a budoucnost rodiny

Těsně po válce tvořilo téměř 60 % amerických domácností nukleární rodiny s jediným mužským živitelem (Gerson a Torres, 2015, s. 4) s tím, že se tento podíl postupně pomalu snižoval, v zemích tzv. východního bloku o něco rychleji, „v Československu se podíl žen v domácnosti postupně snižoval, zatímco v roce 1950 to bylo 52 % žen, v roce 1960 už pouhých 26,7 %“ (Láníková a Suralová, 2015, s. 290). Převaha rodin s otcem živitelem a matkou v domácnosti jako nejrozšířenější realita i kulturní ideál se ukázaly být pouze dočasnými vzhledem k tomu, že v posledních třech desetiletích 20. století došlo k celosvětovému nárůstu vzájemně souvisejících trendů – včetně zaměstnanosti žen, rozvodovosti, nesezdaného soužití, odkládání sňatků a samoživitelství.

Počátkem 21. století již tradiční pojetí nukleární rodiny ve většině vyspělých zemí převážily alternativní formy rodin, jako jsou páry se dvěma příjmy, domácnosti s jedním rodičem, páry stejného pohlaví a svobodní dospělí (Gerson a Torres, 2015, s. 4). Přestože manželství zůstává stále vysoce ceněno, stalo se spíše dobrovolným svazkem než podmínkou ekonomického přežití a společenského uznání, došlo k jeho **deinstitalizaci**. Při výběru partnera lidé stále častěji upřednostňují vlastnosti, jako je citové pouto a vzájemné zájmy, před vlastnostmi spojovanými tradičně s pohlavím, jako jsou ekonomické vyhlídky muže nebo hospodyňské schopnosti ženy (Gerson a Torres, 2015, s. 7).

Budoucnost rodiny lze odhadovat na základě **současných trendů vývoje společnosti**. Ve většině zemí světa se zvyšuje věk při prvním sňatku, je však jen jednou z příčin všeobecného poklesu porodnosti, ke kterému dochází na celém světě s výjimkou venkovských oblastí Afriky a některých oblastí Blízkého východu. V bohatších zemích se zvyšuje bezdětnost párů a klesá počet dětí, páry jsou častěji nesezdané a manželství se častěji rozvádějí. Rychlý nárůst podílu žen na trhu práce ve většině rozvojových a téměř všech vyspělých zemích je doprovázen proměnami rolí mužů a žen v domácnosti. Rozvrstvení rodinných systémů je příčinou i důsledkem rostoucí ekonomické nerovnosti ve většině zemí s vyspělou ekonomikou a přináší značné rozdíly v životních příležitostech dětí (Furstenberg, 2019, s. 4–6).

Stejně tak rodinu mohou ovlivnit globální konflikty, klimatická krize nebo jiné epidemie, tak jako se to stalo během covidové pandemie (Cassinat et al, 2021) Na tato úskalí

reaguje i ekonomika, což se projevuje finančními krizemi, nedostatkem bydlení či změnami na pracovním trhu (Wang et al, 2024). Ačkoli v některých částech světa nadále převažují mezigenerační uspořádání, je stále méně pravděpodobné, že jednotlivci tvořící rodiny budou pobývat ve smíšených a vícečlenných domácnostech a počet aktivních vztahů s širším příbuzenstvím neustále klesá (Alburez-Gutiérrez et al, 2023). Zároveň ve vyspělých zemích mírně stoupá popularita kolektivního bydlení a snahy o obnovu sousedských a komunitních vztahů, jež mají prokazatelně pozitivní vliv na život jednotlivců (Carrere et al, 2020).

1.2.3 Česká rodina v datech

Podle dat z posledního sčítání lidu v Česku „**struktura domácností**“ podle typu dominuje kategorie úplných rodin tvořených 1 rodinou. Nejčastější formou úplné rodiny je manželství, které přesto, že jejich podíl od roku 2011 klesl, stále představují 77 % úplných rodin. (...) Necelou pětinu rodinných domácností představují neúplné rodiny. V této kategorii výrazně převažují osamělé matky nad osamělými otci. Téměř 40 % hospodařících domácností představují domácnosti nerodinné, tvořené především domácnostmi jednotlivců“ (Český statistický úřad, 2023a). Nejnovější průzkum Národního ústavu duševního zdraví také odhalil, že v době průzkumu „bylo v dlouhodobém partnerském vztahu 73,7 % respondentů. Z nich 26,7 % uvedlo, že mají kromě dlouhodobého partnerského vztahu také vztah pouze sexuální.“ (Národní ústav duševního zdraví, 2024).

V roce 2023 uzavřelo **manželství** 48,3 tisíce osob, což je o něco níže než předchozí rok (Český statistický úřad, 2023b). Zájem lidí v Česku o svatby tedy od devadesátých let stále mírně klesá, s výkyvem v roce 2018, kdy se uzavřelo 52 567 sňatků, což bylo tehdy nejvíce za posledních 10 let (Český statistický úřad, 2018). Důvodům, proč lidé vstupují či nevstupují do svazu manželského, se věnoval, dnes již ne zcela aktuální, průzkum z roku 2008, který na vzorku 1 060 osob zkoumal názory Čechů ohledně svateb.

Podle průzkumu uvedli respondenti tyto důvody ke vstupu do manželství: „kvůli dětem, založení rodiny (21 %), samozřejmost až nutnost, norma (13 %), jistota, spokojenost, klid, závazky (10 %), dva jsou vždy lepší než jeden (7 %), z lásky, završení vztahu, má vážnou známost (6 %), majetek, finanční zabezpečení (5 %), obecné výroky o negativěch svobody a pozitivěch manželství (5 %), osamostatnění od rodičů (2 %), právní výhody (2 %), opora ve stáří (1 %)“, a tyto důvody naopak jako něco, co jim ve vstupu do manželství brání: „věk, zdravotní stav (20 %), svoboda, chce být sám (16 %), špatná zkušenost (10 %), svatba je zbytečná (7 %), obecné výroky bez jasného důvodu – nechce, nepotřebuje (5 %),

nemá partnera (3 %), vdovy, vdovci (3 %), kvůli dětem (1 %), složitost rozvodového řízení (1 %)“ (Dmitrová, 2008, s. 2).

Aktuálnější situaci by mohlo přiblížit srovnání s výsledky z celoevropského průzkumu Blom et al (2023, s. 2), kteří identifikovali zvýšení symbolického významu manželství: manželství nyní může být výrazem lásky a závazku, nikoliv podmínkou pro založení rodiny. Většina lidí uzavírá manželství z lásky a manželství signalizuje silnější závazek k partnerství než nesezdané soužití. Navzdory nárůstu nesezdaných soužití zůstává v mnoha evropských zemích manželství pro většinu dospělých ve středním věku dominantní formou vztahu, zejména pro plození dětí. V zemích, kde je nesezdané soužití rozšířené, se pak partneři mohou častěji rozhodnout pokročit ve svém vztahu tím, že si pořídí dítě, než tím, že by uzavřeli sňatek. Jedním z argumentů může být to, že zatímco manželství může zaniknout, společné děti zůstávají i po rozpadu vztahu.

Situace ohledně **registrovaného partnerství** je pak následující: „Od poloviny roku 2006 do konce roku 2019 vstoupilo v Česku do registrovaného partnerství celkem 3625 párů. (...) Ovšem pouze 2710 jich [k 1. 1. 2020] stále existovalo, jelikož 915 partnerství se za dobu od roku 2006 do konce roku 2019 rozešlo, resp. bylo zrušeno. Z dat ovšem nezjistíme, zda byla partnerství zrušena z důvodu úmrtí nebo z rozhodnutí partnerů či partnerek“ (Sociologický ústav Akademie věd ČR, 2020). Od 1. ledna 2025 vstoupil v účinnost zákon o **partnerství**, jež má registrované partnerství nahradit. Jeho nová právní úprava zní: „partnerství je trvalý svazek dvou lidí stejného pohlaví, který se uzavírá stejným způsobem jako manželství.

Nestanoví-li zákon nebo jiný právní předpis jinak, vztahují se na partnerství a práva a povinnosti partnerů ustanovení o manželství, právech a povinnostech manželů, vdovách a vdovecích obdobně“ (*Jsmé fér*, 2024). Mezi výjimky patří to, že si pár v partnerství nemůže společně adoptovat dítě a nemůže zažádat o asistovanou reprodukci, může však společně poskytovat pěstounství. Zároveň byla párům v partnerství povolena možnost přisvojení si dítěte jejich partnera či partnerky, jak uvádí *Jsmé fér* (2024): „ (...) v případě narození dítěte v partnerství bude matkou dítěte jen žena, která dítě porodila. V případě, že nebude otec dítěte v rodném listu uveden, může být dítě ze strany druhé partnerky následně tzv. přisvojeno.“

Rozvodem pak roku 2023 skončilo 19,5 tisíce manželství, což o něco snížilo oproti předchozím letům počet manželství, jež končí rozvodem, a to na zhruba 37 %. Z analýzy

Vohlídalové (2010, s. 52) vyplývá, že „dvě třetiny všech žádostí o rozvod v ČR podávají ženy. S touto statistikou je nicméně třeba zacházet opatrně. Nevypovídá totiž o tom, že by se chtěly rozvádět pouze ženy, ani o tom, že by rozpad vztahu samy zapříčinily. Podle dat ČSÚ byla většina manželství (95 %) v roce 2008 nakonec rozvedena po dohodě obou partnerů“. Důvody k rozvodu bývají různé, „nejčastěji uváděným důvodem byly *odlišné názory a postoje a vzájemné odcizení* (68,3 % mužů, 43,5 % žen), *nevěra* (45,5 % mužů, 41 % žen), *nedostatek vzájemné pozornosti, neschopnost společně hovořit a povídat si* (24 % mužů, 25 % žen), *alkoholismus, drogová závislost nebo závislost na hracích automatech* (28 % žen, 9,7 % mužů), *neshody v zacházení s penězi* (16 % mužů, 17 % žen), volnočasové aktivity a koníčky (10 % mužů, 11,7 % žen), neshody v představách o trávení volného času (13,8 % žen, 11 % mužů).

Poměrně vysoký podíl žen (14,3 %) uvedl jako jeden z důvodů rozpadu jejich vztahu také psychické nebo fyzické násilí. Ostatní důvody, jako např. problémy v sexuálním životě, osobní problémy nebo neshody v představách o rozdělení domácích prací, byly jako hlavní důvody rozpadu vztahu uváděny jen relativně malou částí respondentů a respondentek (Vohlídalová, 2010, s. 53). Zaměříme-li se na vnímání hlavních důvodů rozpadu manželství, ženy uváděly nejčastěji *násilí a alkoholismus a jiné závislosti*, muži pak nejčastěji *nedostatek času tráveného společně a příliš mnoho času věnovaného práci*, zároveň muži častěji považovali za důvod rozpadu vztahu *nevěru a odlišné názory a postoje nebo vzájemné odcizení* (Vohlídalová, 2010, s. 53). Rozchod rodičů se v roce 2022 dotknul 18,4 tisíce dětí v manželství a odhadem až dvakrát vyššího počtu dětí z rodin nesezdaných (Český statistický úřad, 2023a).

Na základě dat Českého statistického úřadu vypracovaly Lehmann a Barvíková (2024) přehled dynamiky vyjednávání o uspořádání **péče o děti po rozchodu či rozvodu rodičů**. Ten ukázal, že během posledních 20 let stoupl počet dětí ve střídavé péči na úkor výlučné péče matky. Ve výlučné péči otce či jiné osoby se počet dětí zásadně nezměnil: zatímco roce 2005 bylo 90 % dětí po rozvodu ve *výlučné péči matky* a pouze 6 % ve *výlučné péči otce*, 2 % ve *střídavé či společné péči* a 2 % v *péči jiné fyzické osoby*, v roce 2022 bylo po rozvodu ve *výlučné péči matky* 71 % dětí, 19 % ve *střídavé či společné péči*, v *péči jiné fyzické osoby* 3 % a ve *výlučné péči otce* stále jen 7 % (Lehmann a Barvíková, 2024, s. 40).

Údaje o **porodnosti** dle Českého statistického úřadu (2023b) uvádějí, že se v roce 2023 narodilo 91,1 tisíce dětí. Jejich počet tedy klesl z předchozího roku o 10,2 tisíce, což

byl již druhý výrazný meziroční pokles v řadě. Souhrnná plodnost se také snížila, a to na 1,45 dítěte na jednu ženu. Průzkum agentury NMS (Waldaufová et al, 2024) pak navázal na tato zjištění a s účastí 800 osob ve věku 18–49 let zkoumal současná „**reprodukční přání**“ české populace. Z průzkumu vyplynulo, že 77 % Češek a 71 % Čechů si teoreticky přeje mít aspoň 2 děti, průměrně si Češi přejí 2,1 dítěte. Jejich reálné reprodukční plány jsou ale o něco nižší, v průměru si plánují pořídit 1,8 dítěte, z toho 26 % lidí v Česku plánuje jen 1 nebo žádné dítě, často také rodičovství odkládají z finančních/kariérních důvodů (55 %) nebo obecně čekají „na správný moment“ (34 %). Průměrný věk matek při narození prvního dítěte stoupl na 28,9 let (*Český statistický úřad*, 2023b), podle průzkumu NMS (Waldaufová et al, 2024) podle 34 % žen i mužů ideální věk neexistuje, obecně je to však podle lidí v Česku pro ženy 26,4 let a pro muže 29,1 let, za ideální hraniční věk pro rodičovství pak považují pro ženy 41,7 let a pro muže 48,4 let. Toto vnímání ideálního věku bylo u všech generací stejné.

Bylo tedy zjištěno, že **reprodukční plány** lidí v Česku neodpovídají aktuální porodnosti, a to proto, že lidem v rodičovství brání tyto důvody (procenta odpovídají tomu, kolik lidí je na škále označilo jako „velmi důležité“): *ekonomické důvody a bydlení* (nedostupnost bydlení 58 %, ekonomická nejistota 53 %, vysoké finanční náklady na výchovu a péči o děti 52 %), *pracovní důvody* (nedostatek flexibilních pracovních podmínek 29 %, kariérní ambice 24 %, obavy z vypadnutí z pracovního procesu 25%), *podpora ze strany státu* (nedostatečná podpora rodin ze strany státu 42 %), *individuální faktory* (absence vhodného partnera/partnerky 38 %, časová náročnost výchovy a péče o děti 26 %, možnost realizovat se v životě jiným způsobem 23 %, nedostatek podpory od širší rodiny 14 %), *zdravotní faktory* (zdravotní problémy a neplodnost 32 %) a *společenské nejistoty* (války a terorismus ve světě 13 %, klimatická krize 7 %). Důvody jsou generačně vnímány velmi podobně, respondenti z generace Z (18–26 let) udávají o něco vyšší *individuální faktory*, respondenti z mladší generace Y (27–34 let), tedy generace potenciálních prvorodičů, zase o něco vyšší *nedostatečnou podporu rodin ze strany státu* a *nedostatek flexibilních pracovních podmínek* (NMS, Waldaufová et al, 2024).

Naopak zjistit důvody, proč lidé v Česku děti mít chtějí, se ukázalo být složitější. Výzkumy se shodují na tom, že rozmnožovací pud může být pro lidi do určité přirozený, přestože jej ovlivňuje mnoho faktorů (McAllister, 2016), např. průzkum názorů 875 amerických žen a mužů (Langd-kiuge, Sheera, a Connolly, 2006) pak identifikoval 7 možných důvodů, proč mít dítě, a to kvůli *pocitu naplnění*, *potěšení partnera*, *založení*

rodiny, touze stvořit s partnerem dítě, jež ponese jejich společné rysy, být „dobrou“ či právoplatnou domácností a naplnění svého biologického pudu se rozmnožit. Dalo by se tedy předpokládat, že důvodem k tomu chtít si pořídit dítě je tedy pouze nalezení „vhodného momentu“, tedy momentu, kdy osobu v životě ohrožuje nejméně výše uvedených nejistot, které byly podobné těm před více než deseti lety, kdy dle ČTK (2009) „lidé nejčastěji zmiňovali jako podmínku pro rozhodnutí mít dítě zajištěné bydlení a peníze, (...) dokončené studium a stabilní zaměstnání, (...) vhodného partnera a také věk“. V průzkumu NMS z lidí, co děti již mají, bralo rodičovství jako *samozřejmost* 26 % lidí, a *volný průběh* mu nechalo 32 % (Waldaufová et al, 2024), téměř 60 % českých rodičů tedy neuvedlo konkrétní důvody pro to mít děti a je pravděpodobné, že buď tento „vhodný moment“ našli, nebo se jím nezabývali a děti si zkrátka pořídili, ať už více či méně plánovaně. Podle studie Wellings et al bylo v roce 2013 ve Velké Británii přibližně 16 % těhotenství neplánovaných, 29 % ambivalentních a 55 % plánovaných. Celoevropská data se pak různí. Podle průzkumu Bearak et al (2018) v období mezi lety 2015–2019 tvořila neplánovaná těhotenství v Evropě průměrně 43,7 % celkového počtu těhotenství (z toho 51,6 % v zemích východní Evropy, 46,5 % v zemích severní Evropy, 40,9 % v zemích jižní Evropy a 35,7 % v zemích západní Evropy).

2 Konsenzuálně nemonogamní vztahy

2.1 Definice monogamie vs. polyamorie

Monogamie je vztah mezi dvěma osobami, jež si navzájem slíbily věrnost, tedy to, že budou sexuálně aktivní pouze spolu v páru, což je ve většině vyspělého světa společenskou normou, jakkoliv často porušovanou ve formě nevěry (Fafejta, 2016). Přesné definice **monogamního vztahu** se pohybují od tradičního pojetí celoživotně exkluzivního vztahu až po typ označení jakéhokoliv vztahu za exkluzivní po dobu jeho trvání, a pro někoho více vztahů v rychlém sledu za sebou nebo dokonce souběžné vztahy by mohly být stále definovány jako monogamní (Conley et al, 2012, s. 1).

Tyto různé typy monogamie poprvé popsali Pinkerton a Abramson (1993, v Conley et al, 2012, s. 3), kdy od sebe rozlišili tři typy: *celoživotní monogamii* (jeden sexuální partner po celý život), *uzavřenou promiskuitu* (jeden sexuální akt na jednoho partnera) a *sériovou monogamii* (postupný sled několika vzájemně si nekonkurujících partnerů během celého života). Právě sériová monogamie nyní téměř nahradila monogamii klasickou (kdy se mladí lidé berou jako panny/panicové, zůstávají si sexuálně exkluzivní po celý život a po smrti svého partnera žijí v celibátu) a s možností rozchodu či rozvodu jednoho vztahu a vstupu do nového tento společenský vzorec nevyhnutelně vytváří tzv. „patchworkové rodiny“ (Nixon, 2016), ať už jde o rodiče samoživitele nebo rodiny s více rodiči, kteří jsou s dětmi spojeni různými právními, biologickými a citovými vazbami (Scheff, 2016, s. 277).

Opakem monogamních vztahů jsou **nemonogamní vztahy**, tedy vztahy, kdy mezi partnery není udržována sexuální exkluzivita (Fafejta, 2016). Jak shrnula Novotná (2023, s. 11), nekonsenzuální formou nemonogamie je *nevěra*, konsenzuální formou pak *swingování* (příležitostný sex s jinými lidmi za přítomnosti partnerů, např. v klubech či v soukromí s přáteli, kteří jsou také swingeri), *polyamorie* (vztah dvou a více osob, ve kterém všichni mohou navazovat sexuální a romantické vztahy s více lidmi) či *otevřený vztah* (kdy mají partneři v páru povoleno navazovat další sexuální, někdy i romantické vztahy mimo pár, je tedy na hranici swingers a polyamorie).

Vzhledem k tomu, že tyto vztahy probíhají se souhlasem všech aktérů, označují se souhrnně jako *konsenzuálně nemonogamní (CNM)* či *eticky nemonogamní (ENM)* vztahy (Boyle, 2020). **Polyamorie** je forma konsenzuálně nemonogamního vztahu, v němž partneři

navazují sexuální a/nebo romantické vztahy s více lidmi (Fafejta, 2016). Je zde kladen důraz na dlouhodobé, citově intimní vztahy, čímž se liší od *swingování*, které je zaměřené spíše na rekreační sex bez citových závazků. Od *nevěry* se zase liší tím, že, podobně jako v *otevřeném vztahu*, je zde kladen důraz na upřímnost a v ideálním případě úplné odhalení sítě vztahů všem, kteří se vztahů účastní nebo jsou jimi ovlivněni. Stejně tak nejde ani o *polygynii*, protože jak muži, tak ženy mohou mít více partnerů, ani o *polygamii* (Sheff, 2016b, s. 258), protože manželství s více partnery není v České republice zákonem povoleno. Pro účely této práce se dále zaměřujeme pouze na **polyamorii**, do které zahrnujeme jako typ vztahu i ty **otevřené vztahy**, které jsou ve své podstatě otevřeny jak sexuálně, tak romanticky.

2.2 Typy polyamorního soužití

Přes sdílenou definici polyamorie se její samotné formy mohou lišit. Někteří lidé kladou důraz na projevy citové intimity v rámci předem domluvených dohod a pravidel, jiní naopak považují absenci formálních pravidel či institucionalizace vztahů v polyamorii za klíčovou (Scheff, 2016, s. 264). Tím pádem se od sebe polyamorní vztahy mohou lišit z hlediska hierarchičnosti či počtu osob ve vztahu a jejich uspořádání.

2.2.1 Polyamorní vztahy z hlediska hierarchie

V **hierarchické polyamorii** navazují osoby paralelní sexuální a/nebo romantické vztahy, ale rozlišují mezi tzv. *primárním* vztahem či vztahy a *sekundárními* vztahy (Scheff, 2016, s. 258). Jako *primární* partner bývá většinou označována osoba, se kterou má člověk vztah dlouhodobější, emočně intenzivnější, potvrzený manželstvím či registrovaným partnerstvím nebo upevněný společným soužitím v domácnosti. Toto rozlišení se pak může projevat např. předem nastavenými pravidly, jež berou ohledy na vztah s *primárním* partnerem či partnery (Moors et al, 2021, s. 2). Místo termínu *primární* je tento partner někdy označován jako *nesting*¹ partner, pokud společně bydlí, či jako *anchor*² partner, pokud je vztah důležitý, ale partneři spolu nebydlí (Boyle, 2020), a vztah s tímto partnerem může v některých rovinách, jako je přijetí vztahu ze strany rodiny a přátel či společné plány, připomínat vztah monogamní (Balzarini et al, 2019, s. 1763). Jak již bylo zmíněno v předchozí podkapitole, jednou z forem polyamorie může být i **otevřený vztah**, tedy vztah dvou osob, které spolu žijí podobně jako monogamní pár, ale mohou si najít milence či milenky, a to s předem domluveným souborem pravidel, který mohou, ale nemusí zahrnovat

---

¹ anglicky *nesting partner* = volně přeloženo jako „*hnízdo, zahnízděný partner*“

² anglicky *anchor partner* = volně přeloženo jako „*kotva, zakotvený partner*“

romantickou exkluzivitu (Sheff, 2016b, s. 258). Specifickou formou otevřeného vztahu je tzv. **mono/poly vztah**, kdy jeden z partnerů dobrovolně zachovává vlastní monogamii, ale souhlasí s polyamorií svého partnera (Boyle, 2020). Problematickým fenoménem v rámci hierarchické polyamorie může být tzv. *lov na jednorožce*, během kterého si heterosexuální pár hledá k sobě do trojice většinou mladou bisexuální ženu, na kterou mají nepřiměřené nároky a požadují od ní dodržování vztahových pravidel, ze kterých profituje převážně samotný pár (Boyle, 2020).

Nehierarchická polyamorie pak funguje podobným způsobem, tedy že osoby mohou navazovat či navazují paralelní sexuální a/nebo romantické vztahy, avšak není zde kladen důraz na hierarchii (Moors et al, 2021, s. 3), a přestože mezi každým ze vztahů mohou být specifické rozdíly v délce, kvalitě a intenzitě, neodvívají se od toho případná pravidla či konkrétní vztahová privilegia (Sheff, 2016b, s. 258). Zároveň zde může figurovat souhra tzv. *Established Relationship Energy*³ (zkratka *ERE*), tedy pocitu příjemného pohodlí v rámci dlouhodobého vztahu, a *New Relationship Energy*⁴ (zkratka *NRE*), který je pocitem podobným tzv. *limerenci*, tedy nadšením až mírnou obsesí typickou pro období během nejčerstvějšího zamilování, jež je podle některých vědců způsobena návalem oxytocinu a vazopresinu, a která může být velmi příjemná, ale pro někoho také stresující či emočně náročná (Boyle, 2020).

Specifickými přístupy k polyamorii mohou být tzv. **vztahová anarchie**, což je alternativní přístup nejen k romanticko-sexuálním, ale i k platonickým – člověk navazuje paralelní sexuální, romantické či přátelské vztahy, jež se mohou navzájem různě prolínat či si být rovny, nebo **sólo polyamorie**, kdy člověk konsenzuálně udržuje více nezávazných vztahů (Gossen, 2016), mezi které mohou patřit i vztahy na dálku ve stylu tzv. *komety*, kdy se partneři osobně setkávají jen výjimečně, ale vyhovuje jim, že příležitostně mohou navázat spojení a mezitím být v méně intenzivním kontaktu (Boyle, 2020).

2.2.2 Polyamorní vztahy z hlediska uspořádání

V polyamorních vztazích může figurovat více než dvě osoby najednou, neznamena to však, že všechny tyto osoby jsou spolu ve vzájemném vztahu, přestože i to je možné (Easton a Hardy, 2017). Nejtěsněji propojeným polyamorním vztahem je tzv. **triáda**,

---

³ anglicky *Established Relationship Energy* = volně přeloženo jako „energie zavedeného vztahu“

⁴ anglicky *New Relationship Energy* = volně přeloženo jako „energie nového vztahu“

sexuální a/nebo romantický vztah mezi třemi lidmi navzájem, výjimečně **čtverec**, pokud se jedná o čtyři osoby (Flicker, 2021, s. 1402).

O něco běžnějším uspořádáním vztahu je pak **polykula**, složenina slov *poly* a *molekula*, popisující síť *vzájemně propojených vztahů* či *vztahových konstelací*. Počet lidí a jejich provázanost pak určuje tvar daného vztahového schématu, jako je např. tvar písmene **V**, kdy jedna osoba má dva partnery (Boyle, 2020), což je u polyamorních osob dle výzkumů nejtypičtější počet partnerů zároveň (Wosick-Correa, 2010). Tato osoba by se dala nazvat jako „*hinge*“⁵, tedy jako někdo, kdo spolu propojuje dva partnery tím, že oba mají vztah se zmíněnou osobou. Pokud někteří z těchto partnerů mají sami ještě další partnery, vznikají uspořádání typu **N** (osoba má dva partnery, jeden z nich má také partnera) či **W** (osoba má dva partnery a každý z nich má také dalšího partnera) až k různě spleťtým *sítím* či *pavučinám vztahů* (Boyle, 2020).

To, co osobu definuje jako polyamorní, je její preference a schopnost mít více vztahů najednou, což se může během života měnit, a i polyamorní osoby mohou být zrovna single nebo ve vztahu jen s jedním partnerem (Easton a Hardy, 2017). Stejně tak může být polyamorie otevřená pro osoby asexuální či demisexuální, např. protože některé vztahy mohou zahrnovat pouze romantickou stránku nebo nemusejí nutně sami uspokojovat všechny sexuální potřeby svého partnera/partnerů (Scherrer, 2010).

Termíny **uzavřená polykula** či **polyfidelitní vztah** pak označují skupiny lidí, kteří se z různých důvodů rozhodli sexuálně či romanticky dále nestýkat s lidmi mimo své stávající vztahové sítě (Boyle, 2020). Jedním z těchto důvodů může být pocit *poly saturace*, tedy *vztahové nasycenosti*, kdy současný počet partnerů je pro danou osobu dostačující a další vztah ji neláká a/nebo si uvědomuje, že by již nebyl časově, emočně či jakkoliv jinak reálně uskutečnitelný (Manley, 2015).

Kromě vztahů se samotnými partnery do této sítě vztahů zapadají také tzv. **polyafektivní vztahy** (Sheff, 2018), tedy „nesexuální vztahy mezi lidmi, kteří jsou spojeni prostřednictvím polyamorního vztahu, a tím i členy polykuly. Polyafektivní vztahy mezi dospělými členy polykuly mají obvykle dvě primární formy, a to buď *metalásky* (partneři partnerů), nebo *bývalí milenci*“ (Kubínková, 2023, s. 22).

---

⁵ anglicky *hinge* = volně přeloženo jako „*pant (od dveří)*“

Podle Sheff (2014, s. 1) společnost považuje manželství nebo dlouhodobé vztahy, které skončí jinak než smrtí partnera, za neúspěšné, rozvedené děti za děti z „rozvrácených rodin“, čímž tyto společenské normy definují úspěšné vztahy jako monogamní a trvalé v tom smyslu, že obě zúčastněné osoby zůstávají spolu za každou cenu, přičemž polyamorní osoby se zaměřují na užitečnost a zdraví svých vztahů, kdy je za určitých okolností správné vztah upravit nebo ukončit. To může vysvětlovat výsledek výzkumu Balzarini et al (2018, s. 8), ve kterém polyamorní participanti uváděli počet rozvodů či rozchodů o něco častěji než monogamní skupina stejného věkového rozpětí. Na druhou stranu polyamorní osoby častěji udržují se svými **ex-partnery** přátelské vztahy, což může souviset i s tím, že když v polyamorii nejsou paralelně existující vztahy tabu, vztahy s ex-partnery jsou také méně tabuizované, a stejně tak řada rozchodů může být spíše přechodem od partnerství k čistě platonickému vztahu než zánikem vztahu jako takového (Sheff, 2016, s. 258).

Termín **metaláska**, anglicky *metamour*, má jako kořen slovo *meta* (*mimo*) a doslova tedy popisuje osobu „za hranicí lásky“ (Boyle, 2020). Vztahy mezi metaláskami, partnery partnerů, mohou být různé, ať už na základě hierarchie, společných domluv či individuálního specifického vztahového vývoje (Easton a Hardy, 2017). Někdy tyto vztahy a přístupy k nim nejsou formálně definovány nebo se různě mění, v polyamorním diskurzu se však pro ně objevuje několik kategorických pojmenování.

Jedním z nich je tzv. *Kitchen table polyamory*⁶, styl vztahu, ve kterém je prioritou vzájemná provázanost více partnerských vztahů a schopnost sdílet domácnost. Název vychází z představy, že všichni partneři i metalásky „spolu mohou pohodlně sedět u kuchyňského stolu v pyžamu, popíjet kávu a povídat si“ (Boyle, 2020). Naopak tzv. *Paralel polyamory*⁷ je styl vztahu, v němž každý vztah existuje do značné míry nezávisle na dalších vztazích partnerů, a v němž není záměrně kladen důraz na propojení vztahové sítě. Mezi některými partnery partnerů mohou existovat blízké vztahy, ale není to podmínkou, a metalásky mezi sebou mají spíš malý nebo žádný kontakt. (Boyle, 2020). Na pomezí těchto přístupů je pak tzv. *Garden party polyamory*⁸, která se někdy používá, když pro různé lidi ve vztahu platí jiný přístup, někdy pak pro to, když se členové vztahů vídají, ale spíše příležitostně, pokud se jedná o nějakou ad hoc mimořádnou situaci nebo třeba narozeniny či Vánoce. (Boyle, 2020).

---

⁶ anglicky *Kitchen table polyamory* = volně přeloženo jako „polyamorie typu kuchyňský stůl“

⁷ anglicky *Paralel polyamory* = volně přeloženo jako „paralelní polyamorie“

⁸ anglicky *Garden party polyamory* = volně přeloženo jako „polyamorie typu zahradní party“

2.3 Sdílená specifika polyamorních vztahů

2.3.1 Komunikace a pravidla

Přestože polyamorní osoby mohou být společností vnímané jako nezralé, nezodpovědné či promiskuitní (Fafejta, 2016), **otevřená komunikace** a **upřímnost**, jak s lidmi ve vztazích, tak sám se sebou, je v polyamorních vztazích na prvním místě (Easton a Hardy, 2017). Jak uvádí Sheff (2016b, s. 267), polyamorní lidé komunikují při vyjednávání o hranicích vztahu, probírají své pocity a řeší konflikty. Ve svém životě se běžně potýkají s možnými projevy žárlivosti, zraněnými city a nedorozuměním mezi více partnery, a právě funkční komunikace je pro ně nejčastějším zvládacím mechanismem.

Přestože se může zdát, že jsou polyamorní jedinci méně oddaní než ti, kteří žijí v monogamních vztazích, v případě monogamie může být mnoho předpokladů týkajících se závazků ve vztahu považováno za samozřejmé a nikdy se o nich nediskutuje, a to včetně manželství a dětí, zatímco častější debaty o formě a směřování vztahu polyamorních osob mohou zvyšovat jejich vztahovou spokojenost a stabilitu díky tomu, že každý vztah může být přizpůsoben různým potřebám, přestože je tento proces náročný a ne vždy příjemný (Katz a Katz, 2022).

Součástí komunikace může být i dohoda na určitých **pravidlech**, která se týkají většinou zdravotní bezpečnosti, jako je *dodržení sexuální hygieny, ochrana před otěhotněním* či *pravidelné testování na pohlavní choroby* (Easton & Hardy, 2017, s. 343), nebo konkrétních emočních záležitostí, jež jsou specifické pro fungování vztahů, jako je např. přespání u partnerů nebo jiné citlivé záležitosti (Wosick-Correa, 2010). V rámci hierarchické polyamorie se můžeme setkat s případy, kdy primární pár provozující polyamorii či otevřený vztah vyžaduje ještě pravidla, jako je třeba *respektování společných prostor páru jako soukromých* nebo *informování ohledně průběhu rande*, ale také pravidla specificky hierarchická, jako např. *právo veta*, pravomoc svému stávajícímu partnerovi (partnerům) „ukončit“ další vztah, často časově omezené během seznamovací fáze nebo začátku vztahu, ale občas i zcela kdykoliv, a nebo problematické *pravidlo jediného penisu*⁹, kdy v síti vztahů může být pouze jeden jedinec s penisem (obvykle cisgender muž), které je považováno za transfobní a za znevažující vztahy mezi ženami, protože naznačuje, že vztahy

---

⁹ anglicky *One Penis Policy* = volně přeloženo jako „pravidlo jediného penisu“

mezi osobami stejného pohlaví jsou pro cisgender muže, který toto pravidlo partnerce (partnerům) většinou vnucuje, bezpečnější či méně opravdové (Boyle, 2020).

2.3.2 Žárlivost a vztahová vazba

Ačkoli dynamika vztahů s více partnery může poskytovat více různých příležitostí, které mohou vyvolat **žárlivost**, než je tomu u monogamních vztahů, žárlivost je pravděpodobně přítomna ve všech typech vztahů (Moors et al, 2021, s. 9). To, že jsou polyamorní osoby schopné udržovat vztahy s více než jedním partnerem naráz, není nutně proto, že by nedokázaly žárlit, většina polyamorních osob žárlivost naopak v různé míře někdy pocítuje, klíčové je pro ně však to, jak s těmito pocity pracují a komunikují je (Rubinsky, 2018). Někteří polyamorní lidé se museli vědomě odnaučit se tradičním vztahovým vzorcům (jako je např. exkluzivita, majetnictví) a naučit se navazovat transparentní a upřímné citové vztahy (Moors et al, 2021, s. 3). Jsou také ochotni s tímto pocitem pracovat, zkoumat jeho příčiny, „ponořit se do žárlivosti za účelem povznesení se nad ni“ (Fosse, 2021, s. 3).

Zároveň polyamorní osoby často popisují svou žárlivost mírně, a to i v případech, že se jedná o žárlivost na partnery svých partnerů, někdy používají i jiná slova, jako „nejistota“ či „nepříjemné chvění“, aby tento pocit popsali, jindy hledají paralely mezi romantickými a přátelskými vztahy (Moors et al, 2021, s. 3). Jak uvádí Fafejta (2016, s. 190), „v tradičním chápání je láska vnímána jako forma vlastnictví a z toho vyplývá žárlivost. Podle polyamoriků je přátelství vztahem, který je postaven na daleko větším respektu vůči druhému, než je tomu ve vztazích postavených na tradičně pojaté romantické lásce – právě díky tomu, že přátelství je od vlastnické formy vztahu oproštěno“, a tím pádem mohou některé polyamorní osoby přistupovat k více různým romantickým partnerům podobně jako k více různým přátelům. Mimo toleranci žárlivosti či její absenci se u některých polyamorních osob může objevit i pocit k ní opačný, nazývaný *komperze*¹⁰, pocit štěstí z radosti partnera v jiném vztahu, od mírné podpory a přání úspěchu až po silné nacítní se na lásku partnera k jinému partnerovi (Boyle, 2020).

Nejen schopnost *komperze* či práce s žárlivostí, ale obecně udržení více funkčních vztahů naráz přináší otázku, zda existuje souvislost mezi **vztahovými vazbami** a důvody, proč se některým lidem daří v polyamorních vztazích, zatímco jiní zažívají žárlivost nebo potíže s orientací v emocích (Moors et al, 2021, s. 10). Tradiční definice vztahových vazeb jsou zakotveny v kategoriích *bezpečné a nejisté vazby*, a zatímco nejistá vazba obsahuje ještě

---

¹⁰ anglicky *compersion* = doslovně přeloženo jako „*komperze*“

podkategorie *úzkostné, vyhýbavé a dezorganizované vazby*, také *bezpečná vazba* může obsahovat mnoho intenzivních emocí a schopnost je zvládat vyžaduje hlavně uvědomění si sebe sama (Bowlby, 1979). Vzhledem k tomu, že v polyamorii jsou lidé navzájem propojeni v různých vztazích, v každém vztahu se mohou vyskytovat různé faktory ohrožující vztah a individuální přístupy k nim se mohou lišit na základě přítomných vztahových vazeb. Odborná literatura popisuje osoby, které mají charakteristiky *vyhýbavé vazby*, jako osoby toužící po četných vztazích s malou citovou hloubkou a oddaností.

Z empirických výzkumů však vyplývá, že polyamorní jedinci mají spíše *vazbu bezpečnou* nebo *úzkostnou*. Zatímco jedinci s *bezpečnou vazbou* jsou schopni lépe komunikovat o intimních tématech, k čemuž v polyamorii často dochází, jedinci s *úzkostnou vazbou* se dobře cítí v prostředí, kde je dostatek intimity (Katz a Katz, 2022). Je také pravděpodobnější, že jedinci s *úzkostnou vazbou* budou ochotni provozovat polyamorii, buď aby získali další náklonnost a pozornost od více partnerů, nebo aby vyhověli žádosti svého partnera (Ka et al, 2020, s. 30). Stran *vyhýbavé vazby* výzkumy naznačují, že osoby s vyhýbavou vazbou polyamorii a podobné formy etické nemonogamie spíše neprovozují mimo jiné proto, že často považují za náročné, když jsou na nich druzí závislí, což nepřispívá k uspokojivým vícečetným vztahům (Katz a Katz, 2022). Přestože přítomnost osob s různými vztahovými vazbami může být pro polykulu jako celek prospěšná (Katz a Katz, 2022), jakákoliv jiná vazba než *bezpečná* může jedinci fungování v polyamorních vztazích komplikovat (Moors et al, 2021, s. 10), stejně jako případné jiné psychické odlišnosti, jako jsou psychické poruchy či neurodivergence (Gonzalez, 2023).

2.3.3 Demografické charakteristiky polyamorních osob

Podle Sheff (2016, s. 565) většinu polyamorních respondentů ve výzkumech doposud tvořili běloši a bělošky ze střední třídy s dobrým vzděláním, podobně jako tomu bývá u účastníků mnohých sociologických či psychologických výzkumů v zemích, jako je Austrálie, Kanada, USA a západní Evropa, kde je také podle ní polyamorie nejrozšířenější mimo jiné i díky lepší ekonomické rovnosti mezi muži a ženami. Balzarini et al (2018) se pak ve svém výzkumu zaměřili specificky na srovnání demografických specifik u polyamorních (2 428 participantů) a monogamních osob (539 participantů) v USA. Osoby v polyamorních vztazích častěji volily možnost „jiné“ u většiny demografických charakteristik, což naznačuje, že mají obecně tendenci volit méně tradiční možnosti odpovědi (Balzarini et al, 2018, s. 1). Výzkum nezaznamenal větší rozdíly ve vzdělání ani rasovém zastoupení a polyamorní osoby uváděly o něco nižší platy než osoby monogamní

(Balzarini et al, 2018, s. 9). Z kanadské studie demografických charakteristik polyamorních rodin naopak vyplynulo, že polyamorní osoby bývají mladší, mají vyšší vzdělání a vyšší příjem, než je celostátní norma (Boyd, 2017). Vlastní či nevlastní potomky mají polyamorní osoby v podobném poměru jako osoby monogamní. Nejčastějším typem polyamorní rodiny je otevřený pár s dětmi (dva lidé v dlouhodobém vztahu, kteří spolu často žijí a mají další sexuální vztahy) a jejich konstelace příbuzných, větší uskupení dospělých jsou vzácnější a mají větší fluktuaci členů. Někteří mají děti z předchozích vztahů, jiní ze svých rozšířených rodinných svazků, další zůstávají bezdětní/bezdětné a identifikují se jako členové polyrodin složených z dospělých (Sheff, 2016b, s. 266).

Ve výzkumu Sheff (2016b, s. 565) zahrnujícím americké polyamorní obyvatelstvo téměř všichni polyamorní muži uvedli, že jsou heterosexuální, a více než polovina žen, že jsou bisexuální. Bisexuálních mužů a homosexuálních žen a mužů se výzkumu zúčastnilo minimum. Sheff vysvětluje tento nepoměr bisexuálních žen a bisexuálních mužů jejich zdánlivým nepoměrem ve společnosti, jež z části může způsobovat homofobie, která je k mužům přísnější než k ženám, pokud se nějakým způsobem odchýlí od heterosexuality (2016, s. 565). Ve výzkumu Balzarini et al (2018, s. 5) byl pak poměr v kategorii *gay/lesba* v obou skupinách podobný, u polyamorních osob lehce vyšší, sexuální identity, jako je *bisexuální* a *pansexuální*, pak byly signifikantně vyšší, zatímco u monogamních osob bylo nejvíce heterosexuálů.

Toto znatelně vysoké procento bisexuálních osob v rámci polyamorie může způsobovat více faktorů, např. to, že osobu přitahuje více pohlaví, sice neznamená, že potřebuje mít naráz více partnerů různých pohlaví (Swan, 2018), přestože pro fungování polyamorních vztahů s více osobami může bisexuální orientace jistou výhodou (Weitzman, 2007). Nízkou účast polyamorních queer osob ve svých výzkumech pak Sheff (2016, s. 566) vysvětluje tím, že zatímco homosexuální muži často běžně mívají otevřené vztahy, a tím pádem nemusí cítit potřebu zapojovat se ještě do polyamorních komunit, homosexuální ženy se naopak v polyamorních komunitách nemusí cítit příjemně skrze potenciální mužský zájem nebo očekávanou bisexualitu. Pain (2020, s. 278) je naopak toho názoru, že s výjimkou bisexuálních polyamorních osob byly zkušenosti queer lidí ve výzkumech opomíjeny, podobně jako u jiných marginalizovaných osob, jako jsou lidé s nízkými příjmy či ze znevýhodněného prostředí, trans nebo genderově nonkonformní polyamorní osoby, a další výzkumy jejich zkušeností mohou tematiku polyamorie obohatit.

3 Polyamorie jako rodinné uspořádání

3.1 Výzkumy polyamorních rodinných uspořádání v zahraničí

Definovat polyamorní rodinu je náročné nejen proto, že se jak vědci z oblasti sociálních věd, tak veřejnost se na definici rodiny neshodují, ale také proto, že se různí i názory samotných polyamorních osob na definici polyamorie (Scheff, 2016, 264). Termín *polyamorie* se v Oxfordském slovníku oficiálně objevil roku 2006 (Alan, 2007). Akademická obec ze začátku zkoumala spíše *komunitu swingers* z hlediska sexuálně přenosných chorob (Jenks, 2001) nebo v rámci studií *LGBT komunity* skrz výzkum *bisexuality* (Ellis, 2004), později bylo polyamorii věnováno více prostoru jako novému *sexuálně-vztahovému fenoménu* (Strassberg, 2003, Fisher, 2004, Ritchie a Barker, 2006). Téma rodiny a dětí se však ve výzkumech polyamorie objevovalo spíše okrajově (Pallotta-Chiarolli a Lubowitz, 2003, Benson, 2008, Schippers, 2016). Několik výzkumů, převážně v západní Evropě a USA, zaměřených přímo na *rodičovství a výchovu dětí* během soužití v nemonogamním vztahu, jež přinesly nové poznatky v této oblasti, proběhlo teprve nedávno (Goldfeder a Sheff, 2013; Sheff, 2016b; Sadownik, 2023; Alarie et al, 2024).

3.1.1 Rodičovství polyamorních osob

Jedním z prvních a také dosud nejrozsáhlejších výzkumů polyamorních rodinných uspořádání byla longitudinální studie Sheff et al, kteří provedli od roku 1996 během 15 let sérii čtyř vln rozhovorů celkem s 206 dospělými a 37 dětmi z polyamorních rodin v USA (Pallotta-Chiarolli, Sheff a Mountford, 2020, s. 173). V těchto rozhovorech se zabývali např. tématy, jako jsou rodinné zážitky a zkušenosti, sociální schopnosti a výchova, vztah k rodičům a jiným pečujícím osobám, definice rodiny a interakce s institucemi mimo rodinu, jako je systém vzdělání či zdravotnictví (Goldfeder a Sheff, 2013, s. 191).

Dále z těchto a dalších doplňujících rozhovorů vycházeli během svých výzkumů témat, jako jsou *výchovné strategie polyrodičovství* (Sheff, 2010), *srovnání polyamorních rodin s rodinami stejnopohlavních párů* (Sheff, 2011), *právní záležitosti spojené s polyamorním rodičovstvím* (Goldfeder a Sheff, 2013), *zkušenostmi dětí v rámci polyamorní rodiny* (Sheff, 2015), *ukončení polyamorních vztahů a změny v nich* (Sheff, 2014), *coming-out původní rodině* (Sheff, 2016a), a také *koncept odolnosti polyamorních rodin* (Sheff, 2016b). V posledním zmíněném výzkumu popisuje Sheff (2016b, s. 258) několik strategií,

mezi které patří specifická komunikace v rodině a flexibilita jak v probíhajících vztazích, tak v možných změnách jejich formy v průběhu času jako alternativa k jejich rozpadu. Podle předešlých studií Sheff (2016b, s. 262) shrnuje, že mezi dva hlavní protektivní faktory v rodinách obecně patří „rovnováha mezi odstupem a pospolitostí“ a „rovnováha mezi flexibilitou a stabilitou“, které se podle ní v polyamorních rodinách také projevují.

Podle Pain (2020, s. 284) na jednu stranu polyamorní rodiny svými rodinnými zvyklostmi a výchovou (např. komunitní bydlení, kreativní dohody o společném rodičovství, neupřednostňování biogenetické příbuznosti) zpochybňují heteronormativitu, na druhou stranu ale ne nutně tím, že by odmítaly normativní pojetí rodiny, spíše tím, že rozšiřují její konvenční pojetí, protože ve svých výpovědích polyamorní osoby často přikládaly důležitost tradičním kulturním symbolům, jako je „domácnost“, „rodiče a děti“, či „vzájemná podpora“. Stejně tak podle Gupty et al (2023, s. 16) polyamorní rodiny narušují zažitě představy o výchově a péči o děti, například tím, že na rozdíl od tradičního uspořádání rodičovství, které často ponechává ženám během mateřství jen málo času na péči o sebe sama, díky rozdělení rodičovské zodpovědnosti mezi více rodičů vzniká více volného času pro všechny.

Přítomnost více partnerů je může také být zdrojem podpory během těhotenství a porodu, jak např. uvádí jedna respondentka z výzkumu (Landry et al., 2021, s. 1485), zatímco ona a její druhý partner byli v nemocnici, když začala rodit, její druhý partner zůstal doma s jejími dalšími dětmi a postaral se o ně. Pro některé polyamorní osoby může být představa sdíleného rodičovství lákavá, obzvláště pokud nemohou či nechtějí mít vlastní děti, ale chtějí se podílet na výchově dětí svých partnerů a partnerek (Pain, 2020, s. 286).

Pallotta-Chiarolli et al (2013) dále popsali několik nejčastějších obav polyamorních osob ohledně rodičovství, stejně jako jimi vnímané výhody a nevýhody. Největší obavy měli polyamorní rodiče z „coming-outu“ před svými dětmi. Pro ten doporučuje Sheff (2022) použít slovník přiměřený věku dětí, nastolit atmosféru, ve které se dítě nebojí na cokoli zeptat, mluvit o polyamorii věcně a bez hanby a na základě pravidla „méně je více“ se vyhnout přílišným zahlcením detaily.

Při hovoru s teenagery je třeba počítat, že by se mohli ptát i na sexuální stránku vztahu, hlavní však je, aby důraz byl kladen na to, že druhý rodič/rodiče o tom ví a že je to tak domluveno a v pořádku pro všechny zúčastněné dospělé. Jako další obavy polyamorních osob uvedli Pallotta-Chiarolli et al (2013) problémy vyplývající ze vztahů s širší rodinou a

přáteli a z přizpůsobení se společenským systémům a strukturám. Jako výhody uvedli sdílenou péči o děti jak ze stránky praktické a finanční, tak ze stránky emoční a vztahové. Jako nevýhody uvedli společenské stigma a potenciální komplikace v rámci zdravotního, sociálního a školského systému (Pallotta-Chiarolli et al, 2013).

3.1.2 Zkušenosti dětí s polyamorními rodiči

Mezi nejčastější předsudky, se kterými se polyamorní osoby setkávají, jsou názory, že jejich vztahy jsou nemorální, příliš promiskuitní s rizikem šíření pohlavně přenosných chorob a citově nestálé či neupřímné (Hutzler, 2015, s. 3). Pokud polyamorní osoby zvažují rodičovství, mohou se setkat ještě navíc s obavami okolí, že by konsenzuální nemonogamie mohla nějakým způsobem ublížit dětem či pro ně být z výchovného hlediska škodlivá (Yovanoff, 2015).

Jak shrnuje Riggs (2010, s. 94), prostředí polyamorní rodiny bývá často vnímáno jako „nezralé“, „nezodpovědné“ a „sobecké“ prostředí pro výchovu dětí, které jim může přivodit psychickou újmu. Jisté obavy vnímají i sami polyamorní rodiče, jak uvedla respondentka ve výzkumu Pain (2020, s. 286), „... jsem ráda, že jsme si víc povídali o rodinných záležitostech. Je to velká část [polyamorie], se kterou se ne vždy spojuji, ale která je do značné míry součástí mého životního plánu a mého nastavení – protože když jsem se rozhodla přestat být monogamní, musela jsem si znovu představit, jak bude můj budoucí život vypadat. Vždycky jsem si představovala, že budu mít děti, takže to byl takový děsivý okamžik: ‚Jak to udělám, abych mohla ve svém životě mít děti?‘ Musela jsem si představit zcela nové způsoby, jak vytvořit prostředí pro výchovu dětí, ale byla to nádherná zkušenost.“

Výzkum Goldfeder a Sheff (2013) zahrnoval i rozhovory s dětmi a zkoumal tedy přímo jejich *zkušenosti s polyamorními rodiči a opatrovníky*. Pokud šlo o vztah k dospělým v rodině, některé děti v polyamorních rodinách vnímaly další partnery svých rodičů také jako rodiče. Většina dětí pak tyto dospělé považovaly spíše za blízké členy rodiny, jako je např. teta, strýc, bratranec nebo dokonce starší sourozenec (Goldfeder a Sheff, 2013, s. 198).

V sociálních interakcích se pak jednalo většinou o přiměřeně sebevědomé, zdravé a kontaktní děti, které snadno přijímaly odlišnosti jiných lidí a cítily se ve své rodině spokojeně (Goldfeder a Sheff, 2013, s. 200). Některé přítomné negativní či lhostejné reakce pak odpovídaly věku respondentů a jejich aktuálním vývojovým úkolům – např. někteří teenageři se vymezovali vůči svým rodičům stejně jako i vůči většinové společnosti, těm

nejmladším naopak nepřišla rodinná situace zajímavá, neřešili ji nebo neměli přehled o všem (Goldfeder a Sheff, 2013, s. 200).

Hlavní částí výzkumu pak bylo zhodnocení *pozitivních a negativních faktorů*, které dětem vyrůstání v polyamorní rodině přináší. Mezi pozitivní specifika dětští respondenti uvedli jak emoční a vztahové výhody, které by se daly shrnout jako „upřímnost a komunikace“, „vědomí, že máte na výběr“, „uvolněná atmosféra bez napětí a přetvářky“, „větší počet dospělých při výchově a rozmanitější přístupy k ní“ či „možnost zůstat v kontaktu s ex-partnery rodičů i po rozchodu“, tak zcela praktické výhody, jako např. „možnost zavolat více různým lidem, aby je někam zavezli“, „více peněz v domácnosti v důsledku sdílených zdrojů“ nebo „pomoc s domácími úkoly od široké škály lidí s různými dovednostmi“ (Goldfeder a Sheff, 2013, s. 208–219).

Z negativních pak zmínili „potenciální ztrátu blízkých lidí, kteří odejdou od rodiny“ (zde ale Goldfeder a Sheff zdůrazňují, že tyto obavy se nelišily od obav dětí z neúplných rodin či smíšených rodin po rozvodu), „potenciální sociální stigma“, „přeplněnost jejich rodinného života a nedostatek soukromí“, „přílišný dohled“ (několik dětí zmínilo zajímavé specifikum toho, že „více rodičů“ přináší i nevýhodu – muset při lhaní důsledně předat stejné detaily všem členům domácnosti) či „komplikovaný časový rozvrh“ (Goldfeder a Sheff, 2013, s. 221–236).

Vezmeme-li v úvahu přijetí většinovou společností, tak podle Goldfeder a Sheff (2013) jsou skrze současnou míru rozvodovosti nevlastní rodiče a nevlastní sourozenci běžnou společenskou záležitostí, a tudíž děti z vícečlenných rodin s více rodiči nemusejí nutně na první pohled vyčnívat. Pokud se pak rozhodnou svou rodinnou situaci specifikovat, činí tak selektivně a prozradí podrobnosti o své rodině pouze těm, které znají a věří jim, těm, co se zdvořile zeptají v situaci, ve které pro ně nehrozí riziko, nebo pokud je to nezbytně nutné (Goldfeder a Sheff, 2013, s. 198). Ve svém výzkumu, i přes tendenci respondentů přistupovat k odpovědím spíše optimisticky, na základě všech výpovědí dospěli k závěru, že „některé polyamorní rodiny mohou poskytovat dětem pozitivní a obohacující prostředí, minimálně pak nejsou patologické, nebo přinejmenším ne patologičtější, než bývají rodiny s monogamními rodiči“ (Goldfeder a Sheff, 2013, s. 195).

Ve výzkumu Alarie et al (2024, s. 3530) proběhl 18 rozhovorů s kanadskými dětmi ve věku od 5 do 16 let, tedy 3 chlapci a 15 dívkami žijícími v 10 různých domácnostech s polyamorními rodiči. Výzkum se zaměřoval na to, jakou míru citové blízkosti pocítují k

partnerům svých rodičů a co pro ně tito dospělí znamenají. Ukázalo se, že tyto děti zpravidla partnery svých rodičů měly rády a tito dospělí byli dětmi vnímáni jako někdo, kdo pozitivně přispívá k jejich životu, tedy nejčastěji jako dospělí: 1) „se kterými můžou trávit čas a bavit se“, 2) „kteří je finančně zajišťují“, 3) „kteří se o ně starají“ a 4) „kteří prostřednictvím vlastních dětí přispívají k rozšiřování okruhu jejich přátel“, dospívající pak tyto dospělé popisovali především jako lidi, kteří pozitivně přispívají k životu jejich rodičů (Alarie et al, 2024, s. 3534–3538).

3.1.3 Kontakt polyamorních rodin s institucemi

Jako jedna z prvních zmapovala přístup institucí k polyamorním rodinám Pallotta-Chiarolli (2006) výzkumem, jenž zkoumal proces, během kterého se polyamorní osoby stávají rodiči, jak své děti vychovávají a vzdělávají, a který popsal obavy polyamorních rodičů z nepochopení své rodinné situace ze strany sociálních pracovníků a pracovníků.

Kontaktem polyamorních rodin se školským systémem se zabýval norský výzkum zaměřený na přístup zaměstnanců různých školek ke dvěma rodinám tvořeným pěti dospělými se čtyřmi dětmi, R1, a třemi dospělými s jedním dítětem, R2 (Sadownik, 2023). Členové R1 žili ve dvou sousedících bytech a ve školce na první pohled působili jako rozvedená nukleární rodina s novými partnery. Členové R2 zvolili cestu „byrokratické lži“ a jednoho z otců představili jako strýce (Sadownik, 2023, s. 681).

V obou případech pak rodiny podstoupily coming-out před vedením své školky, které jejich vysvětlení vyslechlo. Objevily se však drobné změny v přístupu k oběma rodinám. Zatímco R1 řešila, že děti smí vyzvedávat pouze zákonní zástupci dětí a nikdo jiný, R2 čelila odstupu ostatních rodičů na společenských akcích školky a nemožnosti se představit během dne rozmanitosti rodin (Sadownik, 2023, s. 684). Podobně ve výzkumu Landry et al (2021) uvedli respondenti několik příkladů hostility okolí, např. že ostatní rodiče v sousedství nenechali své děti hrát si s dítětem z polyamorní rodiny.

Gupta et al (2023, s. 16) shrnuje zjištění několika výzkumů, ve kterých polyamorní respondenti popisují svoje interakce s institucemi, a ty negativní se většinou týkaly interakcí se zdravotnickým a právním systémem v souvislosti s porodem a rodičovstvím, jako např. to, že poskytovatelé zdravotní péče nesprávně identifikovali polypartnery jako „tety“ nebo jiné příbuzné, a to i poté, co jim bylo výslovně řečeno, že jsou spolurodiči dítěte. V případě jedné rodiny úředníci trvali na uvedení nesprávného rodiče jako otce v rodném listě, protože podle tamního zákona platilo, že manžel vdané ženy je zákonným otcem každého dítěte,

kteře porodí, i když je biologickým rodičem dítěte někdo jiný (Sheff, 2011). Jako obvyklý problém, se kterým se účastníci setkávali, byl také uváděn nedostatek místa pro zapsání jmen více rodičů do formulářů zdravotní péče (Landry et al., 2021).

Polyamorní lidé mají nižší tendence vstupovat do institutu manželství, ať už kvůli jeho významu pro heteronormativní monogamii nebo protože by přineslo nepoměr do hierarchie vztahů (Sheff, 2013). Pokud v manželství byli před přechodem k polyamorii či si zkrátka jednoho z partnerů legálně vzali, může se stát, že manželství jako právní svazek nemusí těmto lidem po nějaké době vyhovovat, což může způsobit přistoupení k rozvodu, jak ilustruje příklad trojice respondentů ze studie Sheff (2016b, s. 270), kdy žena, zároveň ve vztahu se svým manželem a nemanželským partnerem, s tímto nemanželským partnerem za souhlasu obou mužů otěhotněla. Přestože trojice uvedla jméno otce dítěte a vyjádřila úmysl dítě vychovávat společně, úředníci trvali na tom, aby byl jako otec v rodném listě uveden manžel respondentky, protože podle (amerických) zákonů je manžel vdané ženy zákonným otcem každého dítěte, které porodí, bez ohledu na důkazy o opaku. Aby se vyjasnil vztah partnera k dítěti a vztah dítěte k oběma mužům, trojice se rozhodla pro formální rozvod.

Argentino a Fiore (2019) se pak věnovali specifikům rozpadu polyamorních vztahů, rodin s více dospělými a jiných komplikovaných vztahů jak v rámci amerického právního systému, tak v rámci celospolečenského kontextu. Popsali také, jak se během těchto rozhodů projevuje polyamorní důraz na důvěru, upřímnost a komunikaci, a to včetně složitostí, jaké do již tak komplikovaných uskupení přináší otázka dětí a střídavé péče. Příchod dětí může někdy dokonce zapříčinit, že polyamorní osoby svůj vztah krátkodobě či dlouhodobě uzavřou, ať už z důvodů naplnění společenských očekávání, která provázejí rodičovství v heteronormativní společnosti, nebo kvůli obavám třetích stran ohledně negativních dopadů na děti či ze strachu, aby jim děti nebyly sociálními úřady odebrány (Gupta et al., 2023, s. 16).

3.2 Výzkumy polyamorních rodinných uspořádání v ČR

Už i na území České republiky se téma polyamorie posledních zhruba deset let objevuje ve veřejných debatách, převážně jako téma bulvárních či populárně-naučných článků (Fischerová, 2021; Wojtkiewicz, 2022). Proběhlo také několik sexuologických průzkumů. Nedávný průzkum CZECHSEX z roku 2024 je však „prvním komplexním reprezentativním celonárodním průzkumem sexuálního chování srovnatelný s těmi zahraničními“ (Ivanova,

2024). Jak uvádí v tiskové zprávě, tento průzkum zkoumající odpovědi od 6 669 respondentů a respondentek ve věku od 18 do 75 let zjistil, že necelé 1 % osob žilo v nemonogamním vztahu, jako je otevřený vztah či polyamorie. Z účastníků a účastnic výzkumu pak 7 % uvedlo jako sexuální orientaci jinou než heterosexuální (z toho 3 % bisexuální/pansexuální, 2,6 % homosexuální, 1,4 % asexuální a jiné), což je „v souladu se zahraničními daty, která uvádí prevalenci 5–10 %“ (Národní ústav duševního zdraví, 2024). Zároveň vzniklo za účelem zkoumání různých aspektů polyamorie v českém prostředí i několik bakalářských a diplomových prací (Holubová, 2013, Rábková, 2018, Boleslavová, 2018, Šarmanová, 2022, Novotná, 2022, Kubínková, 2023, Špásová, 2023, Sixtová, 2024, Jansová, 2024).

3.2.1 Polyamorie v ČR

Jako jedna z prvních popsala metodou rozhovoru zkušenosti polyamorních osob Holubová (2013), Rábková (2018) pak zkoumala polyamorní osoby jako subkulturu s důrazem na přítomné významové struktury v ní, zatímco Boleslavová (2018) se zaměřila na stěžejní témata podstaty polyamorie. Šarmanová (2022) následně popisovala výhody a nevýhody subjektivně vnímané lidmi v polyamorních vztazích, podobně jako Sixtová (2024), Novotná (2022) pak sexuální fluiditu v nemonogamních vztazích.

Kubínková (2023) ve své práci použila výzkumný soubor 8 respondentů v kvalitativní části a celkem 3316 respondentů v části kvantitativní, a uskutečnila tak plošný sběr dat pokrývající široké názory jak polyamorní, tak monogamní společnosti. Její respondenti za výhody polyamorie považovali v tomto pořadí: „více lásky/sexu“, „společné hospodaření“, „větší svobodu“, „širší spektrum názorů od partnerů“, „větší podporu partnerů“, „výchovu dětí ve více členech“ a „snížení odpovědnosti ve vztahu“ (Kubínková, 2023, s. 57). Čistě názory monogamních osob na formy nemonogamních vztahových uspořádání se zabývala také Jansová (2024).

3.2.2 Polyamorního rodičovství v ČR

Dva z respondentů Kubínkové (2023, s. 48) uvedli během rozhovoru jako jednu z výhod polyamorie společné rodičovství, protože podle nich „když je tam víc lidí, kteří se o tu rodinu zajímají, tak je tam větší jistota, že rodina bude v pohodě“ a „když jeden nemůže, může (...) pomoci ten druhý“. Nejblíže se tématu polyamorního rodičovství přiblížila Špásová (2023), jež ve své diplomové práci v rámci sociální pedagogiky zkoumala polyamorní vztahy také jako nový rodinný systém. Špásová (2023) se ve svých rozhovorech se 7 respondenty zaměřila, mimo otázky zabývající se cestou k polyamorii, principy a výhodami/nevýhodami,

z části také specificky na téma vztahu polyamorních lidí k rodičovství a společnému bydlení. Právě jako jednu z výhod pak zmiňovali její respondenti sdílenou péči o děti a pomoc v domácnosti, např. jak se vyjádřila respondentka D.: „... keď ja som s dcérou v nemocnici, priateľ sa stará o syna a manžel tak môže chodiť do práce. Syn nemusel ísť k babičkám, ale môže tráviť čas v domácom prostredí, ktoré je pre neho najprirodzenejšie.“ (Špásová, 2023, s. 54). U odpovědí na výzkumnou otázku zabývající se tím, jak v rovnici vztahové hierarchie respondentů figurují děti, Špásové (2023, s. 56) vyplynulo, že „funkce rodiny (...) jsou důležité nehledě na typ vztahu nebo uspořádání rodiny. Především je to pak funkce emocionální a ochranná“, dále pak její respondenti uvedli, že bez ohledu na to, jestli fungují více hierarchicky či nikoliv, nebo jak je jejich partnerství pro ně důležité, zájem dítěte je pro ně nakonec vždy nadřazenější jejich ostatním vztahům (2023, s. 59).

Jedna respondentka se také vyjádřila k názorům dětí na vztahové uspořádání svých rodičů výpovědí: „V předchozím vztahu měl partner předškolní dcerku. Měly jsme se moc rády a měla ráda i mého manžela. Brala to tak, že táta a teta Anička k sobě patří a k tetě patří strejda a všichni jsou to dospěláci, se kterejma si může hrát, kteří ji mají rádi, pomůžou jí, budou ji učit a jsou tu pro ni, když chce. Vůbec jí to nepřipadalo zvláštní, a když se na výletě skamarádila s jinou holčičkou, normálně nás představila – to je můj táta, to je moje teta, a to je můj strejda“ (Špásová, 2023, s. 60).

Samostatný výzkum zaměřený na zkušenost dětí rodičů praktikujících etickou nemonogamii v Česku dosud zatím neproběhl. V rámci otázky na společné soužití Špásová (2023, s. 58) zjistila, že „někteří informanti žijí společně v malém bytě, což jim neumožňuje mít tolik soukromí, kolik by si přáli. Druhým přáním bylo sestěhování se dohromady se všemi členy polyamorického vztahu, hlavně z důvodu možnosti trávení více času společně“.

3.2.3 Dokumentaristické průzkumy

Kromě odborníků se tématu polyamorie v České republice věnovalo také několik dokumentaristů a dokumentaristek, kterým se také podařilo získat určitá data pomocí rozhovorů nebo pozorování. Jedním takovým počinem byl dokumentární film *Šťastně až na věky* (Počtová, 2022), který formou medailonků poskytl veřejnosti náhled na několik osob žijících v netradičních vztahových uspořádáních, mezi které spadal i otevřený vztah či polyamorní trojice. Vzhledem k počtu účinkujících šlo spíše o malý výřez současné reality či jistou „senzaci“, avšak filmu se podařilo s tímto tématem seznámit část veřejnosti. Poprvé se zde také objevila zachycená určitá forma polyamorního rodičovství, neboť jedna členka

zmíněné polyamorní trojice byla během natáčení těhotná a dokument sledoval změny, které narození dítěte přineslo do jejich vztahu.

Dále se v článku pro magazín JÁDU¹¹ ve svém textu *Více než jen hrnek plný kartáčků* zabývá M. Šipka (2023) popisem zkušeností polyamorních lidí v Česku se vztahovými i praktickými aspekty společného soužití na základě informací, jež získala také během natáčení (nakonec skrz finance nedokončeného) dokumentu. Během svých rozhovorů s lidmi v nemonogamních vztazích se zabývala především tématy, jako je problematika společného bydlení a otázka skloubení polyamorie a rodičovství. „Prostory, které obýváme, jsou nám servírovány v určitém ‚rodinném‘ balení podobně jako margarín, prací prášek nebo třeba auto,“ tvrdí Šipka (2023) a naráží tím na skutečnost, že, na rozdíl od tradičních vícegeneračních domů, jež byly na ústupu již od konce 50. let (Láníková a Suralová, 2015), jsou současné domy a byty koncipovány tak, aby v nich bydlela buď klasická nukleární rodina, pár anebo jednotlivci.

Podle Šipky (2023) by se typy a přístupy k bydlení polyamorních osob mohly rozdělit podle jejich typu vztahového uspořádání. Vyznavači sólo polyamorie by nejspíše bydleli sami nebo se spolubydlícími a ke svým partnerům by chodili spíše na návštěvu a naopak. Ti, kteří mají jeden hlavní vztah, pak mohou bydlet zcela „běžně“ v páru, jenže „výzvou pak může být, když chtějí jít na rande, ale jejich druhá polovička třeba také žije ve vztahu podobném manželství, a tudíž nemohou přespat ani u něj*ni doma. Takže pak musí situaci řešit třeba návštěvou hotelu nebo složitou rodinnou synchronizací, kdy oba členové páru musí mít rande ve stejný den“ (Šipka, 2023).

V tomto případě také může být složité stěhování, kdy se „vedlejší“ partneři musí přizpůsobit a třeba náročněji dojíždět. V případě méně hierarchické polyamorie se pak objevují větší tendence ke společnému soužití s více partnery v jedné domácnosti a obecně vyšší inklinace k vytváření komunit, spíše však z důvodů větší blízkosti a zjednodušení každodenního života, neboť i tito lidé pečují o své vztahy tak, aby měli dostatek času také jen jeden na jednoho, jen tedy s více lidmi střídavě (Šipka, 2023).

---

¹¹ JÁDU = česko-slovensko-německo-ukrajinský online magazín Goethe-Institutu

Šipka (2023) dále popisuje, jak je v Evropě sice čím dál více akceptované společné soužití spolubydlících, v Německu velmi populární pod pojmem *Wohngemeinschaft*¹², např. studentů či mladých pracujících se spolubydlícími, ať už z finančních důvodů či potřeby budování komunity. Stále však podle ní existuje „jakési společenské přesvědčení, že tyto komunitní vazby je se vstupem do dospělosti a do manželského svazku záhodno spíš přerhat, soustředit se především na rodinu, reprodukci a poté výchovu potomků“ (Šipka, 2023).

Lidé v nemonogamních vztazích pak v těchto uskupeních mohou zůstat i s příchodem potomků, což má svá specifika, jako je více osob hlídajících a pečujících o dítě či naopak méně času na ostatní vztahy skrze vyčerpání rodičovstvím. Několik jejích respondentek uvažovalo nad tím, že by během těhotenství či prvních let dítěte ocenily větší podporu a pomoc ze strany svého primárního partnera, což některé z nich vedlo k úvahám nad návratem k monogamii, ne však nutně nastálo, jak ilustruje tato výpověď: „... početí a narození dítěte je období, kdy potřebujeme více soustředit síly a máme méně času navíc. Někteří popisují podobný jev například při intenzivním doktorském studiu. Menší intenzita vztahů způsobená narozením dítěte ale neznamená, že se automaticky přestaneme identifikovat s polyamorií a že se nám touha po více vztazích brzy nevrátí, stejně jako to nemusí znamenat, že zaniknou vztahy, na které najednou nemáme tolik času“ (Šipka, 2023).

---

¹² německy *Wohngemeinschaft* (zkráceně *WG*) = volně přeloženo jako „společný pronájem“, soužití několika nezávislých, obvykle nepříbuzných osob v jedné domácnosti.

VÝZKUMNÁ ČÁST

4 Cíl výzkumu a výzkumné otázky

Vzhledem k tomu, že i v ČR se osvěta ohledně tohoto tématu postupně zvyšuje, a polyamorie se tak stává potenciálně o něco méně tabuizovaným životním stylem (Vojtko, 2024), lze očekávat, že se nejen psychologové s těmito lidmi setkají, ať už v individuální praxi či během párové terapie. Podobně, jako je tomu u homosexuálních párů, také někteří lidé v polyamorních vztazích mají v současnosti rodiny a vychovávají děti (Sheff, 2016b). **Cílem tohoto výzkumu** je proto popsat **zkušenosti osob v nemonogamních vztazích**, jež se týkají jejich vztahového uspořádání s ohledem na **fungování ve společné domácnosti a výchovu dětí**.

Praktická část pak obsahuje kvalitativní analýzu polostrukturovaných rozhovorů s 11 polyamorními respondenty. Tato analýza byla zpracována na základě zakotvené teorie (Glaser a Strauss, 1967) a odpovídá na hlavní výzkumnou otázku: *Čím je specifické polyamorní rodičovství? pomocí tří dílčích výzkumných otázek:*

- **VO1:** *Jaké jsou přístupy polyamorních rodičů k výchově dětí?*
- **VO2:** *Jaké jsou „polyamorní rodiny“ z hlediska vnitřního fungování?*
- **VO3:** *Jak interagují „polyamorní rodiny“ se společností a institucemi?*

5 Metodologie

Tato kapitola popisuje, jakým způsobem byl vybrán výzkumný soubor, a to včetně jeho demografických kritérií, jak došlo ke sběru dat a na základě jakého teoretického rámce byla provedena analýza sesbíraných dat.

5.1 Typ výzkumu

Tématem výzkumu je přístup polyamorních osob k rodičovství a fungování ve společné domácnosti, jedná se tedy o popis velmi individuální a osobní životní zkušenosti, se kterou nejlépe pracuje kvalitativní přístup, jenž zkoumá autentické jevy a získává jejich ucelený obraz v kontextu jednotlivce a jeho náhledu na okolní svět (Mioviský, 2006).

Jako metodu analýzy dat jsme tak zvolili zakotvenou teorii (Glaser a Strauss, 1967). Tato metoda vychází z „filozofické tradice pozitivismu, pragmatismu a symbolického interakcionismu“ a jejím cílem je „vybudovat teorii zkoumaného jevu: jeho abstraktní, teoretické uchopení, které nám umožní daný jev pregnantně pojmenovat, lépe mu porozumět v různých souvislostech“, zároveň se však co nejvíce opírá o získaná data, ve kterých je zakotvena (Řiháček et al, 2013, s. 44).

5.2 Design výzkumu a tvorba dat

Kritéria výzkumného souboru a otázky do polostrukturovaného rozhovoru byly vybrány během léta 2024, samotný sběr dat pro účely výzkumu pak probíhal od září 2024 do února 2025. Tento sběr dat probíhal za využití polostrukturovaného rozhovoru (Mioviský, 2006), jenž nabízí jak společnou strukturu, tak flexibilitu k průzkumu nových vynořujících se témat ve snaze získaná data co nejvíce saturovat v souladu s postupem doporučeným při sběru dat pro zakotvenou teorii (Charmaz, 2006). Tento způsob rozhovoru nám umožnil držet se předem definované páteře zkoumané problematiky s možností dát respondentům způsob, jak co nejlépe autenticky popsat svou životní situaci a náhled na téma výzkumu.

Vzhledem k tomu, že se v polyamorních vztazích mohou nacházet více než 2 lidé s různými typy provázáním mezi sebou, a také vzhledem k tématu výzkumu, jímž je sdílená výchova dětí a domácnost, pokud to bylo možné, několik rozhovorů proběhlo s více členy domácnosti najednou. Pro zachování metodologické kontinuity byli tito lidé sice přítomní po čas celého rozhovoru, nejednalo se však o ohniskovou skupinu (Mioviský, 2006), protože

respondenti sice mohli na výpovědi ostatních reagovat, ale na samotné otázky odpovídali střídavě každý sám za sebe a nedocházelo ke skupinovým diskuzím.

Celkem proběhlo 11 rozhovorů se zástupci 7 polykul. Část rozhovorů proběhla v kavárně/čajovně dle výběru respondentů (5), část u nich v domácnosti (4) a část online přes aplikaci Zoom (2). Rozhovory s respondenty a respondentkami proběhly po podepsání souhlasu s nahráváním rozhovoru a jeho přepisem do textové podoby, za účelem následné analýzy. Rozhovory trvaly v průměru 39 minut, z toho nejkratší 19 minut a nejdelší 46 minut. Celková délka veškerého nahraného materiálu je 6 hodin a 45 minut.

5.3 Výzkumný soubor a jeho výběrová kritéria

Vzhledem ke specifčnosti potřebného výzkumného vzorku (tj. osoby, které žijí v konsenzuálně nemonogamním vztahovém uspořádání a zároveň mají děti) jsme vybrali metodu záměrného výběru a částečně sněhové koule (Miovský, 2006). Nejprve jsme vytvořili letáček (viz Přílohy), který jsme sdíleli na Facebooku ve skupinách „Polyamory v Česku a na Slovensku“ a „Polykomunita Brno“, dále jsme požádali několik instagramových účtů zabývajících se nemonogamními vztahy o jeho předání. Později jsme do zmíněných online prostor rozšířili dotazník sbírající názory české komunity polyamorních osob na téma péče o společnou domácnost, založení rodiny a výchova dětí, který mohl dodat částečný kontext některým vyvstalým tématům, a hlavně posloužit jako dodatečný inzerát.

V případě zájmu se mohli respondenti obrátit na uvedený e-mail či přímo na facebookový profil (v případě dotazníku pak zanechat kontakt na sebe). Na letáček nejprve zareagovalo 9 lidí, u 7 z nich nakonec došlo k rozhovoru s tím, že na doporučení jedné z osob byly osloveny další 2. Pomocí dotazníku se k rozhovoru pak přidali ještě 2 lidé.

Celkem se tedy výzkumu zúčastnilo 11 osob (z toho 8 žen a 3 muži) ve věku od 35 do 45 let. Respondenti uvedli aktivní zkušenost s polyamorií v současném vztahu v rozpětí od 1 roku do 7 let. Nejvíce osob se popsalo jako čistě *heterosexuální* (5) či *heteroflexibilní* (1), další osoby se označily za *bisexuální/pansexuální* (3). Jedna respondentka uvedla, že je to složité, protože sexuálně ji naplňuje provozovat převážně různé *BDSM praktiky a dynamiky*, ke kterým častěji nachází muže, ale romanticky ji přitahují spíše ženy (Emma03). Jiná respondentka uvedla, že je *demisexuální* – „pro mě ty vztahy nemusí být nutně sexuální, i když okamžiku, když s někým cítím vnitřní spřízněnost, tak mě to k té sexualitě táhne“ (Katka05). Většina respondentů měla v době rozhovoru jedno až tři vlastní děti, respondentka Emma033 vlastní děti neměla, ale byla v úzkém kontaktu s dětmi přítele.

Průměrný věk všech dětí dotazovaných byl 9 let, nejmladší mělo 3 roky, nejstarší 19 let. Žádné z dětí se přímo neúčastnilo rozhovoru, dvě děti byly u jednoho z rozhovorů na přání rodičů přítomné (věk 7 a 10 let).

V níže uvedené tabulce 1 je zaznamenán seznam všech 11 respondentů a respondentek. Každý respondent dostal či si sám zvolil přezdívku, ke které bylo následně přidáno číslo odlišující od sebe členy různých vztahových uskupení¹³, dále je v tabulce uvedeno pohlaví, sexualita, občanský stav, počet vlastních biologických dětí a také souhrnná orientační délka celkové zkušenosti s polyamorií respondentů.

Tabulka 1: základní údaje o respondentech

přezdívka	pohlaví	věk	sexualita	stav	počet dětí	délka osobní zkušenosti s polyamorií
Karel01	muž	45	heterosexuální	ženatý	2	3 roky
Alena01	žena	37	heterosexuální	rozvedená	1	1 rok
Hrozinka01	žena	42	heterosexuální	vdaná	2	5 let
Helene02	žena	41	heteroflexibilní	svobodná	2	6 let
Emma03	žena	35	asexuální, biromantická	svobodná	0	5 let
Ivo04	muž	37	heterosexuální	ženatý	2	7 let
Marie04	žena	39	bisexuální	vdaná	2	7 let
Martin05	muž	47	heterosexuální	ženatý	3	přes 20 let
Katka05	žena	48	demisexuální	vdaná	3	přes 20 let
Alice06	žena	36	bisexuální	vdaná	2	7 let
Soňa07	žena	35	bisexuální	rozvedená	1	12 let

5.4 Metoda zpracování dat

Data byla získána pomocí polostrukturovaného rozhovoru nahraného do mobilního telefonu, následně byly nahrávky pomocí AI programu *Whisper* přepsány do textové formy. Tyto přepsané rozhovory byly následně ve formě dokumentů PDF vloženy do programu

¹³ Příklad: členové první polykuly s přezdívkami Alena, Hrozinka a Karel se v přímých citacích objevují jako Alena01, Hrozinka01 a Karel01, aby šlo poznat, že spolu sdílí nějakým způsobem vztahové uspořádání.

Atlas.ti, ve kterém probíhalo několik vln kódování na základě zakotvené teorie (Glaser a Strauss, 1967). U každého rozhovoru došlo k prvnímu pozornému čtení přeepsaného textu za poslechu originální nahrávky, jež sloužilo k opravě generovaného přepisu a prvnímu zamyšlení se nad možnými obsaženými tématy, případně neverbálními projevy během rozhovoru. Zároveň zde byl prostor na zhodnocení vlastního postoje k dané problematice a osobním zkušenostem, jež mohou výzkumnici ovlivnit během analýzy.

Následně začala první fáze kódování, kdy pomocí funkce „vytvořit kód“ v programu Atlas.ti byly úseky textu okódovány buď výstižným názvem (např. *výhody polyamorie*, *nevýhody polyamorie*) či tzv. *in-vivo* frází z textu (např. *děti jsou lepidlo*, *šťěstí z cizího štěstí*). Pokud se dané téma objevilo i v dalším rozhovoru, byl použit již vytvořený kód, pokud se objevilo nové téma, byl vytvořen kód nový. Souběžně s tím byl po každém jednom rozhovoru kontrolován seznam kódů.

Jednak probíhala kontrola, že samotný kód odpovídá obsahu označeného textového úseku a naopak, a jednak se samotné kódy sdružovaly do skupin (např. z kódu *názory okolí* se stala nadřazená skupina pro kódy *pozitivní*, *neutrální* a *negativní* názory, a naopak více velmi podobných kódů bylo sloučeno). Postupně tak docházelo k tomu, že byly i samotné kódy upravovány, aby plně odpovídaly výchozím datům. Vzhledem k tomu, že sběr dat pomocí rozhovorů probíhal ve vlnách i během kódování, bylo do jisté míry možné zvyšovat saturaci samotných dat doplňujícími otázkami, jak doporučuje Charmaz (2006).

Ve druhé fázi kódování jsme pak hledali vztahy mezi jednotlivými kódy a tím, jak spolu které koncepty souvisí. Již jsme pracovali se seznamy kódů sesbíranými napříč všemi rozhovory a snažili se zúžit výzkumnou otázku tak, aby nás vztahy mezi kódy navedly ke konceptu, na němž bychom zformulovali základy struktury naší teorie a dostali se tak k jádru výzkumné otázky. Během tohoto procesu jsme brali v potaz, že k vytvoření zcela adekvátní zakotvené teorie bychom potřebovali mnohem větší vzorek, aby došlo k téměř plné saturaci dat, a tudíž, vědomi si těchto limitací, jsme během analýzy využili pouze prvky zakotvené teorie během kódování a k saturaci dat jsme se snažili alespoň co nejlépe přiblížit, viz kapitola Diskuze. Poslední fáze se zabývala tvorbou teoretického modelu zpracování výsledných vztahů mezi kódy opět do formy textu, tzv. „narativní kostry“ (Strauss a Corbin, 1999), prezentujícího ucelená zjištění vyplývající z tohoto kvalitativního výzkumu.

6 Etická hlediska a ochrana soukromí

Vzhledem k tomu, že se téma této práce zabývá partnerskými vztahy a rodinným životem, jedná se o citlivé téma, ke kterému by mělo být přistupováno opatrně a eticky – obzvlášť když respondenti v rozhovorech mluvili i o svých dětech. Všichni účastníci výzkumu se na něm podíleli dobrovolně s vědomím toho, že jejich výpovědi jsou hodnotné právě kvůli své autentičnosti, a proto byli podpořeni v tom sdílet jakékoliv své názory a zkušenosti, ať už pozitivní, neutrální či negativní.

Stejně tak byli informováni o tom, že pokud se během rozhovoru otevře nějaké pro ně příliš citlivé téma, může být z rozhovoru vyškrtáno, stejně tak jako oni mohou z výzkumu, minimálně do odevzdání diplomové práce, odstoupit. V rámci zachování soukromí dat si každý respondent mohl zvolit anonymní přezdívku. Respondenti podepsali informovaný souhlas, ve kterém souhlasili s tím, že byli dostatečně obeznámeni s tématem výzkumu, a že poskytují svá data k využití pro účely této bakalářské práce a její pozdější případné prezentace na akademické půdě. Rozhovory byly se souhlasem nahrávány na záznamník, přepsány a po analýze opět smazány.

7 Výsledky výzkumu

V této části uvádíme výsledky analýzy dat získaných z výpovědí respondentů během rozhovorů, z nichž nám za pomoci zakotvené teorie vyplynuly tři hlavní tematické celky, jež se ukázaly být součástí hlavní výzkumné otázky: *Čím je specifické polyamorní rodičovství?* V rámci nich jsme pak výpovědi v tematických celcích rozdělili kvůli přehlednosti ještě na několik podotázek označených písmeny:

- **VO1:** *Jaké jsou přístupy polyamorních rodičů k výchově dětí?*
  - **VO1a:** Jak polyamorní rodiče vnímají svou polyamorii?
  - **VO1b:** Jaký je přístup polyamorních rodičů k rodičovství?
  - **VO1c:** Jak vysvětlili polyamorní rodiče polyamorii svým dětem?
  - **VO1d:** Jaká jsou specifika výchovy dětí polyamorními rodiči?

- **VO2:** *Jaké jsou „polyamorní rodiny“ z hlediska vnitřního fungování?*
  - **VO2a:** Jak polyamorní rodiče vnímají své rodinné uskupení?
  - **VO2b:** Jaká jsou specifika vztahu dětí s partnery polyamorních rodičů?
  - **VO2c:** Jaká jsou specifika výchovy dětí partnery polyamorních rodičů?

- **VO3:** *Jak interagují „polyamorní rodiny“ se společností a institucemi?*
  - **VO3a:** S jakými názory okolí se polyamorní rodiny setkávají?
  - **VO3b:** Jaká jsou specifika interakce polyamorních rodin s institucemi?

7.1 VO1: Přístupy polyamorních rodičů k výchově dětí

VO1a: Jak polyamorní rodiče vnímají svou polyamorii?

Mezi hlavní prvky **definující** polyamorii uvedla většina respondentů to, že se jedná o *konsenzuální a vědomou domluvu mezi dvěma a více lidmi*, při které jsou k sobě partneři *upřímní, transparentní, navzájem si nelžou* a o svých vztazích *komunikují*, což považují za zásadní faktor odlišující polyamorii od nevěry. *Věrnost* je pro ně důležitá, ale vnímají ji spíše jako „nějakou dohodu o společném směřování, než [sexuální/romantickou] exkluzivitu“ (Alice06). Také považují za důležité fakt, že nejde „jen o sex“ (Karel01), ale o vytváření vztahů jako takových, při kterých nemusí jako v monogamii „páchat eutanázii vlastních

emocí“ (Soňa07). Kromě svobody moci *prožít své city naplno a vytvářet další souběžné vztahy*, tak polyamorie údajně také *snižuje míru napětí v samotných vztazích*, protože v nich není takový tlak na to, aby byl člověk ve všech ohledech dokonalý, a to samé očekával od partnerů, „takový to schéma, co máme v sobě, že ta jedna, jediná exkluzivní partnerka přece musí pokrýt všechno“ (Martin05). Někteří respondenti se vyjádřili, že pro ně polyamorie znamená vyloženě *opak tradičního modelu*, kdy „spolu žijou lidi celý život jeden na jednoho a mají takový ten ideál, že prostě spolu takhle začnou žít, nejlépe ve dvaceti, a takhle spolu umřou“ (Karel01), a považují ji za jistou alternativu, někteří dokonce za „tu skutečnou pravdu v lásce“ (Ivo04). Jak naopak shrnuje jiná respondentka, „oba ty ideály, ať řekneme věrná exkluzivní monogamie, tak ta opravdu transparentní polyamorie, ve které jsou všichni nadšený, jsou oba nějakým způsobem projevy čisté, nesobecké lásky“ (Soňa07).

Většina respondentů se shoduje v tom, že je pro ně polyamorie *způsob, jakým jsou schopni vést vztahy a projevovat lásku*, nemusí to ale nutně být jejich **identita**, spíše **vztahové uspořádání**, pro které se rozhodli nebo ke kterému během života došli, ať už tím, že potkali polyamorní partnery (Emma03), jejich partneři si našli další vztah (Hrozinka01) nebo se sami zamilovali do další osoby (Ivo04), případně si sami od sebe uvědomili, že tato cesta by jim do budoucna vyhovovala (Helene02). To se projevuje i na tom, jak své vztahové uspořádání popisují. Většina respondentů střídavě používá termíny **polyamorie** a **konsenzuální** či **etická nemonogamie**, přestože jich více popisuje, že zkrátka nějak žijí a nemají potřebu se nějak škatulkovat (Alena01). Jedna respondentka uvedla, že vzhledem k tomu, že své romantické vztahy nevyvyšuje nad ty čistě přátelské, vyhovuje jí nejlépe termín **vztahová anarchie** (Helene02).

VO1b: Přístup polyamorních rodičů k rodičovství?

Jak do těchto vztahů zapadají děti, částečně vysvětluje, že část respondentů si děti pořídilo nejprve **v rámci uzavřeného monogamního manželství**, které později otevřeli (Karel01, Hrozinka01, Ivo04, Marie04), případně se jedná o děti **z předchozího partnerství**, jež se rozchodem rozpadlo (Helene02, Alena01) nebo přešlo v přátelství (Soňa07). Některé děti se narodily do vztahu, který byl **otevřeným vztahem** již před jejich narozením s tím, že šlo o **vztah primární** (Katka05, Martin05, partner Emmy03). Specifická situace je v rodině Alice06, kdy byla respondentka v době vstupu druhé partnerky do jejich rodiny těhotná s dvojčaty – „mě to přišlo vždycky fajn, já v tomhle směru nejsem žárlivá a nikdy mi to nepřipadalo jako něco, co by mělo být problém, takže jsem to brala otevřeně a

přišlo mi to dobrý, že vlastně manžel někoho má, co ho naplňuje. A pak jsme se spolu postupně propojili úplně.“ – a po několika letech vztahu v trojici si dítě s jejich sdíleným partnerem pořídila i partnerka.

Při zamyšlení se nad tím, zda jak jejich **rodičovství ovlivnilo jejich dosavadní polyamorní vztahy a prožívání v nich**, respondenti uvedli, že s narozením dětí přišla pochopitelná zodpovědnost za potomstvo a péči o rodinu, jež se projevuje např. **menší časoprostorovou flexibilitou**. Ať už jde o **rozložení stráveného času** s dětmi či partnery, jedním z nejčastěji uvedených řešení byl *detailnější časový rozvrh* a různé *sdílené kalendáře*, a také zaměření se na *kvalitu společného času* nad kvantitou, „kdo to může říct, že si vyhradí jen pro sebe a ten čas tráví spolu. Věnují si ho maximálně sobě, odloží telefony, odloží veškerou jinou činnost a jsou jen spolu“ (Ivo04).

Respondentka Emma03 má zase s přítelem dedikovaný aspoň jeden den v týdnu na rande. Hrozinka01 zároveň dodává, že svůj čas zásadně přizpůsobuje *nejprve dětem, a až pak potřebám partnerů*, podle ní je polyamorie rodičů stav podobný tomu, když mají rodiče *náročné zaměstnání nebo když jezdí na služební cesty*, tedy situaci děti vnímanou, ale chod rodinného života nutně neohrožující. Respondenti se shodují v tom, že jsou pro ně **děti na prvním místě**, „je takový můj úděl. Krásný úděl.“ (Marie04), a uvědomují si s tím spjatou zodpovědnost, „už musím brát v potaz to, že prostě nejde jenom o tu manželku a o mě, ale jde o tu celou jádrovou rodinu, která tu má sídlo. Nevím, jestli by děti v pohodě braly, kdyby v pondělí až čtvrtek byly jinde a tady byly jenom čtvrtek až neděle.“ (Karel01).

Ta však také může *vytvářet jistou třetí plochu*, pokud spolu partneři nežijí v jedné domácnosti nebo alespoň blízko, „třeba o Vánocích, to je vždycky náročný. Někdy si člověk musí vybrat, a pro mě bylo asi nejhorší, že jsem zažívala výčitky svědomí, že nejsem s dětma, když jsem byla s jiným partnerem. To v tom bylo asi stěžejní, protože jsem měla pocit, že my dva to spolu jako partneři máme komunikovaný dobře. Nepotřebovala jsem toho času s těmi partnery trávit tolik, ale řešila jsem ty děti.“ (Katka05). Dalším efektem, který děti údajně na vztahy svých rodičů mají, je **stabilita**, „když je to takový, že jen kvůli dětem drží zuby nehty spolu, to není dobrý, ale když je to nějaká drobná bouře, která se vlastně zvládne vyřešit, tak tomu i to dítě může trochu pomoci“ (Emma03), kdy děti působí jako *lepidlo*, a to nejen nutně ve stavu případné krize (Alice06).

V souvislosti se samotným rodičovstvím většina dotazovaných rodičů vedla, že **děti mít chtěla** a jsou spokojení s takovým počtem, jaký mají (nejméně jedno dítě, nejvíce pak

tři). Katka05 přiznává, že přestože své děti miluje, někdy pro ni rodičovská role nebyla jednoduchá, „já jsem určitě měla období, kdy (...) jsem s tím ze začátku neuměla naložit a myslím si, že museli cítit, že pro mě v nějaké mé vztahové krizi nebyli tak důležitý, jak měly být.“ Jediná Emma03 vlastní děti nemá – „není to takový to ‚nikdy, jsem nechtěla děti, tak je nemám‘, spíš se to tak vyvinulo, ale ani jsem po nich extra netoužila, takový neutrální“ – s dětmi svého přítele a jeho manželky se však ráda a často stýká, považuje je za součást své rodiny. Soňa07 uvádí, že její partner se svou manželkou jsou dobrovolně bezdětní, ale k její dceři si našli cestu, „partnerova manželka jí dává omalovánky a různě se zapojují, když něco řešíme, výběr školy nebo něco v tomhle smyslu, tak vždycky jsou ochotni nějak pomoci a je vidět, že to s náma prožívají“.

Potenciální narození dalších dětí z dotazovaných nikdo vyloženě neplánuje. Někteří rodiče okolo čtyřiceti let uvádí jako důvod svůj věk a zbývajících síly, „nepotřebuju vychovávat děti v důchodě, už bych radši řešil vnoučata“ (Martin05). Naopak u jiných se teoreticky ještě projevuje touha, ale limituje je realita, jako v případě Karla01, „já bych vlastně děti ještě chtěl (...) jedno dítě si myslím, že bych třeba ještě i ekonomicky zvládl. Ale trochu je problém, že vlastně není s kým. Dvě nechtějí a ta třetí, co by určitě chtěla, tak ale nechce v tomhle modelu, a já to respektuju“, nebo Alice06, „já jsem chtěla další děti, bohužel, byť jsme se snažili, tak už to nejde. A partnerka se tváří, už prý další děti nechce“.

Jedna respondentka uvádí, že *podmínka neotěhotnět* byla vyloženě součástí jejich pravidel otevřeného vztahu, společně s *dodržením sexuální bezpečnosti a komunikací* (Katka05). Naopak jiná respondentka jednu dobu uvažovala nad rozšířením rodiny s dalšími partnery, „měla jsem takový období, kdy jsem si říkala, že kdyby se mi podařilo realizovat další vztah s partnerkou, která byla hodně mladší, a věděla jsem, že i děti si přeje, tak pro mě byla představa, že by můj současný partner dal sperma a moje partnerka by to dítě odosila a měli jsme ho takhle nějakým způsobem dohromady, přiznávám, velmi idealistická, ale hezká“ (Soňa07).

VO1c: Jak vysvětlili polyamorní rodiče polyamorii svým dětem?

Část z dětí se již narodilo **rodičům praktikujícím polyamorii**, „tím, že to vlastně znali od malička, tak to nebylo třeba nijak zásadně vysvětlovat, prostě to tak máme a oni v tom žijou. A ví, jaký život mají,“ uvádí Alice06 a dodává, že si děti samy všimly, „že ostatní lidi nemají doma dvě maminky, i když vlastní maminku má doma každý svoji, tohle striktně dodržujeme.“ Zhruba dvě třetiny dětí respondentů se však narodily **nejprve v rámci**

monogamního páru, který byl později přeformován v otevřený vztah. To tedy znamená, že bylo třeba, aby rodiče svým dětem nějakým způsobem **jejich rodinou situaci vysvětlili**. Část těchto rodičů to dětem nevysvětlovala nijak oficiálně, protože *na to děti přišly postupně samy*, „v principu si myslím, že teď už to vědí. My jsme to před dětma netajili, ale neměli jsme to potřebu nějak ventilovat. (...) Pro ně to vlastně byli ‚kamarádi‘. My jsme to občas řekli tak, že to je člověk, který ho máme rádi. A nějak jsme to úplně blíž nespecifikovali a oni to neřešili“ (Martin05).

Někteří respondenti o tom *naopak s dětmi často mluví*, „bavíme se o tom otevřeně, že kdyby měli, myslím si, nějaký problém s někým dalším, tak nám snad dají vědět (...) myslím si, že dokázali načíst, že sice máme další partnery, ale s tátou se pořád máme rádi“ (Hrozinka01). Jedna respondentka přistoupila k celé situaci narovinu, „dcera ví, že já mám partnera, že partner má manželku, že nějakým způsobem se lidi takhle můžou domluvit, takže je to směrem k ní naprosto transparentní, ona ty lidi zná a myslím si, že chápe to nastavení. (...) Snažím se s ní vždycky mluvit o tom, že my to máme takhle nějak, ale spousta lidí to má jinak a je to tak v pořádku“ (Soňa07).

Alena01 se svým seznámením přítele s dcerou **ještě čeká**, mimo jiné kvůli požadavkům svého ex-partnera, se kterým má dceru ve střídavé péči, ale zároveň se na to těší, protože chce dceři ukázat, že „maminku má taky někdo rád, že není pořád jen sama“. Jedni rodiče měli nejprve **obavy to s dětmi probírat**, hlavně na základě názorů svého okolí, „potom jsme zjistili, že to je strašná blbost, že jim budem ‚motat hlavičky‘. Že pro ně je to normální prostě milovat všechny a mít otevřené srdíčko. A protože tam nemají nahanou tu v uvozovkách normalitu, že je jenom muž a žena, tak to vzali prostě úplně normálně a žádné motání se nekonalo. Prostě viděli, že se chovám láskyplně k mámě a že se chovám láskyplně ještě k jiné ženě“ (Ivo04).

Jiní naopak **cítili potřebu s dětmi o svých vztazích komunikovat** právě proto, aby jim ukázali opak ke vztahovým vzorcům, které budou celý život potkávat, „prostě si ukázat, že to, co nám páčí do hlavy, ty romantické klišé prostě v těch filmech a knížkách posledních 100, 150 roků, vlastně tak úplně nevychází. Že ta realita je dost jiná a dost náročnější“ (Karel01).

VO1d: Jaká jsou specifika výchovy dětí polyamorními rodiči

Je tedy pravděpodobné, že tato obecná otevřenost či tendence k netradičnímu fungování ve vztazích se projeví i v **přístupu polyamorních rodičů k výchově dětí**. Mezi

obecné klady polyamorie uvedlo hned několik dotazovaných *menší tlak ve vztahu na dokonalost, učení se nesobeckosti, otevřenosti a důvěře*. A stejně tak za jednu z důležitých specifik polyamorního rodičovství považují respondenti právě **důvěru**, jak popisuje Katka05, „ta důvěra je obrovská. A to je taková věc, která vlastně ani není vidět, člověk si neuvědomuje, že v tom žije. V takovém obrovském prostoru důvěry a otevřenosti. A myslím, že ty děcka tohle třeba vnímají taky“. To, že s dětmi jednájí na rovinu, jsou ochotní s nimi *diskutovat* a nechávají jim *zdravou volnost*, se údajně projevuje i na jejich sourozeneckých vztazích, vztahu sám k sobě a okolí, „teď jsem zažil s těma staršíma několik rozhovorů o sexualitě, o partnerských vztazích (...) ta dcera vidím, že nemá vůbec předsudky. Prostě se fakt má odvahu podívat na ty věci, jak jsou, a komunikovat to“ (Martin05).

Umění zdravé komunikace je další respondenty často zmiňovaným specifíkem polyamorie, jež se přenáší i do výchovy, „více o těch vztahových věcech komunikujeme, ty děti získávají jakoby zdatnost v tom, v komunikaci o vztazích. A za to jsem moc ráda, protože to vnímám jako velmi důležité“ (Hrozinka01). Respondentka Marie04 popisuje u polyamorie téměř terapeutické prvky, „člověk jde daleko víc do sebe, zkoumá své hranice a otevřenost, a zpracovává si spoustu věcí, na které by třeba ani nepřišel při tom monogamním vztahu“, to však přináší i jistá úskalí, protože takto důkladná komunikace může být i velmi náročná, „ve chvíli, kdy se ta témata objevují, tak je zkrátka otevíráme, často i když to bolí“ (Alice06). Potřeba komplexní komunikace ve vztazích a z ní vyplývající **emoční náročnost** může dle respondentů zároveň v dětech vzbudit jistou *ostrážitost* ohledně partnerských vztahů, „dcera [16 let] mi říká: ‚Poslední, co potřebuju, jsou ještě nějaký vztahy. Já si myslím, že všeho mám nad hlavou.‘ Je pravda, že toho mají ve škole spoustu, zároveň myslím, že děti mají takovej obraz, že partnerský vztah jsou fakt hodně řešení“ (Martin05).

Přes možnou náročnost komunikace jsou respondenti toho názoru, že polyamorie má údajně na děti **lepší dopady než utajovaná nevěra**, jak uvádí Hrozinka01, „myslím si, že tím, že ten průběh, než jsme si nastavili tu konsenzuální nemonogamii, oni vnímali taky a nebylo to pro ně příjemné (...) a teď je to pro ně pochopitelné a snadněji to přijímají.“ Proti nevěře se vymezuje i Katka05, „mám ten ideál nevést vztah s někým, kdo podvádí partnera. Je to pro mě důležitý, ale jsou lidi, na kterých mě záleží natolik, že jsem to prostě překročila, a vedu vztah s někým, kdo podvádí partnera. Nejsem s tím úplně morálně v pořádku. Když vidím, jak ten člověk musí taktizovat a vymýšlet a přemýšlet, a kde je, a proč je, a kam je, a že žije ve lži, tak já vždycky s vděčností si říkám, já jsem tady s tebou a můj manžel to ví, a je to všechno cajk.“

Ivo04 považuje přechod k polyamorii za krok ke zdravějšímu vztahu, který dětem posléze přináší větší **pocit bezpečí a stability**, „najednou jsme vnímali, co tam vlastně do toho nepatří, kde tam to naše naprogramování po tom vztahu šlape, kde je to manipulace, kde je to nějaká závislost a nějaké lpění na druhém. Opustili jsme díky polyamorii strašně moc her.“ Podobně to vidí i Soňa07, „mám pocit, že jsem měla v monogamních vztazích tendenci s tím člověkem splynout a ztrácet vlastní identitu, což vlastně ta polyamorie mě víc drží u toho, že já jsem já a prostě s tím partnerem se prolínáme v nějakých rovinách, ale pořád mám můj svůj život.“

Přestože s polyamorií souzní všichni respondenti, od té doby, co vychovávají děti, mají někteří přesto občas **pochyby**, „jakkoliv si část naší rodiny myslí, že jim tím vlastně ničíme nějaký normální přístup k těm vztahům, tak já si to prostě nemyslím. (...) Ale jo, někdy o tom pochybuju. Jakože si říkám, tyjo, je to nevyzkoušený, je to nový, že jo, tak vlastně nevíme, jaký to má dopad na tu psychiku“ (Karel01). Jak uvádí respondentka Katka05, jejich **rodičovství** považuje za **stejně nedokonalé jako každé jiné**, nehledě na polyamorii, „oba dva jsme z rodiny, kde se rodiče bohužel nerozvedli a jen se hádali, a my si říkali, že tohle nechceme dětem předat. To se nám snad povedlo, ale nejsem si jistá, že jsme to výrazně vylepšili, taky jsme dělali svých chyb dost.“

Většina dotazovaných se shoduje v tom, že je hlavní, aby dítě mělo **rozhled**, vědělo, že fungují i nemonogamní vztahy, „je důležitý to dítě zahrnout do toho svého života, i když to není úplně mainstreamové. Ukázat, že jsou prostě jiný cesty a tak, protože nežijeme prostě úplně v ideálním světě“ (Alena01), a zároveň aby vědělo, že nemusí nutně následovat rodinu a má **možnost volby**, „ted' vybíráme základní školy a předběžně jsme se dohodli, že chceme dát dceru na školu, která je vedena evangelickou církví, protože jsme si říkali, že zase to maličko vyvážíme, aby nějakým způsobem viděla i jiný modely rodin, které jsou třeba tradičnější, monogamní, aby nějakým způsobem jí to otevřelo ty obzory na obě strany“ (Soňa07).

7.2 VO2: „Polyamorní rodiny“ z hlediska vnitřního fungování

VO2a: Jak polyamorní rodiče vnímají své rodinné uskupení?

Jak již bylo zmíněno v předchozí kapitole, základním znakem polyamorních vztahů je, že v nich mohou být více než 2 osoby, a tento fakt se přímo dotýká reality, ve které děti polyamorních rodičů vyrůstají, od počtu lidí ve sdílené domácnosti po časový rozvrh rodiny přizpůsobený fungování polykuly, tedy pavučině různě provázaných vztahů mimo tradiční

pár rodičů či jednoho rodiče samoživitele. Termín **polykula** se však příliš neujal, jak popisuje respondent Martin05, a preferuje slovo **rodina**, „já třeba osobně bytostně nesnáším označení polykula a podobné jiné, prostě pro mě je to rodina, protože jsme to měli vždycky na rodině postavený, na tom našem primárním vztahu. A my jsme těm našim partnerům do větší nebo do menší míry vždycky přednášeli tu myšlenkou, jestli chceš být se mnou, budeš i s mojí rodinou. Poznáš mého manžela, manželku, když tě poznají děti, budeš prostě náš kamarád.“ I ostatní respondenti se vyjádřili, že zejména od doby, kdy mají děti, uvažují o svých vztazích jako o rozšíření jejich rodiny. Jedna respondentka uvedla, že své vztahy ráda přirovnává ke **galaxii**, do které zahrnuje mimo sexuálně-romantické vztahy i rodinné přátele, vztahy platonické či jinak nedefinovatelné (Helene02). Jiná respondentka naopak popisuje jejich vztahové uspořádání jako částečně uzavřenou **triádu** či „trojku“, ve které jsou dvě ženy a jeden muž všichni ve vzájemném vztahu a další vyloženě nehledají (Alice06). Podobný vztah popisuje i Ivo04, „většinou lidem ukazuju ruku, kde máme tetování, tři kroužky, a každý má ten svůj kroužek jako barevný, červený. Evča, naše žena, tak má vlastně potom barevný tady ten druhý krajní, a na tom je krásně vidět, že já jsem vlastně ten ve středu a jsem to pojídlo a ten vztah máme takový nejsilnější, ale i holky, dámy, tak mají společně takový partnerský vztah.“

VO2b: Jaká jsou specifika vztahu dětí s partnery polyamorních rodičů?

S netradičním rodinným uskupením se tedy pojí i problematika **definice vztahu k ostatním dospělým v rodině**, a tím pádem také **pojmenování rodinných příslušníků**. Někteří respondenti uvedli, že většinou nemají potřebu dětem zdůrazňovat rozdíl mezi svými přáteli a partnery, a všichni jsou pro děti **kamarádi**, „neměli jsme vůbec tendenci nějak to tajit, že se s někým vídáme, stýkáme, že u nás někdo přespí, ale nespécifikovali jsme to. Děti viděly, že prostě s taťkou v ložnici přespala tady kamarádka Markétka a víc to neřešili“ (Katka05). Pokud již k takovému představení partnerů dětem dojde, děti je většinou oslovují **jejich jménem**, „od toho prvního kontaktu na hřišti, to byla prostě Evička, co k nám patří“ (Ivo04). V případě rodiny Alice06 obě partnerky vychovávají své děti společně, ale to, že děti mají různé matky, striktně dodržují, „děti každý svý mámě říkají maminka, a tu druhou oslovujou jménem. A tátovi říkají táto, ten to má jednoduchý“. Termíny jako **teta** a **strýc** respondenti nepoužívají, specifickým případem je pak symbolický **koncept kmotrovství**, se kterým operuje Emma03, jež žije se svou manželkou a zároveň má přitele, který má také manželku a s ní dvě děti. Všichni čtyři dospělí spolu tráví čas a Emma03 i její manželka mají k oněm dětem blízký vztah, „je [to] hrozně užitečný slovo. Protože když člověk třeba někde

jde a je s tím dítětem, a někdo se vás zeptá, a vy jste kdo, tak jakmile řeknete, já jsem kmotra, tak každý si řekne, aha, takže nějaký blízký dospělý, který patří k tomu dítěti, a dál se moc neptá“. Případná **role nevlastního rodiče** je poněkud *ožehavá*, podobně jako je tomu u *rozvedených monogamních rodin*, „zvláště u těch menších dětí, u kterých třeba odešel ten otec, tak je citlivý téma prostě, ty náhradní tatínkové rádoby a tak, takže asi je dobrý počkat nějakou dobu“ (Karel01), a to nejen pro děti samotné, kdy například pro ex-manžela Helene02 bylo nepřijatelné, když její děti začaly označovat jednoho jejich rodinného přítele za „tatínka“, „můj blízký kamarád je gay, sám nemá děti a tráví s námi hodně času, děti ho mají rády a dcera jednou řekla, že mu chce říkat papá, tatínku. Tak jí říkám, to je vaše věc, musíte se domluvit, vlastně si ho samy adoptovaly. (...) Když to bývalý zjistil, nelíbilo se mu to.“

Naopak to, jak široký okruh osob a **rodinných přátel** je považován za rodinu se u respondentů různí, a je otázkou, do jaké míry souvisí s polyamorií a do jaké míry s individuálním přístupem k mezilidským vztahům obecně. Zatímco podle Helene02 patří skrz polyamorii do její rodiny, *galaxie*, kdokoliv, s kým má blízký a hluboký vztah, ať už jde o vztahy sexuální, romantické, či přátelské, Katka05 naopak tohle propojení nutně nevnímá, „myslím, že my obecně vedeme dost nadstandardní vztahy, jako hodně otevřený, autentický, bezpečný, takže tam se ta hranice mezi tím přátelstvím a tím poly vlastně může stírat“.

Ať už děti partnerům svých rodičů říkají jakkoliv, **přítomnost těchto partnerů** děti ovlivňuje, ať už více či méně. Někteří respondenti uvedli, že se *děti s jejich partnery nestýkají příliš často*, protože preferují navštěvovat osoby, se kterými jsou ve vztahu, ale nesdílejí domácnost, u nich doma, případně spolu tráví čas na externích akcích, jako jsou dovolené a výlety, „doma se s těmi dalšími partnerkami přítele většinou nesetkáváme, ale jezdíme třeba společně na dovolený“ (Alice06). Pokud na tyto dovolené a výlety vezmou i děti, ti z partnerů, jež většinou necítí silnou potřebu zapojovat se do výchovy dětí, můžou např. alespoň *pomoct s hlídáním*.

Jako další krok blíže ke společné domácnosti uvádí respondenti situace, kdy jejich partneři **přijdou navštívit domácnost, kde děti žijí**. U některých respondentů se to stává spíše na bázi návštěv přes noc, na víkend, maximálně na pár dní v kuse, „holky si dělají někdy srandu, že mají ve střídavé péči. Jednu noc jsem u Evči, jednu noc jsem u Marušky s dětmi“ (Ivo04). Těmto návštěvám většinou prostor není nijak zvlášť upraven, někdo uvedl, že partneři u nich má nějaké *základní osobní věci*, někteří mají *větší postel* či *rozkládací*

gauč, případně řeší otázku soukromí tím, že ten, co u sebe zrovna návštěvu nemá, *přespí jinde či v jiné místnosti v bytě*, což pro někoho nemusí být problém, „párkrát v té posteli přespali ve třech, když v rovině intimity nám spolu bylo dobře fyzicky, ale ne sexuálně, řekněme, velmi výjimečně sexuálně“ (Martin05), jiným to ne zcela vyhovuje, „máme sice velmi tolerantní manželky, které klidně řeknou, hele já si nasadím ve vedlejší místnosti sluchátka a budu hrát počítačovou hru, v pohodě, tak nevím, je to jako kdyby člověk třeba měl sex na koleji a byl tam spolubydlící, kterému to sice nevadí, ale není to úplně optimální“ (Emma03). Obecně se toto **pendlování mezi domácnostmi** ukázalo jako časté řešení polyamorních vztahů, někdy i právě kvůli komfortu dětí, jak uvádí respondentka Helene02, jejíž děti se můžou vyjádřit k tomu, kdo k nim přichází na návštěvu a ona respektuje, že ne každý jim sedne, stejně tak Katka05, podle které ten, komu jejich domácnost nejvíce patří, jsou právě její děti.

Jiní respondenti pak uvedli, že i přes to, že žijí ve dvou či více oddělených domácnostech, **společně se stýkají pravidelně** téměř každý den, „vlastně toho času spolu trávíme hodně, protože životy máme hodně provázané. Máme hodně společných kamarádů, společných koníčků, takže prostě víkendy trávíme nějak spolu“ (Emma03). A to nejen s lidmi, se kterými jsou ve vztazích, ale někteří i se svými *metamours*, tedy partnery partnerů, „my máme s partnerovou manželkou hezký vztah, rozumíme si, občas se vidíme i sólo, máme v plánu jet spolu do lázní, takže nějakým způsobem fungujeme na nějaký, řekněme kamarádsko-rodinný bázi“ (Soňa07). Ti z respondentů, kteří se svými partnery a dětmi stabilně *žijí ve společné domácnosti*, vnímají větší *pocit sounáležitosti*, ale také jistou *prostorovou stísněnost*, kterou do budoucna plánují řešit stěhováním či rekonstrukcí, „v jednom bytě bydlí moji rodiče, to znamená dědeček s babičkou, a v druhém bytě nás bydlí šest, to znamená já, manžel, partnerka a naše 3 děti (...) teď jsme tu trošku jako sardinky“ (Alice06).

Vzhledem k povaze eticky nemonogamních vztahů kromě toho, že v domácnosti může být více dospělých či se v životě dítěte mohou objevovat noví lidé, **možnost fluktuaace partnerů** také přináší otázku opačného fenoménu, kterým jsou **rozchody**. Část respondentů uvedla, že na tuto problematiku myslí a seznámení dětí s novými partnery pečlivě zvažuje, „je tam asi dobrá ta doba, než přivedu dcerku k novému příteli, abych vlastně neměnila ty partnery po nějaké chvíli a dcerka s toho neměla velkou hlavu“ (Alena01). Podobně tuto **opatrnost** zmiňuje Katka05, „teď už to není tak aktuální, ale když byli menší, tak když dětem dovedu domů člověka, tak oni se k němu vytvoří vazbu, tak to je. A když ten člověk

zmizí, tak jako nejsem rozejtá já, ale se mnou další tři malí lidi, kteří vůbec nechápou, co se stalo, co udělali a proč už tady ten úžasný kamarád není.“ Jiná respondentka dodává, že k o tolik většímu střídání partnerů jako například u sériově monogamních rozvedených rodičů docházet nemusí, „třeba moje máma, když si hledala svého druhého partnera po rozvodu, tak to bylo, tady je strejda X, prostě bydleli jsme u něho rok, pak zase je tu strejda Y. Takže to se děje i v běžných rodinách, čím dál častěji“ (Emma03). Ivo04 zdůrazňuje, že nepovažuje polyamorní vztahy za méně či více stabilní než monogamní, ale že chápal obavy své partnerky na začátku otevírání jejich vztahu, „dal jsem jí samurajský slib, že tady to nové, co zažívám, že ale nikdy nezpůsobí, že bych odešel od rodiny a ji bych nechal s dětmi samotnou.“

Zároveň se u respondentů objevuje tendence k **odlišným přístupům ke vztahu po rozchodu**, jak uvádí Soňa07, „po tom rozchodu máme takovou atypicky uspořádanou péči o dítě a vlastně i tohle mi nějakým způsobem do té polyamorie zapadá, protože ex-partnerka je pořád docela důležitou součástí mého života a myslím si, že v monogamním rámci by s tím asi někdo mohl mít problém“. Jiná respondentka zmiňuje i *potenciálně méně devastující dopady*, pokud vše nestojí na pouze jednom partnerovi či partnerce, a to včetně chodu domácnosti, „když právě bydlím s někým, s ním mám rodinu, a všechno, a najednou to spadne do koše, tak všechno ztratím. V něčem je to komplikovaný, ale v něčem naopak méně komplikovaný než monogamie. Lidi mi říkají, že jsem pesimistka. Říkám, nejsem, ale jak říkáme ve francouzštině, spíš než dát všechny vejce do jenom jedné krabice, dám vejce trošičku jako všude“ (Helene2).

Pokud jsou *děti lepidlem vztahu*, v polyamorii to platí dvojnásob, jak uvádí Alice06, „když dvojlenný rodiny při rozvodu řeší střídavou péči u dětí, tak teď si představte, že by se tak rozpadla trojice. Jaký by měl kdo harmonogram, kdy má jaký děti, ty děti jsou zvyklé být spolu. (...) Já tohle říkám samozřejmě trošku jakoby z legrace, ale to už si člověk fakt řekne, že je lepší zůstat takhle“. Nemusí to však nutně znamenat, že kvůli dětem ve vztahu budou trpět, například Katka05 a Martin05 jsou oficiálně manželé, ale jejich vztah po letech přešel na čistě *pracovně-přátelskou rovinu*, kdy se zavázali, že přestože spolu již nechtějí žít jako partneři, budou se společně nadále starat o svůj *společný projekt*, tedy tři děti. V domácnosti se různě mívají či potkávají „podle míry vzájemné aktuální nevraživosti či vraživosti“, ale většinou spolu dokážou nějak vyjít, i když se každý vztahově ubírá jiným směrem a Martin žije částečně v jiné domácnosti.

VO2c: Jaká jsou specifika výchovy dětí partnery polyamorních rodičů?

Mezi nejčastěji zmiňovaná specifika výchovy dětí v polyamorním uspořádání spojené s více partnery, kteří domácnost buď navštěvují, nebo v ní žijí, uváděli respondenti **aspekty praktické** (*sdílené finance, pomoc v domácnosti, skrz hlídání více času na děti, a tudíž i více času sami pro sebe* – ale také zmíněnou *složitou bytovou situaci a otázku soukromí*) a **aspekty sociální** (*více dospělých, od kterých se dítě může něco naučit, mít s nimi vztah nebo něco zažít, ale také více třecích ploch pro vznik hádek*).

V kontextu **pomoci v domácnosti**, až na výjimky, co se do sdílených povinností téměř nezapojují, „to zatím moc ne, akorát jsem tady jednou zalívala kytky“ (Alena01), se většina partnerů respondentů na ní nějakým způsobem podílí. Spíše než o samotný chod domácnosti jde o příležitostné zapojení se do činností, jako je *společné vaření, drobný úklid, nákup či pohlídnání dětí*. Hlídání dětí a vyzvedávání ze školy či kroužků je jednou z nejčastěji zmiňovaných sdílených povinností, které mohou působit jako maličkost, ale často rodině tzv. „vytrhnou trn z paty“, „přítel začal vyzvedávat dceru občas ve školce a teď to vypadá, že ji bude vozit jednou týdně na kroužek, takže je tam nějakým způsobem docela výrazná pomoc v domácnosti“ (Soňa07) nebo díky tomu mají dospělí i více času sami na sebe, „je jednodušší něco i společně podnikat a mít zájmy, protože dva si můžu vyrazit spolu a třetí může být doma s dětma“ (Alice06). Na druhé straně jsou pak rodiny respondentů, kde mají vyloženě organizovaný rozpis povinností, „my to máme rozdělený v zásadě tak, že jednotlivé dny řeší různý lidi, co se týká třeba vyzvedávání“ (Emma03).

Po **finanční stránce** většinou hospodaření s penězi „primární páry“ se svým dalšími partnery nesdílí, více jich však uvádí, že jim partneři v těžší chvíli neváhalo peníze půjčit nebo darovat, „tyhle Vánoce byly finančně dost náročné a Evča nám pomohla s nakupováním dárků a zařídila, aby děti měly krásné Vánoce“ (Ivo04). U Alice06 se pak na chodu domácnosti i finančně zcela rovnoměrně podílí všichni tři dospělí, co v ní stabilně žijí, což je jednak nutnost, a jednak i jistá výhoda, „pomáhá nám to mít víc finančních prostředků, který můžeme vkládat do těch dětí. Chodit na lepší školu, mít lepší kroužky, můžeme víc cestovat. Čímž nechci vůbec říct, že bychom spolu byli kvůli penězům, ale v rámci té rodiny a hospodaření je to něco, co prostě musíte řešit“.

Více dospělých v rodině dětem také může přispět ze **sociálního hlediska**. Kromě *příležitostných společných výletů a dovolených* uvedli respondenti, že se jejich partneři zapojují do rodiny také tím, že v běžném soužití navazují vztah s dětmi třeba tím, že *spolu*

něco podnikají, věnují jim svůj čas, hrají si spolu a podobně, „dalo jim to možnost sdílet nějakou část svého světa s někým jiným, mimo rodiče, realizovat si nějaký svoje koníčky a tak“ (Katka05). V těchto případech pak nejde jen o *zábavu*, ale partneři mohou děti i něco *naučit* nebo je jinak *obohatit*, „ty děti už teď vnímají, že je pro ně dobrý, že mají kolem sebe lidi, který je obohacují, že za každým člověkem mohou jít s trochu jiným problémem. Že tam mají zas nějaký další pohled, další osobnost, přístup“ (Alice06).

Často zmiňovanou výhodou bylo **vytváření vícečetné komunity dospělých**, na které se dítě *může spolehnout a mít s nimi dobrý vztah*, „mně se hrozně líbilo, když jsem mluvila s nějakým polyčlověkem a on mi říkal takový to pořekadlo, že k výchově dítě je potřeba vesnice a že on rád bude ta vesnice pro ty ostatní partnery, partnerky. Musím říct, že mě ta podpůrná síť připadá strašně fajn“ (Soňa07). Naopak nevýhodou většího počtu dospělých v rodině může být složitější domluva a případný větší počet třecích ploch pro odlišné názory, a tedy *potenciálně víc hádek*, „v některých ohledech vidím, že by to třeba bylo jednodušší ve dvou, ale že když člověk chce, tak si tu cestu najde, i když to vyžaduje nějakou práci, nějaké úsilí, pak to může fungovat“ (Alice06).

Určitý komunitní aspekt může přinést kontakt s jinými polyamorními osobami a jejich rodinami. Někteří respondenti se vyloženě do takové komunity zapojují, ať už online, neformálně se svým okruhem známých, nebo třeba účastí na **polyamorních srazech**, jež probíhají ve velkých městech, jako je Praha a Brno, kam někteří berou i své starší děti. Někteří respondenti zdůrazňují, jak jim nejen *sdílené rady a zkušenosti*, ale i pouhé to, že se *ne cítí sami*, v životě pomáhá. Zároveň vnímají, že je stále co objevovat a na čem pracovat, „myslel jsem si, že se tam my jdeme učit a zjistili jsme, že jsme naopak spoustu věcí sami už vlastně pionýrsky prokopali, ať už je to coming out nebo ty děti“ (Karel01). Jiní se nijak zvlášť nezapojují, jedna z respondentek je toho názoru, že **polyamorie je mnohem rozšířenější**, než se zdá, ale většina lidí ji drží z různých důvodů v tajnosti, „v té společnosti to existuje relativně běžně, jenom se o tom moc nemluví a neexternalizuje se to. Naopak jsme zažila, že tím, že my o tom otevřeně mluvíme, pro spoustu lidí to bylo takové osvobození, že to můžou někomu přiznat, že to tak mají taky“ (Alice06).

7.3 VO3: Interakce „polyamorní rodiny“ se společností a institucemi

VO3a: S jakými názory okolí se polyamorní rodiny setkávají?

Posledním ze tří hlavních faktorů, jež ovlivňují dítě v polyamorním rodinném upořádání, kromě výchovy polyamorního rodiče a kontaktu s dalšími partnery, se ukázala být **interakce s většinou společností**, během které, podobně jako v rodinách stejnopohlavních párů, mohou čelit *stigmatizaci* či vyloženě *legislativním komplikacím* (Sheff, 2011). Mezi nejčastější **předsudky**, se kterými se respondenti od okolí setkali, bylo přesvědčení, že jejich vztahy jsou *nestabilní a brzy se rozpadnou*, jsou *nemorální* a *nejedná se o opravdovou lásku*, případně *jde jen o sex*, nikoliv o vztah, jež by mohl být třeba i plnohodnotnou rodinou. Jak shrnuje respondentka Soňa07, „myslím si, že společnost už hodně registruje, že polyamorie existuje, nějakým způsobem se o tom ví, ale je tam ještě takový velký vakuum v tom, že se právě nepočítá s tím, že polyamorní lidi mají i děti, lidi tohle nemají zafixované v tomhleto rámci“. A právě děti jsou podle respondentů pro většinu lidí prvek, který jim do polyamorie nezapadá, „první otázka, co dostanu vždycky, je ‚A co děti?‘. To je fakt 90 % otázek od lidí“ (Emma03). Některé respondentky se kvůli tomu dostaly i do sporů se svými ex-partnery, jak uvádí např. Alena01, „dcery otec to bere špatně, vyloženě řekl, že z dcery vychováám kurvu, když vlastně ona uvidí, že se přítel pusinkuje se mnou a zároveň s jinou ženou.“

Vzhledem k tomu, že žijeme ve společnosti, a tudíž v nějaké síti sociálních vztahů, dříve či později k nějaké **interakci** dojde. Někteří respondenti se tomu snaží co nejvíce předcházet, z části kvůli *klidu* a *redukci sporů*, někteří pak vyloženě z důvodů *bezpečí rodiny*, a to tak, že svou polyamorii udržují v tajnosti. To někdy znamená mít složité tajemství před nejbližšími příbuznými, jehož udržení se navíc s narozením dětí ještě více komplikuje „v rámci rodiny se dostávám trochu do slepý uličky, protože pořád nejsem vyoutovaná před svým tátou. A vlastně už tak jako očekávám, že přijde moment, kdy dcera to před tím stejně propálí, protože partnera má ráda, ráda o něm mluví. A tohle generuje částečně nějaký mikrostres“ (Soňa07).

Jiní naopak svůj životní styl netají, ať už ze svého rozhodnutí, „když se kolegové ptali, co bylo o víkendu, tak jsem říkal, že buď si teda budeme vymýšlet, anebo to můžu zkusit vysvětlit“ (Karel01) nebo protože to dále nebylo možné či únosné, „už nás nebavilo to zamlčovat a vymýšlet si nějaké výmluvy pořád, nebo děti občas prokecky to, že jsme někde

byli s Evčou nebo že Evča vařila a podobně“ (Ivo04). Někteří respondenti si pak *vybírají selektivně*, komu svou polyamorii prozradí a komu ne, případně využívají toho, že na okolí působí jako běžný pár, a když nemusí nic vysvětlovat, nemají tu potřebu, „když partner dorazí do školky na slavnost a ty lidi, když nás spolu vidí, tak všichni předpokládají, že jsme monogamní pár. Ten pohled tam prostě naprosto automaticky je a my to samozřejmě ne vždy vysvětlujeme, a málokdy se sejdeme úplně všichni naráz, aby se tomu někdo mohl divit“ (Soňa07).

Více respondentů doslova používají výraz **coming-out**, když hovoří o svých zkušenostech s vysvětlováním polyamorie svému okolí, což se týká také jakýchkoliv potenciálních partnerů, „přineslo mi to i vlastně spoustu bolesti, kdy jsem vedla vztahy s monogamními lidmi a ten vztah byl potom ukončený, protože byl nemorální z jejich úhlů pohledů nebo nebyli se schopni přenést před to, přestože jsem vdaná, nebo i když ten vztah byl přátelský, tak to pak neunesla třeba partnerka a ten vztah byl ukončený“ (Katka05). Převážně pak mluvili o coming-outu v práci, mezi přáteli, a hlavně mezi blízkými příbuznými, jako jsou jejich rodiče či sourozenci.

Právě od rodičů se jim často dostalo **nepochopení** také proto, že i vzhledem k věku respondentů (35–45 let) se u jejich rodičů zpravidla jedná o starší generaci, „nesou to těžko, naše maminky kvůli tomu nespí a tak, nebo aspoň tvrdí. Že tam furt vidí ten rozpad toho vztahu. Ale to se nenaplnilo, takže já o tom s nima čas od času mluvím a snažím se to vysvětlovat znovu a znovu“ (Karel01). Roli může hrát i konzervativnější prostředí, „moje mamka a sestra jsou křesťanky, takže ty to berou špatně, přejou mi to nejlepší, ale bojí se o mě“ (Alena01). Není to však pravidlem, a jiní respondenti uvádějí, že je *rodina* buď *s výhradami přijala*, „moji rodiče to vnímají tak, že vlastně ‚můj chlap si přivedl domů jinou ženskou‘, ale akceptují to a chovají se korektně“ (Alice06), případně je *vyložene podporuje*, „bylo to ohromné a pozitivní osvobození a teda trvalo nějakou dobu, než si na to ta rodina zvykla, ale teďka to část přijímá a bere to po většinu velice pěkně“ (Ivo04).

Některým osobám, jež situaci rodiny *nechápalý*, pomohlo např. **přirovnání k rozvedeným rodinám či střídavé péči**, jež již není ve společnosti takové tabu jako v předchozích generacích, „spousta jiných rodičů má děti ve střídavkách, řeší různé složitosti, a když jim popíšu tu naši situaci, tak jim to přijde v pohodě, dává jim to smysl“ (Soňa07). Jak toto nepřijetí od rodiny vnímají samotné děti, není jisté, nejčastěji respondenti popisují, že se snaží být s dětmi nad věcí, „i když babičky třeba vyjeví nějaký nesouhlas, že

máma je zase s někým někde, nebo táta je s někým někde, tak oni ví, že babičky takhle prostě na to reagují a moc se tím nezabývají“ (Hrozinka).

Jak uvedli respondenti, jejich přátelé a kolegové bývají většinou *o něco více akceptující* než rodina, z části třeba i proto, že sdílejí určité potenciálně tolerantnější *sociální bubliny*, „v té lesní školce, kam chodí dcera, je polovina rodičů hodně alternativních, svobodomyšlných. Všem, kterým jsem se vyoutovala, tak to bylo přijato s velkým respektem a spíš zájmem a zvědavostí“ (Soňa07), většina respondentů se setkala s převážně **pozitivními reakcemi**, ti známí, kteří s polyamorií rodiny nesouzní, často zvolí cestu **neutrální tolerance**, „takže je to takové, že se o tom s náma bavit moc nechtějí, ale vlastně jim nezbyvá nic moc jiného než prostě říct, no jo, tak jste divní“ (Hrozinka01). Část respondentů zároveň uvedla, že někteří z jejich známých jsou dokonce sami polyamorní, jiní polyamorii zkusili v minulosti a nevyhovovala jim, „pár kamarádů zkusilo nějakou formu polyamorie, otevřeného vztahu, a nebylo to pro ně, někomu se na tom rozpadlo manželství, což mě mrzí. Mám blízkou kamarádku, před kterou řeknu slovo polyamorie a ona se naježí, ale tak já o tom nemůžu úplně nemluvit, když je to velká část mého života. Takže asi to někomu funguje, někomu ne“ (Emma03).

VO3b: Jaká jsou specifika interakce polyamorních rodin s institucemi?

V případě dětí pak přichází v úvahu i otázka ohledně interakcí s institucemi, jako je **školní prostředí, zdravotnictví** či **sociální úřady**, specificky třeba v kontextu potenciálních neshod s bývalými partnery. Většina respondentů s dětmi ve školce či škole nezažila od učitelů či spolužáků dětí vyloženě negativní reakce, někteří mají přesto obavy, „je pravda, že v té většinové společnosti to může generovat nějaký rámec, že jsme prostě divní. Že by to mohlo narušit nějaké vazby mimo tu školu v tom volném čase, víkendy, přespávačky a tohle“ (Soňa07).

Stran zdravotní péči či jiné situace vyžadující přítomnost rodičů, mohou vztahy s dětmi nevycházející z pokrevního příbuzenství narazit na hranice **legislativy**, „nebereme to kmotrovství jen jako prázdná slova, bereme vážně to, co se s tím pojí, to znamená, kdyby jejich rodiče zemřeli, tak se o ty děti postaráme, což v teorii zní pěkně, reálně by nám to nejspíš zatrhlo nějaký soud a dal děti příbuzným“ (Emma03). Některá vztahová uspořádání toto řeší různými *notářskými smlouvami*, jež částečně nahrazují příbuzenství. V případě stabilnějšího vztahu vyloženě ve trojici uvedlo několik respondentů také určité symbolické i praktické zformalizování vztahu **změnou jména**, případně nějakým **vlastním rituálem**,

„my ten vztah máme vyřešený tím, že s manželem máme příjmení. Partnerka si pak příjmení změnila formálně na naše, abychom se jmenovali všichni s dětma stejně. Měli jsme i takovou symbolickou svatbu, ale z pohledu státu je naše partnerka svobodná matka“ (Alice06).

V oblasti **psychoterapie** a **rodinného poradenství** pak může být otázka informovanosti terapeuta zásadní, od přijetí klienta bez odsouzení po specifické životní situace, jež polyamorní osoby mohou řešit (Vojtko, 2024). Jedna respondentka uvedla, že jí osobně pomohlo zapojení se do podpůrné skupiny, „ze začátku jsem chodila do institutu ‚Moderní láska‘, podpůrné skupiny speciálně pro poly lidi, která mě pomáhala i tím, že bych to byla anonymní, tak jsem se na ty lidi dobře napojila“, zároveň se účastní i rodinné terapie s ex-partnerkou, „tam vlastně bylo tematizováno od začátku, že jako já takhle žiju. Terapeutka vnímá ten posun a říká, že vychováme dítě, který bude hodně otevřený“ (Soňa07). Část respondentů potřebu chodit na terapii obecně nepocítuje, a ti, kteří ano, se k možnosti využití terapeutických služeb poskytovaných lidmi s přehledem o eticky nemonogamních vztazích vyjádřilo kladně, „jednou jsem řešila nějakou věc a přesně jsem si říkala, já vůbec nevím, ale chci jít někam, kde to nemusím všechno vysvětlovat“ (Emma03).

8 Diskuze

Cílem této práce bylo **prozkoumat specifika polyamorního rodičovství**, tedy zjistit, jaká je autentická zkušenost polyamorních osob žijících v různých formách společného soužití, které společně vychovávají vlastní děti a/nebo jsou v kontaktu s dětmi svých partnerů a partnerek. Ve **výzkumné části** jsme se pomocí kvalitativní analýzy polostrukturovaných rozhovorů s 11 polyamorními respondenty a respondentkami pokusili odpovědět na výzkumnou otázku (VO): *Čím je specifické polyamorní rodičovství?*, na kterou odpovídají výzkumné podotázky (VO1), (VO2) a (VO3).

Výzkumná podotázka **první** tematické oblasti (VO1) se zabývala **přístupem polyamorních rodičů k rodičovství a výchově dětí** a jejím cílem bylo zjistit, čím se polyamorní rodiče mohou lišit od monogamně žijících rodičů. Všichni respondenti uvedli, že žijí v polyamorních vztazích, ne všichni by však nutně označili jako polyamorii svou sexualitu, ale spíše typ vztahu, ve kterém žijí, jež je založen na *konsenzuální* a *vědomé* domluvě mezi partnery. Někteří by polyamorii preferovali vždy, jiní si dovedou představit žít za určitých podmínek i monogamně, důležitá je pro ně *možnost volby*. Jako další důležité aspekty polyamorie, které uvedli, byla *upřímnost*, *komunikace*, *svoboda prožít své city naplno*, *empatie*, *nižší míra napětí ve vztazích* a také *věrnost*, jež je chápána spíš jako „[dohoda] o společném směřování“ (Alice06).

Přístup k rodičovství byl mezi respondenty podobný. Většina dotazovaných dětí mít chtěla a vyhovuje jim i jejich současný počet (1 až 3 děti), respondentka Emma03 dětí nemá, ale je spokojená s tím, že se může angažovat při výchově dětí svého partnera a jeho manželky, stejně jako dobrovolně bezdětný partner respondentky Soni07 a jeho manželka tráví čas s její dcerou. Možnost *nemuset mít vlastní děti*, ale i tak se podílet na chodu sdílené rodiny, byla další zmíněnou výhodou polyamorie. Tak jako monogamní pár s příchodem dětí zažívá fenomény jako *méně časové flexibility* a *více povinností*, ale také *větší stabilitu vztahu* a *štěstí*, podobné to bylo i pro polyamorní osoby, když se staly rodiči. Přestože polyamorní osoby zmiňovaly, že už tak vzácný čas na více partnerů rodinný program ještě o něco snížil, shodli se na tom, že jejich děti jsou pro ně před partnery přesto *vždy na prvním místě*.

Dalo by se říct, že přístup k rodičovství se u polyamorních osob příliš nelišil od možných přístupů monogamních osob, a to ať už si děti pořídili do původně monogamního vztahu nebo již ve vztahovém uspořádání polyamorním. Mírné rozdíly by mohly být ve výchově,

kdy polyamorní rodiče zdůrazňovali důležitost *komunikace*, a to i v nepříjemných situacích, budování *důvěry* mezi členy domácnosti a také věku dětí přiměřené *otevřenosti* ohledně probíraných témat. Tato tendence k liberálnějšímu rodičovství nemusí být nutně způsobená polyamorií, jako spíše potenciálně sdílenou sociální vrstvou, avšak zmíněná *potřeba zdravé komunikace* je v polyamorních rodinách základní nutností, a také faktorem, díky kterému je podle nich *přiznaná polyamorie lepší než utajovaná nevěra*, a stejně tak *možnost volby se nevztahuje jen na počet partnerů*, ale na obecnou větší svobodu a její toleranci. Děti podle respondentů přes případnou *složitost rodinné situace* vnímají atmosféru *důvěry, bezpečí a stability*, i když většina respondentů považuje své rodičovství za *stejně nedokonalé jako každé jiné*, a někteří mají či měli i své *pochyby, zda děti přece jen nějak nepoškozují*.

Respondenti zároveň uvedli, že přestože se svými dětmi často komunikují a diskutují o různých tématech, vyloženě vysvětlovat jim svou polyamorii většinou formálně nemuseli. Dětem, které v polyamorní rodině žily od malička, „nebylo třeba nijak zásadně vysvětlovat, prostě to tak máme a oni v tom žijou. A ví, jaký život mají“ (Alice06). Asi dvě třetiny dětí respondentů se narodily nejprve do monogamního vztahu. Těm rodiče situaci vysvětlili narovinu, ale s ohledem na jejich věk, a přestože měli respondenti i jejich příbuzní nejprve obavy z toho, že dětem budou „motat hlavičky“ (Ivo04), jejich děti situaci bez větších problémů uchopily.

Ve **druhé** tematické oblasti se výzkumná otázka (**VO2**) zaměřila na **popis fungování vícečlenné polyamorní rodiny** a v rámci něj i na **vztahy dětí s partnery svých polyamorních rodičů**. Přestože respondenti znají význam slova *polykula* a někdy ho používají pro označení své pavučiny vztahů, dle výpovědí respondentů vnímají polyamorní osoby své nejbližší zkrátka jako *rodinu*. To, že jsou rodiče dětí polyamorní, se neprojevuje jen v tom, jakým způsobem své děti vychovávají, ale také tím, že skrze svou polyamorii mohou mít více partnerů, kteří pak nemusí, ale mohou být v kontaktu s jejich dětmi.

Míra tohoto kontaktu mezi dětmi respondentů a partnery respondentů se ukázala nebýt až tak vysoká. Nejčastější popis intenzity vztahu odpovídal spíše kategorii *rodinných kamarádů*, případně nespecifikovaných *členů rodiny na úrovni teta/strýc* či *kmotr/kmotra* (tyto výrazy však děti nepoužívají, říkají jim *jménem*). Zároveň děti *rozlišují svoje biologické rodiče a zbytek rodiny*, jakkoliv blízký, a role *nevlastního rodiče* se zdá být podobně citlivá, jako tomu je u rozvedených monogamních rodin. Respondenti zároveň udávali častější či

otevřenější kontakt s bývalými partnery či ochotu udržet nějakou formu vztahu i po případném rozchodu či odcizení se.

S těmito rozvedenými „patchworkovými“ monogamními rodinami (Nixon, 2016), kde se prolínají děti z předchozích vztahů, nevlastní rodiče/sourozenci a více příbuzných, toho mají polyamorní rodiny v rámci svého fungování mnoho společného. Ať už jde o *potřebu komunikace a definování nových vztahů*, či komplikovanější *souhru praktického fungování více dospělých a dětí v rodině*. Tak, jako bývají v některých rozvedených rodinách děti ve střídavé péči (v ČR je to 19 % dětí po rozvodu viz Lehmann a Barvíková, 2024), v polyamorních rodinách jsou někdy „jakoby ve střídavé péči“ (Marie04) také dospělí, což vystihuje častý fenomén *pendlování mezi domácnostmi*, jež některým respondentům vyhovuje, a pro jiné je naopak motivací v budoucnu vztahy více propojit do domácnosti jedné.

Tento větší počet dospělých, buď přímo v domácnosti, nebo v častém kontaktu s ní, může dle respondentů přinášet rodině nevýhody ve formě *častějších příležitostí ke konfliktu a složitého časového rozvrhu* a zároveň několik výhod, které jsou jak *praktické*, tak *sociální*. Právě praktickou pomoc v domácnosti respondenti často vyzdvihují s tím, že *méně času skrz více partnerů a děti k tomu si mohou současně kompenzovat tím, že mají zároveň více času skrze pomoc partnerů*, ať už jde o *sdílení povinností v domácnosti* či *hlídání dětí*. Neopomenutelnou praktickou výhodou jsou sdílené *finanční zdroje* ve více lidech. Mezi sociální výhody uvedli respondenti *komunitu více dospělých*, od kterých se případně děti mohou *něco naučit, mít s nimi vztah* nebo *něco zažít*. Jak tyto praktické, tak sociální výhody mohou být podobné situaci, ve které by s rodinou žili spolubydlíci (což je v Evropě se zvyšujícími se cenami bydlení čím dál častější nastavení bydlení mladých lidí viz Šipka, 2023) nebo kdyby žila ve vícegeneračním soužití s prarodiči či širší rodinou.

V **poslední** tematické oblasti výzkumné části jsme pomocí **třetí** výzkumné podotázky (**VO3**) hledali odpověď na to, co definuje polyamorní rodiny nejen zevnitř (viz VO1, VO2), ale také zvenku, tedy to, **jak polyamorní rodiny interagují s okolní společností**, ať už jde o jejich příbuzné a přátele, či instituce, jako je práce, škola, nebo legislativní systém. Všichni respondenti se setkali s nějakou formou *nepochopení* či *nesouhlasu* se svým životním stylem, nejčastěji od blízké rodiny, o něco méně pak od přátel a známých. V rámci výpovědi respondentů jsme našli několik podobností mezi polyamorními rodinami a rodinami stejnopohlavních párů. Několik respondentů zmiňovalo proces podobný *coming-outu*,

kterým museli projít nejen jako jednotlivci, ale také jako partneři ve vztahu, a následně jako rodina, a také pocity *stigmatizace* či zkušenosti s existencí *mimo oficiální legislativu* (manželství).

Respondenti si v rámci negativních názorů vyslechli, že jejich vztahy jsou *nestabilní a brzy se rozpadnou*, jsou *nemorální a nejedná se o opravdovou lásku*, případně *jde jen o sex*, nikoliv o vztah, natož o možnou formu rodiny. Právě rodičovství a polyamorii si mnozí z okolí respondentů neuměli představit, ať už čistě kvůli tomu, že základem rodiny je pro společnost dvojice tvořená (většinou heterosexuálním) monogamním párem, nebo i kvůli obavě, že takový vztah, pokud by možný byl, naruší morálku a výchovu dětí – „[a co děti] je fakt 90 % otázek od lidí“ (Emma03). Někteří uvádí odloučení od rodiny či odmítavý až výhrůžný přístup ex-partnerů, což může způsobit potenciální problémy v případě zapojení sociálních pracovníků a pracovníků v rámci sporu. V některých případech se polyamorní rodiny rozhodnou z důvodů soukromí a bezpečí coming-out *nepodstoupit* či k němu *přístupovat selektivně*.

Někteří respondenti jsou přesvědčeni, že polyamorních osob je více, ale žijí spolu, a případně i zakládají rodiny, aniž by na sebe poutali pozornost většinové společnosti, což často pro polyamorní rodiny, obzvlášť ty tvořené primárním heterosexuálním párem, není těžké. „Utajit“ dobrovolný vztah více dospělých lze však snadněji, než když jsou ve hře děti, které v polyamorních rodinách mohou rodinou situaci prozradit, a potřeba udržení „tajemství“ před např. prarodiči může *stresovat* jak rodiče, tak děti. Právě rodiče respondentů snášeli rodinou situaci nejhůře, z části nejspíš proto, že se skrz věk samotných respondentů (35–45 let) jedná o starší generaci. Někteří respondenti dokonce naznačili, že by jejich rodiče možná *lépe přijali nevěru než polyamorii*.

Některé rodiny respondentů je však naopak *přijaly*, i když je z počátku *nechápalý* či o nich *pochybovaly*, tak se buď *smířily s tím, že jsou divní*, nebo dokonce *jejich vztahům upřímně fandí*. Zároveň uvádí respondenti i *zvědavé přijetí* nebo alespoň *toleranci* ze strany přátel, se kterými často sdílejí podobné sociální a názorové bubliny, nebo kolegů v práci, u kterých je zase tolerance větší skrze to, že na pracovišti bývají vztahy méně osobní, „když se kolegové ptali, co bylo o víkendu, tak jsem říkal, že buď si teda budeme vymýšlet, anebo to můžu zkusit vysvětlit“ (Karel01). Nekonsenzuální nemonogamie, tedy *nevěra*, je ve společnosti stále tabu, které je sice známé a uskutečňované (26,7 % osob v dlouhodobém vztahu uvedlo, že mají také sexuální vztah mimo partnerství, tedy milence či milenku viz

Národní ústav duševního zdraví, 2024), přesto odsuzované (v roce 2008 byla *nevěra* důvodem k rozvodu u 45,5 % mužů a 41 % žen, viz Vohlídalová, 2010). Některým lidem z okolí respondentů pomohlo k pochopení a odlišení polyamorie od nevěry *dlouhodobější dokázání konsenzuálnosti* jejich polyamorního vztahu, a stran rodinné situace pak *přirovnání k rozvedeným rodinám*, které nejsou v současné společnosti již takové tabu jako v předchozích generacích a, jak již bylo zmíněno, sdílí s polyamorními rodinami mnohá specifika.

To, co spolu tyto vztahy nesdílejí, je právní záštita, protože manželství více osob není v ČR legální. Polyamorní rodiny toto řeší *symbolickým i praktickým zformalizováním* svých vztahů. Prakticky například *uzavřením notářských smluv* ohledně majetku či v případě ohrožení zdraví. Ze symbolických pout jedni respondenti zmínili vlastní *rituál* v podobě „svatby ve třech“ a *společné tetování*, jiní zase situaci, kdy si partnerka manželského páru *změnila oficiálně příjmení* na jejich. Tento krok je jak symbolický, tak praktický, neboť jak popsala jedna respondentka (Alice06), např. u lékaře více dětí s různými rodiči, ale de facto stejným příjmením nevyvolá pozornost. Ve škole pak rodiny většinou zvolí cestu nevyčnít, případně není problém domluvit např. vyzvedávání dětí více lidmi. Někteří respondenti se však obávají, že když dítě rodinou situaci ve škole vysvětlí, mohlo by se setkat s *vyloučením z kolektivu*, když ne spolužáky, tak jejich rodiči, přestože jiní respondenti uvedli, že jejich děti chodí do alternativní či soukromé školky, kde se svým životním stylem příliš nevyčnivali. Větším problémem jsou pro respondenty náhodné *ad hoc situace*, kdy dojde k potřebě otevřeně interagovat s okolím a situaci osvětlit například během krizové situace.

Polyamorní rodiče by ocenili informovanost učitelů, sociálních pracovníků či terapeutů. Sami respondenti terapeutické služby spíše nevyužívají, ale pokud ano, preferovali by terapeuta či terapeutku, co se v problematice etické nemonogamie vyzná, aby se vyhnuli potenciálnímu odsouzení i náročnému vysvětlování. Protože se jedná o velkou součást jejich života a vztahů (Kisler a Lock, 2019), pro polyamorní osoby by mohl být tento fakt zásadním pro navázání terapeutického vztahu s terapeutem v rámci bezpečného prostředí (Woodbridge, 2022).

Zaměříme-li se na informovanost ohledně nabídky takovýchto terapeutů, někteří respondenti uvedli setkání v institutu *Moderní láska* či činnost projektu *Nemonogamně.cz*. Pro doplnění uvádíme, že v rámci doplňkového dotazníku, jež během fáze sběru respondentů

sloužil jako inzerát, a který vyplnilo 28 osob nezahrnutých do tohoto výzkumu, se v kolonce s názvem „Znáte nějaké instituce či odborníky (terapeut*ka, poradna, komunitní centrum aj.) s informovaným a otevřeným přístupem k ENM?“ objevil institut Moderní láska 4x, projekt Nemonogamně.cz 2x, a dále pak konkrétní jména, jako je Jan Vojtko, Alžběta Protivanská, Gaia, Sebastian James, manželé Pospíšilovi, Martin Nawrath a Roman Arpáš.

8.1 Limity

V této části diskuze uvádíme některé limity či identifikované nedokonalosti, jež se objevily v průběhu tohoto výzkumu, a které mohou sloužit jak k dodání plného kontextu výsledků práce, tak jako možnost pro vylepšení budoucích výzkumů s podobnou tematikou.

První limitace se týká **sběru a zpracování samotných dat**. Vzhledem ke konkrétnosti požadavků na respondenty (konsenzuálně nemonogamní osoby s dětmi) jsme zvolili *metodu záměrného výběru* a částečně *sněhové koule* (Miovský, 2006) a ke zpracování dat *zakotvenou teorií* (Glaser a Strauss, 1967). Dosažení stoprocentní *saturace dat* v zakotvené teorii je téměř nemožné, spíše se snažíme se tomu co nejbližší přiblížit, o což jsme se pokusili. V rámci rozhovorů se témata postupně začala opakovat a nevytvářely výrazně odlišná nová témata, čehož jsme dosáhli tím, že jsme rozhovory vedli *polostrukturovaně*, rozvíjeli je a doplňovali nové otázky dle toho, jak vyvstávala nová témata. Stejně tak během analýzy jsme postupovali během kódování směrem *shora-dolů* i *ze zdola-nahoru*, abychom identifikovali rámec témat, používali *předem definované* kódy vycházející z teorie i kódy *in-vivo*.

Další limit přináší samotný **vybraný vzorek respondentů**. *Počet* respondentů mohl být i vyšší, ale byl odpovídající požadavkům pro zpracování této práce i potřebám saturace dat. Vzhledem k jejich *demografickému rozložení* pak mohl být vzorek pestřejší. Relativní vyrovnanost je u *zastoupení regionů*, kdy 4 respondenti byli z Čech a 7 respondentů z Moravy, stejně tak *věkové rozpětí* 35–45 let odpovídá průměrnému věku pro rodičovství, přestože i zkušenost mladší či starší generace rodičů by byla cenná. V rámci *pohlaví a sexuality* byla převaha žen (8 z 11) a heterosexuálů (8 z 11) a výzkum by tedy doplnilo více mužů a více osob homosexuální či bisexuální orientace. Je však pochopitelné, že queer osob hraje roli v zakládání rodiny více faktorů a nejspíše je nejprve ovlivní jejich orientace a až pak to, že jsou navíc i polyamorní queer osoby, jež jsou vlastně takovou menšinou v menšině. V jednom případě v době rozhovoru podstoupil bývalý partner respondentky úspěšnou změnu pohlaví na ženu, ale s odhlédnutím od této případně výjimky se všechny děti respondentů technicky narodily heterosexuálním párům. Výzkum by tedy doplnila zkušenost

čistě homosexuálního/lesbického polyamorního uskupení, případně rodiny, kde má jedna žena více dětí s více partnery (v jednom případě má manžel respondentky dítě s ní a jejich společnou přítelkyní, jinak šlo o početí dětí v rámci jednoho páru). Většina dětí respondentů se pak narodila *do původně monogamního heterosexuálního vztahu, jež se později otevřel* a často zůstal tzv. primárním vztahem, což může být poněkud odlišná situace od osob, jež již žijí ve spleťtém vztahovém uspořádání, do něhož plánují přivést dítě. Nejbliže k tomuto měla respondentka Emma03 skrz děti jejího přítele a respondentka Soňa07, jež se stala součástí polyamorní trojice během svého těhotenství a neuvědomuje si, že by pocítovala výrazné negativní pocity. *Téma příchodu dítěte do již fungující polyamorní vztahové sítě* ale může přinést i nová, dosud nezmíněná témata, jako je problematika upřednostnění vztahu s biologickým rodičem, změny ve sdíleném soužití, zvládání nové zátěže atd (Šipka, 2023). Chybí také zkušenost osob, které polyrodičovství zažily a mají s ním *vyloženě špatnou zkušenost*, které se však podobných výzkumů pravděpodobně zúčastňovat nechtějí.

Stejně tak zcela **chybí názor samotných dětí**, což je dalším limitem i výzvou pro budoucí výzkumy, jež by mohly zmapovat *zkušenost dětí polyamorních rodičů* s výchovou svých rodičů, fungováním jejich rodiny, kontaktu s partnery rodičů a s institucemi jako např. škola. U jednoho z rozhovorů byly sice děti přítomné, ale ani ty nebyly do rozhovoru zapojeny, přestože občas reagovaly na to, co bylo řečeno, viz „[jeden ze synů respondentky ukazuje na její tetování, symbol trojice, „A my jsme tady taky!“] No oni by se tam rádi totiž přitetovali“ (Marie04). Názor dětí byl částečně zprostředkován rodiči, ale z metodologického hlediska není validním zdrojem dat skrze možné zkreslení. Pokud se zaměříme na celkový vliv na děti, z dat získaných během longitudálního výzkumu Sheff et al, který trval přes 25 let a je dosud jediným takto dlouhým výzkumem polyamorních rodin (2023, s. 287) vyplývá, že život v polyamorní rodině není pro děti potenciálně ohrožující, avšak pro jakýkoliv závěr bychom potřebovali autentická data z rozhovorů se samotnými dětmi, a proto ho není možné do práce zahrnout.

Z etického hlediska došlo k citlivému přístupu k respondentům při sběru dat a k ochraně jejich anonymity během celého výzkumu. Respondenti podepsali informovaný souhlas a vedli rozhovor v relativním soukromí. Výzkumnice se snažila o neutrální přístup a nedala znát svůj osobní postoj k polyamorii během celého rozhovoru, pokud případně došlo na osobní a neformální konverzaci, striktně k nim došlo až po uskutečnění rozhovoru. Zároveň výzkumnice přiznává, že její **osobní názor na polyamorii** je spíše **pozitivní**, a tak, přestože

udělala vše v jejích silách, aby tuto problematiku popsala a zanalyzovala co nejobektivněji, stále je třeba tuto skutečnost zmínit.

8.2 Přínosy

Výsledky tohoto výzkumu přinesly cenné poznatky ohledně **specifik rodičovství u polyamorních osob**, jež bylo v českém prostředí probádáno jen okrajově, a to jak široký souhrn výsledků zahraničních výzkumů, tak vlastní kvalitativní výzkum mapující situaci 11 českých polyamorních rodičů. Zjistili jsme, že *polyamorní rodiče sdílejí podobné hodnoty a přístupy k rodičovství jako monogamní rodiče*, včetně důrazu na *komunikaci, důvěru a otevřenost*. I když je jejich rodinné uspořádání netypické, a o svých rodičovských schopnostech někdy ve zdravé míře pochybují, *svou rodinu vnímají jako stabilní a bezpečné prostředí pro své děti*. Výzkum také ukázal, že polyamorní rodiny *mohou čelit společenskému nepochopení a stigmatizaci*, zejména v kontextu tradičního pojetí rodiny, což může ovlivnit jejich vztahy s okolím, včetně rodiny, přátel a institucí.

Tato zjištění mohou **přispět k širšímu porozumění** různým netradičním podobám rodinných struktur a podpořit nejen diskusi ohledně různorodých vztahových uspořádání ve společnosti, ale také *posloužit jako zdroj informací* pro případné zájemce z řad *pedagogických či sociálních pracovníků*, a také *terapeutů*, kteří se, ať už při individuálním, párovém či rodinném poradenství, mohou s polyamorními osobami setkat (Vojtko, 2024).

Zároveň tento výzkum **položil vhodný základ na pokračující výzkum** zaměřený na popsání *zkušeností samotných dětí českých polyamorních rodičů*, viz následující podkapitola.

8.3 Oblasti k dalšímu výzkumu

Během práce vystalo několik možných dalších oblastí výzkumu týkajících se polyamorie. Jednou z nich je **zkušenost samotných dětí**, jejichž rodiče žijí v eticky nemonogamních vztahových uspořádáních, kterou by bylo možné v dalším potenciálním výzkumu rozvinout a prozkoumat případnými rozhovory se samotnými dětmi.

Dalšími potenciálními tématy je například *popis praxe a zkušeností terapeutů pracujících s polyamorními osobami* ať už v rámci individuálního, párového či skupinového poradenství, jejich *školení* či *zapojení se do výše zmíněných projektů typu Nemonogamně.cz*, případně *souvislost mezi formou vztahové vazby a inklinací k polyamorii* či *specifika polyamorní zkušenosti u homosexuálních či neurodivergentních osob*.

Závěr

Tato práce se zaměřovala na popis zkušeností osob v konsenzuálně nemonogamních vztazích se soužitím ve společné domácnosti v rámci rodičovství a výchovy dětí. Vzhledem k tomu, že povědomí o polyamorii stoupá a přibývá i otevřeně polyamorních osob (Woodbridge, 2022), stoupá i potřeba informovanosti nejen odborné veřejnosti, ať už jde o sociální pracovníky či například terapeuty (Vojtko, 2024). Přestože existence polyamorních osob již v současnosti není zcela neznámá (Klesse, 2018, Alarie et al, 2024), možnost, že si lidé v polyamorních vztazích společně pořídí děti a založí nějakým způsobem rodinu, stále není příliš brána v potaz, i když se tak běžně děje (Pallotta-Chiarolli, Sheff a Ruby, 2020), a polyamorní osoby mohou toužit po rodičovství podobně jako stejnopohlavní páry (Sheff, 2016b).

V teoretické části této práce byl věnován prostor definici rodiny a jejímu vývoji po současnou podobu, dále pak definici polyamorie a nakonec výsledkům zahraničních výzkumů zkoumajících polyamorii jako formu rodinného uspořádání. V praktické části jsme provedli kvalitativní analýzu polostrukturovaných rozhovorů s 11 polyamorními respondenty, kteří zároveň vychovávají děti. Tato analýza byla zpracována na základě zakotvené teorie (Glaser a Strauss, 1967).

Při hledání odpovědi na hlavní výzkumnou otázku: „*Čím je specifické polyamorní rodičovství?*“ jsme popsali přístup polyamorních osob k rodičovství, jež se výrazně neliší od toho monogamního, s výjimkou ve větší potenciální otevřenosti a ochotě komunikovat. Poté jsme popsali fungování polyamorní rodiny jako takové, jehož specifika se velmi podobají fungování tzv. smíšených či patchworkových rodin (Nixon, 2016) s dětmi z předchozích vztahů, případně soužití ve vícegenerační rodině. Nakonec jsme popsali specifika interakce polyamorní rodiny se společností a institucemi, kde byla nalezena částečná podobnost s rodinami stejnopohlavních párů. V rámci společnosti polyamorní rodiny buď příliš nevyčnívají (mohou však být snadno „odhaleny“, což může přinést komplikace ve vztazích s okolím či stres) anebo jsou ohledně svého životního stylu otevřené a setkávají se jak s přijetím a zájmem okolí, tak s odsouzením a předsudky, obzvlášť ohledně možného vlivu na děti. Tento špatný vliv mnohé zahraniční výzkumy negují (Goldfeder a Sheff, 2013), v tomto výzkumu však zkušenost samotných dětí popsána nebyla a zůstává potenciálním tématem budoucích výzkumů.

SOUHRN

Tato práce se zaměřovala na výzkum polyamorie ve spojení s rodičovstvím v prostředí České republiky, a jejím cílem bylo zjistit, jaká je autentická zkušenost polyamorních osob, které zároveň společně vychovávají vlastní děti a/nebo jsou v kontaktu s dětmi svých partnerů a partnerek, s rodinným soužitím, výchovou těchto dětí a chodem společné domácnosti. Práce obsahuje teoretickou část rozdělenou na tři kapitoly, dále pak na výzkumnou část, jež obsahuje nejprve popis cílů výzkumu a výzkumné otázky, dále podrobný popis použité metodologie, použité výzkumné metody a informace o zkoumaných respondentech a jejich výběru. Následuje diskuze odpovídající na výzkumné otázky, zmiňující jak limity, tak přínosy výzkumu, a následně možné budoucí oblasti k výzkumu.

V teoretické části jsme se v první kapitole zaměřili na rodinu, jejíž přesná definice se, podobně jako jiné sociologické termíny, měnila společně s dobou. Spíše než jako konkrétní formou uskupení příbuzných (Murdock, 1949) by se v současnosti dala rodina popsat jako uskupení, v rámci kterého je očekáváno a odehrává se tzv. *rodinné chování* (Dermot a Fowler, 2020), které má za účel plnit *rodinné funkce* (Kapur, 2024, s. 6). Zároveň se jedná o *systém osob*, které „(1) sdílejí povědomí o společném původu, (2) zažívají určitý stupeň emocionální vazby a (3) vytvářejí strategie pro uspokojování potřeb jednotlivých členů rodiny a skupiny jako celku“ (Anderson a Sabatelli, 2011, s. 6). Dále jsme popsali historický vývoj rodiny od předindustriálních uskupení, jež ovlivnilo jak posílení patriarchálních struktur, tak průmyslová revoluce (Miller, 2016; Ehmer, 2021), přes nukleární rodinu (Gerson a Torres, 2015), po současný stav rodiny, včetně jejích změn, jako je narůstající rozvodovost, klesající porodnost a celosvětové krize ovlivňující fungování společnosti (Furstenberg, 2019; Carrere et al, 2020; Alburez-Gutiérrez et al, 2023) včetně podkapitoly věnované datům z průzkumů českého rodinného prostředí (*Český statistický úřad, 2023a*)

Následně jsme ve druhé kapitole teoretické části definovali, co jsou konsenzuálně nemonogamní vztahy, mezi které patří i polyamorie, a jak se liší od monogamie. Poté jsme přiblížili typy polyamorního soužití z hlediska hierarchie a z hlediska uspořádání, část podkapitoly se zabývala také tzv. *polyafektivními vztahy* (Sheff, 2018), tedy nesexuálními vztahy mezi partnery partnerů či bývalými partnery. Mezi sdílená specifika polyamorních vztahů jsme uvedli otevřenou komunikaci a upřímnost (Easton a Hardy, 2017), dohodu na určitých pravidlech (Wosick-Correa, 2010), práci s žárlivostí (Rubinsky, 2018) či naopak

s pocity *komperze*, tedy pocitu štěstí z radosti partnera v jiném vztahu (Boyle, 2020), vztahovou vazbou u polyamorních osob (Katz a Katz, 2022), a na konci kapitoly jsme popsali potenciální demografická specifika polyamorních osob (Balzarini et al, 2018).

Ve třetí a poslední teoretické kapitole jsme shrnuli výsledky 16 zahraničních výzkumů (z toho 12 z nich proběhlo v USA, dva v Kanadě, jeden ve Velké Británii a jeden v Norsku), jež se specificky věnovaly různým aspektům polyamorního rodičovství, jako jsou *výchovné strategie* (Sheff, 2010), *kontakt s předsudky* (Riggs, 2010, Hutzler, 2015), *srovnání polyamorních rodin s rodinami stejnopohlavních párů* (Sheff, 2011), *vztah k rodičům a jiným pečujícím osobám* (Goldfeder a Sheff, 2013, Alarie 2024), *coming-out* (Pallotta-Chiarolli et al, 2013), *ukončení polyamorních vztahů a změny v nich* (Sheff, 2014), *zkušenosti dětí v rámci polyamorní rodiny* (Sheff, 2015), *coming-out původní rodině* (Sheff, 2016a), *koncept odolnosti polyamorních rodin* (Sheff, 2016b), *právní záležitosti* (Argentino a Fiore, 2019), *rodinné zvyky a fungování* (Pain, 2020), *těhotenství a porod* (Landry et al, 2021), *kontakt rodin s institucemi* (Gupta et al, 2023), *kontakt se školským systémem* (Sadownik, 2023). Dále jsme zmínili české výzkumy, jež se dotýkaly polyamorie obecně, a dva z nich, jež se v rámci výzkumu polyamorie dotkly i tématu polyamorního rodičovství (Kubínková, 2023, Špásová, 2023) a také tematické dokumentaristické průzkumy rozšiřující teoretický základ (Počtová, 2022, Šipka, 2023).

Následující část práce je věnována metodologickému zakotvení výzkumu. Tématem výzkumu je přístup polyamorních osob k rodičovství a fungování ve společné domácnosti, jedná se tedy o popis velmi individuální životní zkušenosti, se kterou nejlépe pracuje kvalitativní přístup, jenž zkoumá autentické jevy a získává jejich ucelený obraz v kontextu jednotlivce a jeho náhledu na okolní svět (Miovský, 2006). Sběr dat pro účely výzkumu probíhal pomocí polostrukturovaných rozhovorů od září 2024 do února 2025. Rozhovory s respondenty a respondentkami proběhly po podepsání souhlasu s nahráváním rozhovoru a jeho přepisem do textové podoby za účelem následné analýzy. Rozhovory trvaly v průměru 39 minut.

Celkem se výzkumu zúčastnilo 11 osob (z toho 8 žen a 3 muži) ve věku od 35 do 45 let. Respondenti uvedli aktivní zkušenost s polyamorií v současném vztahu v rozpětí od 1 roku do 7 let. Nejvíce osob se popsalo jako čistě heterosexuální (5) či heteroflexibilní (1), další osoby se označily za bisexuální/pansexuální (3), demisexuální (1) a asexuální (1). Většina respondentů měla v době rozhovoru jedno až tři vlastní děti, respondentka Emma03 vlastní

děti neměla, ale byla v úzkém kontaktu s dětmi přítele. Průměrný věk všech dětí dotazovaných byl 9 let, nejmladší mělo 3 roky, nejstarší 19 let. Žádné z dětí se přímo neúčastnilo rozhovoru, dvě děti byly u jednoho z rozhovorů na přání rodičů přítomné (věk 7 a 10 let).

Nahrávky rozhovorů byly pomocí AI programu *Whisper* přepsány do textové formy. Tyto přepsané rozhovory byly následně ve formě dokumentů PDF vloženy do programu *Atlas.ti*, ve kterém probíhalo několik vln kódování. Pro analýzu jsme zvolili *zakotvenou teorii* (Glaser a Strauss, 1967), abychom popsali sdílené zkušenosti této specifické skupiny jako celek s různými prvky v rámci společného kontextu, a nikoliv pouze konkrétní životní narativy jednotlivých respondentů. Nejprve byly úseky textu okódovány buď předem vybraným kódem (např. *výhody polyamorie*, *nevýhody polyamorie*) nebo *in-vivo* frází z textu (např. *děti jsou lepidlo*, *štěstí z cizího štěstí*). Ve druhé fázi kódování jsme pak hledali vztahy mezi jednotlivými kódy a tím, jak spolu které koncepty souvisí. Během tohoto procesu nám vyvstaly tři tematické oblasti, v rámci kterých se polyamorní rodičovství liší od monogamního. Jejich obsah odpovídá na výzkumnou otázku (VO): *Čím je specifické polyamorní rodičovství?*, a proto jsme je označili jako podotázky VO1, VO2 a VO3. Tyto podotázky zněly: *Jaké jsou přístupy polyamorních rodičů k výchově dětí?* (VO1), *Jaké jsou „polyamorní rodiny“ z hlediska vnitřního fungování?* (VO2), a *Jak interagují „polyamorní rodiny“ se společností a institucemi?* (VO3).

V rámci diskuze jsme pak zodpověděli na všechny výzkumné otázky. Zjistili jsme, že polyamorní rodiče sdílejí podobné hodnoty a přístupy k rodičovství jako monogamní rodiče, včetně důrazu na komunikaci, důvěru a otevřenost, v rámci výchovy mohou být polyamorní rodiče o něco liberálnější, nemusí to však být pravidlem. I když je jejich rodinné uspořádání netypické, a o svých rodičovských schopnostech někdy ve zdravé míře pochybují, svou rodinu vnímají jako stabilní a bezpečné prostředí pro své děti. Pokud se děti do polyamorní rodiny narodily, vnímaly toto uspořádání jako přirozené, pokud jim rodiče rodinnou situaci vysvětlovali později, poté, co otevřeli svůj vztah z monogamního na polyamorní, děti to velmi rychle pochopily a přijaly. Polyamorní rodiče se svými dětmi o polyamorii věkově přiměřeným způsobem komunikují, a to navzdory případným názorům okolí, že jim „zamotají hlavu“ (VO1).

Děti polyamorních rodičů často vyrůstají v domácnostech s širším okruhem dospělých, kteří se podílejí na výchově. Vztah dětí a partnerů rodičů většinou odpovídá úrovni

rodinných přátel či strýců/tet, děti je ale oslovují jmény. Tyto rodiny mohou těžit z podpory více dospělých, kteří se podílejí na praktických záležitostech jako hlídání, nákupy, nebo společné trávení času, ale i na osobním rozvoji dětí. Na druhé straně se v polyamorních rodinách mohou objevit problémy spojené s organizací domácnosti, soukromím a vzájemnými neshodami, stejně jako potřeba pečlivě zvažovat přivádění nových partnerů do života dětí. Financování rodinných výdajů bývá rozdílné; v některých rodinách partneri sdílejí náklady, což jim napomáhá k lepšímu životnímu standardu, v jiných si každý udržuje své vlastní finance (VO2).

Výzkum také ukázal, že polyamorní rodiny mohou čelit společenskému nepochopení a předsudkům ze strany okolí, například, že jejich vztahy dlouho nevydrží a nejedná se o opravdovou a morální lásku, což může ovlivnit jejich vztahy s okolím, včetně rodiny a přátel. Přestože někdy se polyamorní rodiče setkávají i s tolerancí, zvědavostí a přijetím, otázka toho, zda je možné vychovávat děti jinak než v monogamním páru, je pro společnost již něčím „za hranou“, či si tuto možnost zkrátka nedovedou představit. Někteří polyamorní lidé proto svou rodinnou situaci tají, převážně aby se vyhnuli konfliktům, jiní ji otevřeně sdílejí. Stran interakcí s institucemi čelí polyamorní rodiny legislativním výzvám, zejména v oblasti zdravotní péče a školství. Vztahy mezi dětmi a nebiologickými rodiči mohou narážet na právní problémy, například při dědictví nebo péči o dítě v případě úmrtí. Některé polyamorní rodiny se vyrovnávají s těmito problémy pomocí notářských smluv. Pokud vstupují do procesu terapie, preferují terapeuty, kteří mají s eticky nemonogamními vztahy zkušenost. (VO3).

Tento výzkum se týkal pouze rodičů a chybí tedy názor samotných dětí, což je limitem a zároveň výzvou pro budoucí výzkumy, jež by mohly zmapovat reálnou zkušenost dětí polyamorních rodičů. Výzkum by také profitoval z širšího spektra respondentů, včetně homosexuálních osob, rodičů, jež si děti pořídili až do dlouhodobého vztahu s více osobami, či rodin s převládajícími negativními zážitky.

Vzhledem k tomu, že se téma této práce zabývá partnerskými vztahy a rodinným životem, jedná se o citlivé téma, ke kterému by mělo být přistupováno opatrně a eticky. Respondenti podepsali informovaný souhlas, ve kterém souhlasili s tím, že byli dostatečně obeznámeni s tématem výzkumu, a že poskytují svá data k využití pro účely této bakalářské práce a její pozdější případné prezentace na akademické půdě. Rozhovory byly se souhlasem nahrávány na záznamník, přepsány a po analýze opět smazány.

Použitá literatura

1. **Alan, M.** (2007, 6. ledna). Polyamory in the news: “Polyamory” enters the Oxford English Dictionary, and tracking the word’s origins. *Polyinthemedia Blog*. Získáno 15. února 2025 z <https://polyinthemedia.blogspot.com/2007/01/polyamory-enters-oxford-english.html>
2. **Alarie, M., Bosom, M., & Côté, I.** (2024). “It’s someone who means a lot to me, and who means even more to mom”: Children’s views on the romantic partners of their polyamorous parents. *Journal of Social and Personal Relationships*, *41*(12), 3525–3546. <https://doi.org/10.1177/02654075241268545>
3. **Alburez-Gutiérrez, D., Williams, I., & Caswell, H.** (2023). Projections of human kinship for all countries. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, *120*(52). <https://doi.org/10.1073/pnas.2315722120>
4. **Anderson, S. A., & Sabatelli, R. M.** (2011). *Family interaction: A multigenerational developmental perspective*. Allyn & Bacon.
5. **Argentino, J. A., & Fiore, C.** (2019). Dissolution of polyamorous relationships, multiple parent families, and other complex arrangements. In A. E. Goldberg & A. P. Romero (Eds.), *LGBTQ divorce and relationship dissolution: Psychological and legal perspectives and implications for practice* (pp. 422–440). Oxford University Press.
6. **Balzarini, R. N., Dharma, C., Kohut, T., Campbell, L., Lehmilller, J. J., Harman, J. J., & Holmes, B. M.** (2019). Comparing relationship quality across different types of romantic partners in polyamorous and monogamous relationships. *Archives of Sexual Behavior*, *48*, 1749–1767. <https://doi.org/10.1007/s10508-019-1416-7>
7. **Balzarini, R. N., Dharma, C., Kohut, T., Holmes, B. M., Campbell, L., Lehmilller, J. J., & Harman, J. J.** (2018). Demographic Comparison of American Individuals in Polyamorous and Monogamous Relationships. *The Journal of Sex Research*, *56*(6), 681–694. <https://doi.org/10.1080/00224499.2018.1474333>
8. **Bearak, J., Popinchalk, A., Alkema, L., & Sedgh, G.** (2018). Global, regional, and subregional trends in unintended pregnancy and its outcomes from 1990 to 2014: estimates from a Bayesian hierarchical model. *The Lancet. Global health*, *6*(4), e380–e389. [https://doi.org/10.1016/S2214-109X\(18\)30029-9](https://doi.org/10.1016/S2214-109X(18)30029-9)
9. **Benson, P. J.** (2008). *Polyamory handbook*. AuthorHouse.

10. **Blom, N., Perelli-Harris, B., & Wiik, K. A.** (2023). Relationship quality and family formation in Europe. *Advances in Life Course Research*, 55, 100527.
<https://doi.org/10.1016/j.alcr.2023.100527>
11. **Boleslavová, C.** (2018). *Láska bez hranic? Sociologická studie polyamorie* [Diplomová práce, Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta]. Dostupné z <https://theses.cz/id/tiavji/>
12. **Bowlby, J.** (1979). *The making and breaking of affectional bonds*. Tavistock Publications Ltd.
13. **Boyd, J. P.** (2017). Polyamory in Canada: Research on an emerging family structure. Alberta, Canada: *Canadian Research Institute for Law and the Family*. Retrieved from <https://vanierinstitute.ca/polyamoryin-canada-research-on-an-emerging-family-structure/>
14. **Boyle, L.** (2020). *Polyamory Glossary*. Ready for Polyamory. Dostupné z: <https://www.readyforpolyamory.com/polyamory-glossary>
15. **Carrere, J., Reyes, A., Oliveras, L., Fernández, A., Peralta, A., Novoa, A. M., Pérez, K., & Borrell, C.** (2020). The effects of cohousing model on people's health and wellbeing: a scoping review. *Public Health Reviews*, 41(1).
<https://doi.org/10.1186/s40985-020-00138-1>
16. **Cassinat, J. R., Whiteman, S. D., Serang, S., Dotterer, A. M., Mustillo, S. A., Maggs, J. L., & Kelly, B. C.** (2021). Changes in family chaos and family relationships during the COVID-19 pandemic: Evidence from a longitudinal study. *Developmental psychology*, 57(10), 1597–1610.
<https://doi.org/10.1037/dev0001217>
17. **Conley, T. D., Valentine, B., Ziegler, A., Matsick, J. L., & Moors, A. C.** (2012). A Critical Examination of Popular Assumptions About the Benefits and Outcomes of Monogamous Relationships. *Personality and Social Psychology Review*, 17(2), 124–141. <https://doi.org/10.1177/1088868312467087>
18. **Český statistický úřad.** (2018, 14. září). *Svateb přibývá*. Získáno 17. března 2025 <https://csu.gov.cz/produkty/svateb-pribyva>
19. **Český statistický úřad.** (2023a, 2. února). *Dvě pětiny hospodařících domácností v Česku představují jednotlivci*. Získáno 17. března 2025 z <https://csu.gov.cz/produkty/dve-petiny-hospodaricich-domacnosti-v-cesku-predstavuji-jednotlivci>

20. **Český statistický úřad.** (2023b, 2. října). Vývoj obyvatelstva České republiky – 2022. Praha: ČSÚ. Získáno 17. března 2025 z: <https://csu.gov.cz/produkty/vyvoj-obyvatelstva-ceske-republiky-2022>
21. **ČTK.** (2009, 21. září). “Proč chcete děti?” Většina lidí neumí odpovědět Lidovky.cz. Získáno 17. března 2025 z https://www.lidovky.cz/relax/proc-chcete-deti-vetsina-lidi-neumi-odpovedet.A090921_172535_vztahy_pks
22. **Dermott, E. & Fowler, T.** (2020). What Is a Family and Why Does It Matter?. *Social Sciences*. 9. 83. 10.3390/socsci9050083.
23. **Dimitrová, M.** (2008, 8. ledna). *Češi a svatby* [Tisková zpráva]. Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i. Dostupné z https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a877/f9/100743s_ov80108.pdf
24. **Easton, D. & Hardy, J. W.** (2017). *Etická coura: Praktický průvodce polyamorií, otevřenými vztahy a dalšími svobodnými projevy sexu a lásky*. Synergie Publishing SE.
25. **Ehmer, J.** (2021). A historical perspective on family change in Europe, 143–161. <https://doi.org/10.4337/9781788975544.00018>
26. **Ellis, A. L.** (2004). Psychology and Sexual Orientation [Review of *Psychological Perspectives on Lesbian, Gay, and Bisexual Experiences*, by D. C. Kimmel & Linda D. Garnets]. *The Journal of Sex Research*, 41(3), 312–313. <http://www.jstor.org/stable/4423789>
27. **Fafejta, M.** (2016). *Sexualita a sexuální identita*. Portál
28. **Fairchild, C.** (2007), *Women in Early Modern Europe, 1500–1700*, Harlow: Pearson-Longman.
29. **Fischer, K.** (2004). Positives of polyamory. *Off Our Backs*, 34(7/8), 59–60. <http://www.jstor.org/stable/20838138>
30. **Flicker, S. M., Sancier-Barbosa, F., Moors, A. C., & Browne, L.** (2021). A Closer Look at Relationship Structures: Relationship Satisfaction and Attachment Among People Who Practice Hierarchical and Non-Hierarchical Polyamory. *Archives of sexual behavior*, 50(4), 1401–1417. <https://doi.org/10.1007/s10508-020-01875-9>
31. Fosse, M. (2021). The Many Faces of Polyamory Longing and Belonging in Concurrent Relationships. *Journal of Relationship Studies*, 15(2), 112–130.

32. **Furstenberg, F. F.** (2019). Family Change in Global Perspective: How and Why Family Systems Change. *Family relations*, 68(3), 326–341. <https://doi.org/10.1111/fare.12361>
33. **Gerson, K., & Torres, S.** (2015). Changing Family Patterns. *Emerging Trends in the Social and Behavioral Sciences*, 1–15. <https://doi.org/10.1002/9781118900772.etrds0037>
34. **Glaser, B., & Strauss, A.** (1967). *The Discovery of Grounded Theory: Strategies for Qualitative Research*. Aldine Publishing.
35. **Goldfeder, M., & Sheff, E.** (2013). Children of polyamorous families: A first empirical look. *Journal of Law & Social Deviance*, 5, 150–243.
36. **Gonzalez, A.** (2023). *Nonmonogamy and Neurodiversity*. Thornapple Press.
37. **Gupta, S., Tarantino, M., & Sanner, C.** (2023). A scoping review of research on polyamory and consensual non-monogamy: Implications for a more inclusive family science. *Journal of Family Theory*, 16(2), 151–190. <https://doi.org/10.1111/jftr.12546>
38. **Hausen, K.** (1981), 'Family and role-division: The polarisation of sexual stereotypes in the nineteenth century – an aspect of the dissociation of work and family life', in R.J. Evans and W.R. Lee (eds), *The German Family: Essay on the History of the Family in Nineteenth – and Twentieth-Century Germany*. 51–83. Croom Helm.
39. **Holubová, A.** (2013). *Polyamorie – alternativní vztahy v monogamní společnosti* [Bakalářská práce, Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta filozofická]. Dostupné z <https://theses.cz/id/sx8ox8>
40. **Hutzler, K. T., Giuliano, T. A., Herselman, J. R., & Johnson, S. M.** (2015). Three's a crowd: public awareness and (mis)perceptions of polyamory. *Psychology & Sexuality*, 7(2), 69–87. <https://doi.org/10.1080/19419899.2015.1004102>
41. **Charmaz, K.** (2006). *Constructing grounded theory: A practical guide through qualitative analysis*. SAGE Publications.
42. **Cheal, D.** (2007). *Families in Today's World*. London and New York: Routledge.
43. **Ivanova, A.** (2024, 31. října). *Sexuální život Češek a Čechů pod lupou*. Fakulta Humanitních Studií Univerzity Karlovy. Získáno 16. března 2025 z <https://fhs.cuni.cz/FHS-3445.html>
44. **Jansová, M.** (2024). *Nové typy partnerských vztahů očima mladých lidí* [Diplomová práce, Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta]. Dostupné z <https://is.muni.cz/th/xusk2/>

45. **Jenks, R.** (2001). To Swing or Not to Swing! [Review of *The Lifestyle: A Look at the Erotic Rites of Swingers*, by T. Gould]. *The Journal of Sex Research*, 38(2), 171–174. <http://www.jstor.org/stable/3813708>
46. **Jsmé fér.** (2024, 10. května). *Partnerství pro stejnopohlavní páry přijato: otázky a odpovědi.* JSME FÉR. Získáno 21. března 2025 z: https://www.jsmefer.cz/otazky_odpovedi_partnerstvi_prijato
47. **Ka, W. L., Bottcher, S., & Walker, B. R.** (2020). Attitudes toward consensual non-monogamy predicted by sociosexual behavior and avoidant attachment. *Current Psychology*. <https://doi.org/10.1007/s12144-020-00941-8>
48. **Gossen, K.** (2016). The difference between relationship anarchy and nonhierarchical polyamory. Získáno 10. března 2025 z <http://www.relationship-anarchy.com/videos/2016/6/20/the-difference-between-relationship-anarchy-and-non-hierarchical-polyamory>
49. **Kapur, R.** (2024). Understanding the meaning and significance of family. *International Journal of Social Science and Literature*, 1(4), 34–39. <https://doi.org/10.54105/ijssl.B1094.061422>
50. **Katz, M. & Katz, E.** (2022). Reconceptualizing Attachment Theory Through the Lens of Polyamory. *Sexuality & Culture*. 26. 10.1007/s12119-021-09902-0.
51. **Kisler, T. S., & Lock, L.** (2019). Honoring the voices of polyamorous clients: Recommendations for couple and family therapists. *Journal of Feminist Family Therapy: An International Forum*, 31(1), 40–58. <https://doi.org/10.1080/08952833.2018.1561017>
52. **Klesse, C.** (2018). Polyamorous parenting: Stigma, social regulation, and queer bonds of resistance, *Sociological Research Online*, 1–19.
53. **Kubínková, N.** (2023). *Polyamorie v České republice.* (Bakalářská práce, Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta). Dostupné z <https://theses.cz/id/9lcb0a>
54. **Landry, S., Arseneau, E., Darling, E. K.** (2021). "It's a Little Bit Tricky": Results from the POLYamorous Childbearing and Birth Experiences Study (POLYBABES). *Arch Sex Behav.*, 2021, 50(4) 1479-1490. DOI: 10.1007/s10508-021-02025-5.
55. **Langdkluge, D., Sheera, P., & Connolly, N. I.** (2006). Understanding the reasons for parenthood. *Journal of Reproductive and Infant Psychology*, 23(2), 121–193.
56. **Láníková, M. & Suralová, A.** (2015). Domácí práce a druhá směna v režii československých ženských organizací v letech 1945–1948. *Český Lid*. 102. 281–306.

57. **Lehmann, Š., & Barvíková, J.** (2024). Dynamika vyjednávání o uspořádání péče o děti po rozchodu či rozvodu rodičů. *Demografie*, 66(1), 39–57. <https://doi.org/10.54694/dem.0333>
58. **Manley, M. H., Diamond, L. M., & van Anders, S. M.** (2015). Polyamory, monoamory, and sexual fluidity: A longitudinal study of identity and sexual trajectories. *Psychology of Sexual Orientation and Gender Diversity*, 2(2), 168.
59. **McAllister, L. S., Pepper, G. V., Virgo, S., & Coall, D. A.** (2016). The evolved psychological mechanisms of fertility motivation: hunting for causation in a sea of correlation. *Philosophical transactions of the Royal Society of London. Series B, Biological sciences*, 371(1692), 20150151. <https://doi.org/10.1098/rstb.2015.0151>
60. **Miller, L. R.** (2016). Definition of Family. *Encyclopedia of Family Studies*, 1–7. <https://doi.org/10.1002/9781119085621.wbefs137>
61. **Miovský, M.** (2006). *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Grada.
62. **Moors, A. C., Gesselman, A. N., & Garcia, J. R.** (2021). Desire, Familiarity, and Engagement in Polyamory: Results From a National Sample of Single Adults in the United States. 12. 619640. *Frontiers in psychology*. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.619640>
63. **Národní ústav duševního zdraví.** (2024, 8. července). *První výsledky průzkumu CZECHSEX: frekvence sexuálních aktivit Čechů klesá, seznamování se více přesouvá na internet. Většina je se svým sexuálním životem spokojená*. NUDZ.cz. Získáno 16. března 2025 z <https://www.nudz.cz/media-pr/tiskove-zpravy/prvni-vysledky-pruzkumu-czechsex-frekvence-sexualnich-aktivit-cechu-klesa-seznamovani-se-vice-presouva-na-internet-vetsina-je-se-svym-sexualnim-zivotem-spokojena>
64. **Nixon, E., & Hadfield, K.** (2016). Blended Families. *Encyclopedia of Family Studies*, 1–5. <https://doi.org/10.1002/9781119085621.wbefs207>
65. **Novotná, K.** (2022). *Sexuální fluidita v nemonogamních vztazích* [Bakalářská práce, Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta]. Dostupné z <https://theses.cz/id/3dscb7>
66. **Pain, E.** (2020). Queer Polyfamily Performativity: Family Practices and Adaptive Strategies Among LGBTQ+ Polyamorists, *Journal of GLBT Family Studies*, 16(3), 277–292. <https://doi.org/10.1080/1550428X.2019.1596858>

67. **Pallotta-Chiarolli, M.** (2006). Polyparents having children, raising children, schooling children. *Lesbian and Gay Psychology Review*, 7(1), 48–53.
68. **Pallotta-Chiarolli, M., & Lubowitz, S.** (2003). Outside belonging: Multi-sexual relationships as border existence. *Journal of Bisexuality*, 3, 53–86. https://doi.org/10.1300/J159v03n01_05
69. **Pallotta-Chiarolli, M., Haydon, P., & Hunter, A.** (2013). These are our children’: Polyamorous parenting. In A. E. Goldberg & K. R. Allen (Eds.), *LGBT-parent families: Innovations in research and implications for practice*. 117–131. Springer.
70. **Pallotta-Chiarolli, Maria & Sheff, Elisabeth & Mountford, Ruby.** (2020). Polyamorous Parenting in Contemporary Research: Developments and Future Directions. *LGBT-parent families: Innovations in research and implications for practice*. 117–131. 10. 1007/978-3-030-35610-1_10.
71. **Počtová, J.** (2022). *Šťastně až na věky* [Film]. Národní filmový archiv. <https://www.filmovyprehled.cz/cs/film/402363/stastne-az-na-veky>
72. **Rábková, D.** (2018). *Kulturní analýza vybrané polyamorní komunity zaměřená na konstrukci a význam pravidel v jednotlivých partnerských vztazích* [Diplomová práce, Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií]. Dostupné z <https://is.muni.cz/th/mj28x/>
73. **Riggs, S. A.** (2010). Childhood emotional abuse and the attachment system across the life cycle: What theory and research tell us. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 19(1), 5–51.
74. **Ritchie, A. & Barker, M.** (2006) "There Aren't Words for What We Do or How We Feel So We Have To Make Them Up": Constructing Polyamorous Languages in a Culture of Compulsory Monogamy. *Sexualities*, 9(5), 584-601
75. **Rubinsky, V.** (2018). Bringing up the green-eyed monster: conceptualizing and communicating jealousy with a partner who has other partners. *The Qualitative Report*, 23, 1441–1455.
76. **Řiháček, T., Čermák, I., & Hytch, R.** (2013). *Kvalitativní analýza textů: Čtyři přístupy*. Masarykova univerzita. ISBN 978-80-210-6382-2.
77. **Sadownik, A. R.** (2023). Norwegian polyamorous families and their experiences of kindergarten: a narrative inquiry. *Gender and Education*, 35, 671 - 689.
78. **Sheff, E.** (2010). Strategies in polyamorous parenting. In M. Barker & D. Langdrige (Eds.), *Understanding non-monogamies* (pp. 169–181). Routledge

79. **Sheff, E.** (2011). Polyamorous families, same-sex marriage, and the slippery slope. *Journal of Contemporary Ethnography*, 40(5), 487–520. <https://doi.org/10.1177/0891241611413578>
80. **Sheff, E.** (2013). *The polyamorists next door: Inside multiple-partner relationships and families*. Rowman & Littlefield.
81. **Sheff, E.** (2014). Not necessarily broken: Redefining success when polyamorous relationships end. In T. S. Weinberg & S. Newmahr (Eds.), *Selves, symbols, and sexualities: An interactionist anthology* (pp. 201–214). Sage.
82. **Sheff, E.** (2015). *Stories from the polycule: Real life in polyamorous families*. Thorntree Press.
83. **Sheff, E.** (2016a). *When someone you love is polyamorous*. Thorntree Press
84. **Sheff, E.** (2016b). Resilient polyamorous families. In P. Karian (Ed.), *Critical & experiential: Dimensions in gender and sexual diversity* (pp. 257–280). Resonance Publications
85. **Sheff, E.** (2018, 9. srpna). Types of Polyffective Relationships: Nonsexual Intimacy. *Psychology Today*. Získáno 13. března 2025 z <https://www.psychologytoday.com/us/blog/the-polyamorists-nextdoor/201808/types-polyffective-relationships-nonsexual-intimacy>
86. **Sheff, E.** (2022, 2. ledna). How to Talk to Children about Polyamory. *Psychology Today*. Získáno 13. března 2025 z <https://www.psychologytoday.com/us/blog/the-polyamorists-next-door/202201/how-talk-children-about-polyamory>
87. **Sheff, E., Rhoten, K., & Lane, J.** (2023). A whole village: Polyamorous families and the best interests of the child standard. *Journal of Family Studies*, 31, 287.
88. **Scherrer, K. S.** (2010). Asexual relationships: What does asexuality have to do with polyamory? In M. Barker & D. Langdrige (Eds.), *Understanding non-monogamies* (pp. 154–159). Taylor & Francis.
89. **Schippers, M.** (2016). *Beyond monogamy: Polyamory and the future of polyqueer sexualities*. New York University Press.
90. **Sixtová, B.** (2024). *Polyamorie: nové formy partnerství a kulturní evoluce* [Bakalářská práce, Univerzita Hradec Králové, Filozofická fakulta]. Dostupné z <https://theses.cz/id/iq63tq/>
91. **Sociologický ústav Akademie věd ČR** (2020, 26. června). Znamé neznámé registrované partnerství: statistiky RP v Česku po 14 letech [Tisková zpráva].

<https://www.soc.cas.cz/cz/aktuality/tiskove-zpravy/aktualita-zname-nezname-registrovane-partnerstvi-statistiky-rp-v-cesku-po-14-letech>

92. **Strassberg, M.** (2003). The challenge of post-modern polygamy: Considering polyamory. *Capital University Law Review*, 31(3), 439–563.
93. **Strauss, A., Corbin, J.** (1999). *Základy kvalitativního výzkumu*. Albert.
94. **Swan, D. J.** (2018). Defining Bisexuality: Challenges and Importance of and Toward a Unifying Definition. *Bisexuality*, 37–60. https://doi.org/10.1007/978-3-319-71535-3_3
95. **Šarmanová, N.** (2022). *Polyamorní vztahy: Subjektivně vnímané výhody a nevýhody lidmi v polyamorních vztazích* [Bakalářská práce, Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií]. Dostupné z <https://is.muni.cz/th/t98r2/>
96. **Šipka, M.** 2023, Více než jen hrnek plný kartáčků. *Goethe-Institut*. Dostupné z: https://www.goethe.de/prj/jad/cs/the/hou/25325387.html?fbclid=IwAR2lSnLcWVS1V-wrO_xjHYhWrSgFxywaRDavng8EXpetZXfm3GVRxM7t-M_aem_Abzix_lGWe2cgkiA8xx9opmPqMqkJ4V4lJINAYpwuonNZdnEVcqZ0tQilCGbQuSB68bW3WKE_MG2cN7OnckuQ3BL
97. **Špásová, L.** (2023). *Polyamorie jako nový rodinný systém* [Diplomová práce, Univerzita Hradec Králové, Pedagogická fakulta]. Dostupné z <https://theses.cz/id/lz4v05/>
98. **Therborn, G.** (2004), *Between Sex and Power: Family in the World, 1900–2000*. Routledge
99. **Vohlídalová, M.** (2010). Kdo podává žádost o rozvod a jaké jsou příčiny rozpadu partnerských vztahů? *Gender, rovné příležitosti, výzkum*. 11(2), 48-56
100. **Vojtko, J.** (2024). Vytvoření podpůrného prostoru pro terapii pro polyamorní klienty. *Psychoterapie*, 17(2). <https://doi.org/10.5817/psy2023-2-11>
101. **Waldaufová, E., Bakule, J., & Friedrichová, T.** (2024, 16. prosince). *Češi děti chtějí, ale realita je brzdí. Co stojí za nízkou porodností?* NMS Market Research. Získáno 17. března 2025 z <https://nms.global/cz/cesi-deti-chteji-ale-realita-je-brzdi-co-stoji-za-poklesem-porodnosti-v-cesku/>
102. **Wang, M., Svedberg, P., Narusyte J., & Ropponen A.** (2024). Changes in family situation and concurrent changes in working life: a 15-year longitudinal analysis. *Family Medicine and Community Health*, 12(2), e002438–e002438. <https://doi.org/10.1136/fmch-2023-002438>

103. **Wellings, K., Jones, K. G., Mercer, C. H., Tanton, C., Clifton, S., Datta, J., Copas, A. J., Erens, B., Gibson, L. J., Macdowall, W., Sonnenberg, P., Phelps, A., & Johnson, A. M.** (2013). The prevalence of unplanned pregnancy and associated factors in Britain: findings from the third National Survey of Sexual Attitudes and Lifestyles (Natsal-3). *The Lancet*, 382(9907), 1807–1816. [https://doi.org/10.1016/s0140-6736\(13\)62071-1](https://doi.org/10.1016/s0140-6736(13)62071-1)
104. **Woodbridge, L. M.** (2022). Many Loves: Preparing Counselors to Work With Polyamorous Clients. *Journal of LGBTQ Issues in Counseling*, 16(4), 390–405. <https://doi.org/10.1080/26924951.2022.2057390>
105. **Wosick-Correa, K.** (2010). Agreements, rules, and agentic fidelity in polyamorous relationships. *Psychology & Sexuality*, 1, 44–61.
106. **Yovanoff, J.** (2015). *What About the Children?! Children in Polyamorous Families: Stigma, Myths, and Realities* [Studentská práce, University of Waterloo].
Webová stránka Academia.edu.
https://www.academia.edu/35581293/What_About_the_Children_Children_in_Polyamorous_Families_Stigma_Myths_and_Realities

PŘÍLOHY

Seznam příloh:

1. Abstrakt bakalářské diplomové práce
2. Abstract of the Bachelor Thesis (Abstrakt bakalářské diplomové práce v angličtině)
3. Použitá forma inzerátu
4. Ilustrační ukázka přepisu jednoho z rozhovorů (Hrozinka01)

Příloha 1: Abstrakt bakalářské diplomové práce

Název: Přístupy osob v nemonogamních vztazích ke společnému soužití a výchově dětí

Autorka práce: Bc. Mira Schejbalová

Vedoucí práce: PhDr. Marek Kolařík, Ph.D.

Počet stran a znaků: 77 stran, 161 031 znaků

Počet příloh: 4

Počet titulů použité literatury: 106

Abstrakt (800–1200 zn.):

Tato bakalářská práce se zaměřuje na rodičovství a výchovu dětí polyamorními osobami a na soužití polyamorních osob ve společné domácnosti. Vzhledem k rostoucímu povědomí o nemonogamních vztahových uspořádáních zkoumá práce polyamorii jako typ netradičního rodinného uspořádání, které dosud není v evropském kontextu dostatečně prozkoumáno. Teoretická část se zabývá definicemi rodiny, polyamorie a zahraničními výzkumy polyamorního rodičovství. Praktická část obsahuje kvalitativní analýzu rozhovorů s 11 polyamorními rodiči zpracovanou na základě zakotvené teorie. Výsledky ukazují, že polyamorní rodičovství se v mnohém neliší od monogamního, hlavní rozdíl spočívá v otevřenosti a komunikaci a dále pak praktickým stránkám rodinného fungování. Polyamorní rodiny mohou čelit jak přijetí, tak odsouzení, zejména v souvislosti s výchovou dětí. Výsledky také naznačují potřebu dalších studií zaměřených na zkušenosti dětí vyrůstajících v polyamorním prostředí.

Klíčová slova: rodinné uspořádání, nemonogamní vztahy, polyamorie, výchova dětí

Příloha 2: Abstract of the Thesis

Title: Experiences of People in Non-monogamous Relationships Regarding Shared Housing and Co-parenting

Author: Bc. Mira Schejbalová

Supervisor: PhDr. Marek Kolařík, Ph.D.

Number of pages and characters: 77 pages, 161,031 characters

Number of appendices: 4

Number of references: 106

Abstract (800–1200 characters):

This bachelor thesis focuses on parenting and child rearing of polyamorous individuals, and on cohabitation of polyamorous individuals in a shared household. Due to the growing awareness of non-monogamous relational arrangements, the thesis explores polyamory as a type of non-traditional family arrangement that has not yet been sufficiently explored in the European context. The theoretical part deals with definitions of family, polyamory, and foreign research on polyamorous parenting. The practical part contains a qualitative analysis of interviews with 11 polyamorous parents, developed on the basis of the grounded theory. The results show that polyamorous parenting does not differ in many ways from monogamous parenting, the main difference lies in openness and communication, and then in the practical aspects of family functioning. Polyamorous families may face both acceptance and judgment, particularly in relation to child rearing. The results also suggest the need for further studies focusing on the experiences of children growing up in polyamorous environments.

Key words: family structure, non-monogamous relationships, polyamory, parenting

Příloha 3: Použitá forma inzerátu

HLEDÁME POLYAMORNÍ RODIČE

Jste polyamorní a máte děti, stýkáte se s dětmi vašich partnerů/partnerek, nebo je do budoucna plánujete?

Pak pro **psychologický výzkum** zaměřený na **polyamorní rodičovství a fungování různých typů domácností** hledáme právě **Vás!**
V Česku již proběhlo několik studií zkoumajících polyamorii jako takovou, a my bychom rádi pomocí **ROZHOVORŮ** přiblížili to, jaká specifika obnáší toto vztahové uspořádání v běžném životě.
Děkujeme za pozornost a sdílení!

V případě zájmu kontaktujte:
mira.schejbalova01@upol.cz

Příloha 4: Ilustrační ukázka přepisu jednoho z rozhovorů (Hrozinka01)

Tabulka 2: informace o respondentce

přezdívk	pohlaví	věk	sexualita	stav	počet dětí	zkušenost s polyamorií
Hrozinka01	žena	42	heterosexuální	vdaná	2	5 let

Typ vztahu: „Vnímám to jako tu konsenzuální nemonogamii.“

Délka rozhovoru: 20 minut, 19 vteřin

Text rozhovoru:

(V: Výzkumník/R: Respondent)

V: Použila jste termín konsenzuální nemonogamie. Co to pro vás znamená? Jak byste to definovala nebo třeba někomu vysvětlila, kdyby se zeptal?

R: Vnímám to tak, že mám primárního partnera, se kterým jsme ten náš vztah po dlouhé době otevřeli pro další partnery. A tím pádem oba z nás máme více partnerů.

V: Takže vy sama také provozujete konsenzuální nemonogamii. Takže máte taky nějaké jiné partnery kromě vašeho manžela?

R: Ne vždycky, že jo, spíš jak ten život jde, ale ano.

V: A jak dlouho tady tento typ vztahu máte?

R: Konsenzuálně to máme posledních, řekněme, pět let. A předtím to bylo nekonsenzuální z jedné strany.

V: Vnímáte nějaké výhody nebo třeba nevýhody toho, jak to máte? Co vám to vlastně přináší? Proč jste si rozhodli to tak mít?

R: Přináší to velkou svobodu. Pro mě zaprvé ve vlastním sexuálním projevu. A za druhé v tom, že vlastně my se s manželem známe odmalička, začali jsme spolu chodit v mých sedmnácti a byl to můj první muž. První a jediný až do 40 let. A tím pádem jsem ráda za to, že můžu svou sexualitu poznávat s někým jiným, protože je to zajímavější.

V: S kým žijete v domácnosti? S vaším partnerem? Ještě s někým dalším? S dětmi?

R: Dvě děti a já a můj muž.

V: Máte nějak přizpůsobený třeba prostor návštěvám jiných partnerů? Nebo jak to řešíte vlastně?

R: Máme to tak, že vlastně se vždycky, pokud o to ti další partneři stojí, jako je snažíme vzít do rodiny. Vždycky že vlastně jsou dalšími členy té rodiny. Takže pokud třeba u manželských partnerek to tak je, že občas prostě přijdou o víkendu na večeri nebo přijdou večer a přespí tu s náma a je to prostě takhle. Jinak vlastně tím, že děti o tom ví a komunikujeme to s nimi, tak tohle to není problém, ale jinak samozřejmě manžel chodí za těma svýma partnerkama k nim domů.

V: Když jste to zmínila a děti o tom teda ví, jak to probíhalo zhruba? Jak jste jim to vlastně vysvětlili a co oni na to?

R: Oni byli menší. Myslím si, že tím, že ten průběh, než jsme si nastavili tu konsenzuální nemonogamii, oni vnímali taky a nebylo to pro ně příjemné, tak si vlastně myslím, že je to pro ně daleko snadněji pochopitelné, je to pro ně přijatelné, vychází s těmi dalšími partnery většinou dobře. A bavíme se o tom jako otevřeně, že kdyby měli, myslím si, nějaký problém s někým dalším, tak nám snad dají vědět. A když jsme jim to řekli, tak prostě, vlastně jsme jim to řekli tak, že jsme se rozhodli, že ten vztah otevřeme pro další partnery a že táta má přítelkyni a já mám přítele.

V: A kolik je teď zhruba dětem?

R: Deset a dvanáct. Takže když jsme jim to říkali před těma pěti rokama, tak byli fakt malí, ale pochopili to v tom věku. Taky to viděli, že ti partneři k nám chodili domů na návštěvy. Normálně jsme se potkávali a myslím si, že dokázali načíst, že sice máme další partnery, ale jako s tátou se pořád máme rádi.

V: To bylo asi to hlavní, že? Plus ještě, že jsou nějaké ty tety a strejdové, co tak jako přijdou.

R: Jo, ale teto a strejdo jim neříkají, říkají jim jménem.

V: Vy tedy žijete s manželem a spíše tedy k vám nějakí ti partneři přijdou, zvete je, pokud mají zájem, pokud vy chcete. A máte s některými třeba ten vztah tak úzký, že byste sdíleli nějaké povinnosti? Vyzvedávání dětí ze školy nebo něco takového praktičtějšího?

R: To ne.

V: A ohledně času. Tady tyto rozšířenější vztahy mohou být náročné časově, protože člověk se zkrátka nerozkrájí. Jakkpak vy osobně to třeba zvládáte, to dělení času?

R: Je to náročnější. A je důležité mít sladěné kalendáře se všema. Abychom věděli, občas se stane, že předpokládám, že manžel bude doma a on mi oznámí, že vlastně jde pryč. A já bych se počítala s tím, že něco zařídí. Ale jako je to o domluvě. Tím, že my jsme s mužem přes 25 let spolu, tak vlastně nepotřebujeme být intenzivně spolu, dennodenně to partnerství prožívat intenzivně. Takže nám vlastně vyhovuje vyčlenit si pár dnů sami pro sebe. A ve zbytku toho týdne, ať si každý může dělat, co chce.

V: Máte pocit, že máte čas třeba jen sama na sebe? Nějaké koníčky?

R: Snažím se, ale jo, koníčky mám, a těch se nevzdám. To už se vzdám těch mužů. (smích)

V: Ještě potom, co se týká toho, jak to máte nastavené, tak setkali jste se s nějakými reakcemi okolí? Ví vlastně o tom vaši známí?

R: Ano, ví to rodina. Protože chceme, aby se děti nemuseli bát o tom mluvit, tak prostě jsme to řekli babičkám, našim rodičům. Ví to jakoby ti nejbližší, moje sestry, manželův brácha. Všichni vědí, jak fungujeme. A s reakcemi se člověk potká s různýma, to opravdu nemusím říkat, že pro některé je to něco úplně abnormálního. Takže přijali to, nicméně to nechápou. Rodina, že tak můžeme fungovat. Takže je to takové, že se o tom s námi bavit moc nechtějí, ale vlastně jim nezbyvá nic moc jiného, než prostě říct, no jo. Tak jste divní.

V: Děti už chodí do školy, mluvili o tom někdy třeba ve škole, nemuseli jste to tam nějak řešit? Jejich kamarádi třeba, nevíte?

R: To nevím, nemluvili jsme se o tom. Myslím si, že to úplně neřeší, protože když přijdou kamarádi k nám, tak tu většinou jako nejsou ti další partneři. Takže je to vlastně neřeší.

V: Ted' se přesunu k samotným dětem. Máte teda děti vaše vlastní. Jsou dvě.

R: Ano, jsou to dva kluci.

V: Přemýšlíte nad tím, že byste třeba měla další děti?

R: Ne.

V: Ted' už ne, dobře, a předtím jste je chtěla mít vždycky?

R: Jo, chtěla. Strašně jsem chtěla děti odjakživa. A vlastně je mi skoro jenom líto, že přišly vlastně až ve třiceti, kdy jsem měla první. Kdyby přišly dřív, tak by jich možná bylo víc.

V: Myslíte, že tam jsou nějaké výhody toho mít děti dřív?

R: Člověk je vitálnější. To vnímám velmi intenzivně. Ale zase si myslím, že v těch třiceti je zralejší daleko, co se týče výchovy dětí. Má už jasnější představu, jak by chtěl, aby to fungovalo u něho doma. Má to všechno svoje pro a proti. Já jsem spokojená, že máme dvě děti. Ale ani s těmi dalšími partnerkami, co jsem měla, tak jsem nikdy neměla potřebu si dítě pořizovat.

V: Vnímáte, že vaše polyamorie nebo konsenzuální nemonogamie nějak ovlivňuje fungování vaší rodiny? V čem jste jiní, nebo naopak stejní jako ostatní?

R: Myslím si, že nijak výrazně, nicméně tím, že máme víc partnerů, tak nejsme tak často doma jako třeba ostatní páry, které jsou jen monogamní a přijdou domů a jsou doma po práci od rána nebo po práci do večera do rána a pak zase. Takže u nás se stává, že občas jsem doma jenom já nebo občas doma jenom manžel. A často jsme oba dva, ale to vnímám jako jediné specifikum.

V: Dalo by se to přirovnat k nějaké třeba náročnější práci, kde ti rodiči jsou jako častěji pryč?

R: Určitě, třeba když má někdo hodně služební cesty, tak si myslím, že to může vypadat podobně.

V: A jak naopak to, že máte děti, ovlivňuje vaše vztahy?

R: No, za mě asi je to tak, že ty děti pro mě budou vždycky prioritou. Takže když vždycky je upřednostním, pokud bude něco jako urgentně potřeba s těmi ostatními partnery, tak tímto způsobem a pak samozřejmě ten harmonogram jako rodinný tolik nepřizpůsobuji těm partnerům, naopak čas s partnery dalšími přizpůsobím tomu rodinnému.

V: Vnímáte nějak, že ty děti třeba, že jim plynou nějaké výhody, nebo nějaké obohacení z toho, jak to máte u vás doma, nebo naopak něco, co může být pro ně nějakou nevýhodou?

R: No jako výhodu vnímám to, že víc o těch vztahových věcech komunikujeme, ty děti získávají jakoby zdatnost v tom, v komunikaci o vztazích. A za to jsem teda jako moc ráda, protože to vnímám jako velmi důležité. A taky dobře ví, že kdykoliv když se jim něco nelíbí, tak to můžou říct a my se o tom jako společně pobavíme a zjistíme, jak to změnit. A jako nevýhodu, nevím, já si myslím, že oni jsou v tomhle takový jako bezprostřední. I když jako babičky třeba vyjeví nějaký nesouhlas, že máma je zase s někým někde nebo táta je s někým někde, tak oni vědí, že babičky takhle prostě na to reagují a moc se tím jako nezabývají. Protože když jsme se posledně s nimi o tom bavili, ptali jsme se, jak vlastně vnímají ten vztah, co my s tátou máme, tak ten starší říkal: „no prostě je fresh“.

V: Možná je jedno takové trošku ožehavé téma, které mi teď tady vplynulo. Jak třeba s rozchody. Stalo se někdy, že si třeba oblíbili děti nějakého partnera, ale rozešli jste se? Nebo naopak, že si jim někdo moc nelíbil a museli jste za to nějak reagovat?

R: Že by se jim nelíbil, tak to si neuvědomuji. Když manžel měl před časem partnerku, se kterou byl skoro dva rok, a ta vlastně tvořila hodně součást naší rodiny. A když se s ní rozešel, tak si myslím, že to kluci vnímali, protože ten rozchod nebyl příjemný, on z toho byl špatný a nějakou dobu trvalo, než se to dalo do kupy. Nicméně že by oni získali takový vztah k partnerce, že by jim to bylo líto, to si úplně nemyslím. Spíš viděli, že byla součástí blíž té naší rodiny a pak naráz už nebyla, ale že by se po ní ptali, nebo že by jim chyběla, to si myslím, že ne.

V: Napadá vás ještě něco, co byste chtěla dodat, přijde vám důležité, nebo jste zapoměla zmínit?

R: Asi teď ne, děkuju za rozhovor.